

LOS HECHOS

de los Apóstoles

Limáni liáca linácu liá'a Espíritu Santoca

1 ¹Ne nushínaa quéechanacu sái cáashta, nujúnicaí cawéni wérri Teófilo, tánerri urrúni quinínama liá'a Jesús médanica ya liá'a léewidanica quéechanacu, ²cáashia'inaamitee éerri líirracoo áacairra. Ne jóctanaa liájau áacairra, léewida nayá Espíritu Santo rícueji, náa'a apóstolubínica liwínanica quéecha, liá'a arrúnai'inaa namédaca. ³Ne liáwinaami máanalini, líyadau cáwi chóniwerriyu, yáawacaala cáwijani. Cuarenta éerri líyadacoo liyá náajcha, litáania nalí Dios wánacaalac-tala nácu, ne ta liácoo áacairra. ⁴Quéecha'inaami liyá újnibi náajcha náa'a apóstolubínica, Jesús má'ee nalí jócu béecha éenau chéni Jerusalén néenee. Ne limá nalí:

—Inéndau liá'a nusálijinaa mánimi irrú, linácu liá'a nutáanianimi irrú nácu. ⁵Ne yáawaiyi liá'a Juanca báutiseerri shiátaiyu, ne wabéechalawoo Dios báutisa iyájoo liá'a Espíritu Santoyu.

Jesús íirrerriu áacairra

⁶Náa'a yéenaimi Jesús yáajcha náawacau nasáta néemiu liyá:

—Wawácali, ¿jiwána nawánacaala báaniu Israel lirrícu éerri jiliéni?

⁷Néenee Jesús má'ee nalí: —Ne jócai arrúnaa yáa léenaa tánashia éerri o jócta áabata éerri bácai nusálijinaa Dios éewerri liméda liáni.

⁸Quéecha'inaa líinu liá'a Espíritu Santo inácuda, irríshibiaminaa lidána-nijoo, ijiáminau itáania nunácu, á'a Jerusalén, quinínama Judea shínaa cáinabi íta'aa ya Samaria cáinabi íta'aa léccchu, ya quinínama déecuchala áabata cáinabi ítala.

⁹Nácula limá nalí léja liérri, nácula nacába nayáca jíni, Jesús náculau liáque'iu áacairra, jáiwa libáyau sáanaí íibirra, jócu nacába mawiá jíni.

¹⁰Nácula nacába Jesús írrau'u áacairra, chámata washiálicuenai jiáu nalí cabálani íibala, ¹¹namá nalí:

—Chóniwenai Galilea néenee sána, ¿tánda icába iyá áacairra? liyája liárra Jesús yéerrimi yáajcha yáairriu áacairra, líinuminaajoo chacába-canaa léjta liáyulimiu.

Nawína liá'a Matíasca Judas yáarrumirra

¹²Ne chéni lítee liá'a dúulica jí'ineerrica Olivos, néejoo náa'a apóstolubínica Jerusalén néerra; urrúni rími, léjta númami línda najínanicoo liá'a ley liyáali éerri nawówa íyabactacoo. ¹³Quéecha'inaa náinucai lírrícula liá'a chacáaleeca, náirrau lírrícula liá'a cuítaca áacairra namáctala nayáca. Náa'a apóstolucu Pé'eru ya Juan, ya Santiago, ya Andrés, ya Felipe, ya Tomás, ya Bartolomé, ya Mateo, ya Santiago Alfeo cúulee, ya Simón liá'a Celóteca, ya Judas licúulee liá'a Santiagoca. ¹⁴Quíninama nayá náawacau séewirri quéewique'e na'óraca náajcha náa'a Jesús éenajinaica, ruájcha ruá'a Maríaca Jesús túwaca, ya náajcha náa'a áabi íinaca.

¹⁵Liyáalite náawacau náa'a éebidenai Dios nácu, namáanabaca újni ciento veinte chóniwenai, jáiwa Pé'eru táania limá'ee nalí: ¹⁶“Nuéenajinaí, arrúnaa licúmpliacoo liá'a Espíritu Santo máni Davidru, jái limácai lírrícu liá'a tánerricoo linácu liá'a Judasca, liá'a yúderri náa'a Jesús jínaica nawínaque'e preso liyá. ¹⁷Liá'a Judasca wéenaami, wáaleerrimi tráawaju léjta wayá. ¹⁸Ne jáiwa liáu liwéni áabai cáinabi liyú liá'a warrúwaca ligáanani máashiicaca liyá; néenee licáwai lijuátamiyu, jáiwa lipáquiawai, lijíáu quíninama líyacuaca. ¹⁹Quéecha'inaa néemiqui jíni náa'a yéenai Jerusalén, jáiwa náa lijí'inaa liá'a cáinabica Acéldama, nachuániyu wówerri limáca: ‘bacháida íirrai.’ ²⁰Jiníwata líta'aa liá'a cáashta Salmoca limá'ee:

‘Liá'a jíibanaca máaquerri'inau bácai,
jini'inaa yáa rícu.

Ya limá'ee lécchoo:

Báquerri wíneerri'inaa jishínaa tráawajumi.’ ”

²¹Néenee Pé'eru má'ee nalí: “Wawáalia áani washiálicuenai tálidedeenaimi wayá quíninama éerri Jesús máa'inaami wáajcha, ²²jínanenai wáajcha quéecha'inaami libáutisactami Jesús liá'a Juanca, cáashia lírracoo wáucha áacairra. Mawíminaa sáica, néenaa máacacoo wáajcha, quéewique'e áabenaa wáajcha natáania sáica licáwiacaalau liá'a Jesúsca.”

²³Néenee namáaca chámata: José, jí'ineerri Barsabás, ya áabai lijí'inaa Justo, matáli lijí'inaa, lijúnicaí báqueerrica Matías. ²⁴Ya jáiwa nasátau Dios yúcha cháji'i: “Wawácali, jiyá cúnusierri nawówa quíninama, jiyada walí tánashia jiwnani néenaa náani chámataca. ²⁵Quéewique'e liwína tráawajumi apóstolu shínaa, lipérdiani liá'a Judasca lishínaa lijíconaa nácueji, quéecha'inaa liácoo chaléeni liárrui yáctalaca.”

²⁶Naméda léjta judíobini wítee napóstaca. Jáiwa naméda léji líeni Matías gánaa, ne liyáalimi limáacau náibirrai náa'a once apóstolucu.

Líinu'inaa liá'a Espíritu Santoca

2 ¹Liyáalite léerdi finu'inaa liá'a fiesta jí'ineerri Pentecostés, quiní-nama náa'a máaquenai nawówa Dios nácu, yáawaqueneu macáishita áabai cuíta rícuu. ²Cawíquinta, néemi áacaiji cawítamai wérri finuca, léjta áabai cáuli cadánani, cawítamai wérri lirrícula liá'a cuítaca nayáctaca. ³Líyadau nalí léjta chichái fimini bérrucuta, cáirri nanácu quinínama. ⁴Ya quinínama namáacau cashiámu nayá Espíritu Santoyu, jáiwa nachánau natáania áabi chuánshiyui, léjta Espíritu Santo liwána natáaniaca. ⁵Liyáli éerri áabi judíobini yéenai Jerusalén rícu, náani éebidenai linácu liáni Dios wánani namédaca, finuenai bájirra cáinabi íteeji. ⁶Náa'a chóniwe-naica yáawaquenaiu néemi liá'a wítamashi, jiní néewau namáca, jiníwata bácainaa néemicala natáania náa'a éebidenai Jesús nácu chúnsai nachuániyu. ⁷Nayá cáarrudeeneu wérri nasátada néemi nayá wáacoo:

—¿Ya jócani Galilea néenee sána náji náani cháni wéemi táaniaca?

⁸¿Tánda wéemi néewa natáania chúnsai wachuániyu? ⁹Áani ái chóniwenai já'a báawache sána jí'ineerri Partia, ya Media shínaa, ya Elam shínaa, ya Mesopotamia shínaa, ya Judea shínaa, ya Capadocia shínaa, ya Ponto shínaa, ya Asia shínaa cáinabi, ¹⁰ya Frigia shínaa, ya Panfilia shínaa, ya Egipto shínaa, ya náa'a cáinabi Libia shínaaca urrúni Círenerru. Ái áabibi já'a finuenai Roma néenee; ¹¹áabi judíobini já'a, áabi náaweneu judíobiniyu. Ya ái chóniwenai já'a finuenai Creta néenee ya Arabia néenee. ¡Ya quinínama wéemi natáania chúnsai wachuániyu, linácu liá'a Dios médani máanuica!

¹²Quinínama nacáarrudau jiní náa léenaa namáca; ya nasáta néemi nayá wáacoo bácainaa:

—¿Tánda libésunau liéni cháica?

¹³Ne áabi nacáida'ee namá'ee:

—¡Cámenai nárra!

Pé'eru íiwadeda Jesús chuáni

¹⁴Néenee Pé'eru bárruawai náajcha náa'a once apóstoloca, limá'ee cadánani: “Judíobini, ya quinínama náa'a yéenai Jerusalén néenee, yáa léenaa quinínama liáni, éemi saíca liáni nufiwani'inaa irrú. ¹⁵Náani jócani cáma nayáca léjta imáyu, wáalii las nuevea manúlacaiba. ¹⁶Jócai cha, léjta limáyumi liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Joel, limá'inaami:

¹⁷‘Bésuneerri'inau á'a amáarracta'inaa éerri, limá liá'a Diosca, nuwátani'inaa nushínaa Espíritu Santo quinínama chóniwenai íta'aa; náa'a éenibica washiálicuenaica, ya náa'a íinaca éenibinaaca natáaniaminaa nuchuáni nácu chóniwenairru,

náa'a icúlinaica nacábaminaa natuírricu sái, ya náa'a salínaica nadájuniminaa dajuíshi.

18 Ya léccchoo nanácu náa'a médenai nuwánacaala, ya nanácu náa'a íinaca médenai nuwánacaala,

chóniwenai nuwátaminaa nalí nuwítee dánaniu liá'a Espíritu Santoca liyáli éerri, natáaniaminaa nunácu.

19 Éerri rícu núyadaminaa jócai icába cáji, ya cáinabi íta'aa íirrai, ya chichái, ya físa léjta sáanai cáinabi íta'aa.

20 Liá'a cáiwiaica catáwacai'inaa, ya liá'a quéerrica náawerri'inau léjta íirrai,

jóctanaa líinu léja liá'a Wawácalica, léerdi máanui ya saíctai wérri.

21 Ne quinínama náa'a mánulicuenai Wawácali jí'inaa nácu, wáseederri'inaa nayá.'

22 “Éemiu iyá, israelítabinica, liá'a numáni'inaa irrú: Léjta yáa léenau'u saíca, liá'a Jesús Nazaret néenee saíca, liyá washíálicuerri Dios wínani ináneewa limédaca lirrú léjta liwówau'u, Dios méda lirrícueji máanui saíctai wérrica, jócai icába cáji ya señal íibiu. 23 Ne quéewanaa ná'inaa néewa náa'a icáaji rícu jíni, léjta limáyu liá'a Dios quéecha, iyája iwínani preso ínuaque'inini itáatani cruz nácu, nawánacanaa washíálicuenai máashiini wérrica. 24 Ne jáiwa Dios cáweda jíni, liwáseda jíni liúcha liá'a cáiwibeeca máanalicaica, jócai léewa liwáalia néeni mamáarraca jíni.

25 Liá'a rey Davidca, limáte Jesús nácucha:

‘Nuyá cáberri séewirri liá'a Nuwácalica nunáneewa; nuyácta liájcha saícaquicteji, jiníminaa wána nucáacoo.

26 Tándawa saícta wérri nuwówa, ya nurrába nuínaneyu saíctaca nuwówa.

Cadánani nuwówa cábacoo jinácu.

27 Jiníwata jócuminaa jimáaca nunáanai útawi rícula, chacábacanaa jócu jínda nuíinaa bádacoo, nuyáwa jishínaa cashírruedacai jirrú majíconaica.

28 Jíyadate nulf ínjbaa yáirri nucáwica, ya jicámusheda nuyá saítau'u jiwána nuwówa jináneewa.'

29 “Nuéenajinai, índate nufiwa irrú quinínama yáawaa liá'a wawérrimi Davidca máanalíyi ya naquénni, liá'a lishínaa útawica yéerri wáibi újnibii. 30 Ne liá'a Davidca íiwadedeerri Dios chuáni, ne liá léenaa Dios ma lirrú yáawaiyi liá'a báqueerri litáqueerri rey'inaa. 31 Chacábacanaa újni licábani liyáca, David táanierri liyáca Cristo cáwiactacoo nácu, ya limá'ee liarra jócai'inaa lináanai máacau útawi rícula, jiní limáshicaimi máashiidacaalau. 32 Ne saícai, quinínama iyá yáine léenaa Dios cáwedacala liá'a Jesúsca, linácueji quinínama wayá wáiiwadedada líiwanaa.

33 Jesús nácuderriu quéewique'e liácoo liwáacoo saícaquictejica Dios lisá-

lijinaa éemanacu, tándawa Lisálijinaa yáa lirrú Espíritu Santo limánimi liáca, tándawa chóque'e Jesús yáa walí léja liérta Espíritu Santo icábani iyáca ya éemini. ³⁴Wáa léenaa David jócai firrau áacairra, liyá jájiu limá:

‘Dios ma Nuwácali, Cristorru:

Jiwáau nuémanacu saícaquictejica,

³⁵ cáashia numáaca jijínai jíiba yáajba.’

³⁶ “Yáa léenaa quinínama chóniwenai Israel shínaa cáinabi ítesana, quinínama yáawaiyica, liéni Jesús itáatanimi cruz nácula, Dios máacani Wawácaliyu ya Cristo.”

³⁷Náa'a yáawaquenaicoo néemi'inaami liéni, máashii wérri nawówa cáiwinaa, ya nasáta'ee néemi'u Pé'eru ya náa'a áabi apóstolucá namá'ee:

—Numánubaca, ¿Tána arrúnaa wamédacai?

³⁸Pé'eru éeba'ee:

—Éejueda iyáu Diosru, ya ibáutisau bácaínaa Jesucristo jí'inaa nácu, quéeuque'e Dios méetuerrí ijíconaa, ya cháminaa liá irrú liá'a Espíritu Santoca. ³⁹Liáni libáulini liáca irrú sái'inaawa liérta ya éenibirru, ya léccchoo nalí náa'a yáainai déecuchala; liwówau'u limáca, quinínama náa'a Dios wawácali wówaini limáidaca.

⁴⁰Liyú liáni chuánshica, Pé'eru táania ya liá nawíteé limá'ee nalí:

—¡Ishírriu náucha nárra chóniwenai máashiini cajíconaanica!

⁴¹Ne náa'a éewidenai lichuáni, jáiwa nabáutisawai; ne liyáalimi éerri nawínau náibirra náa'a éebidenai námaanabaca tres mil chóniwenai.

⁴²Quinínama nayá cabálininaa léjta apóstolu éewidau nayá, ya nashírda nanácu wáacoo quinínama liá'a nawáalianica ya na'órau náawacacoo náayaca.

Chíta nayáyu'u quéechanacu náa'a éebidenaimica

⁴³Quinínama nayá nacáarrudacoo, nacába liá'a jócai nacába cáji Dios médanica narrícueji náa'a apóstolucá, líyadaque'e liwíteé dánaniu.

⁴⁴Náa'a éebidenai yáawaquenai saíctaca nawówa náajcha wáacoo, ya nashírriidani nashínau nanácu wáacoo; ⁴⁵nawéndadani nashínau ya quinínama liá'a nawáalianica, ya nashírriidani liá'a warrúwaca nanácu wáacoo náa'a carrúni jináatanica. ⁴⁶Éerri jútainchu náawacacoo templo rícula, ya návana lícu wáacoo náaya macáishita saíctaca wérri nawówa, jiní báawatai cábacoo líucha wáacoo. ⁴⁷Náa saícai Diosru, ya quinínama chóniwenai caníinaa nacába nayá; ya éerri jútainchu Wawácali dáwineda namánabaca náa'a liwásedani'inaaca.

Báqueerri macáwai chúneerriu

3 ¹Áabai éerri, Pé'eru ya Juan náau templo rícula táicala las tres, éerdi judíobini óracoo. ²Néeni, templo núma lícu, báqueerri washíá-licuerri macáwai lijíani yáajcha, natéeni éerri jútainchu linúma licúla

liá'a templo jí'ineerri Hermosa, quéewique'e lisáta náucha warrúwa náa'a wárruenaicoo náacoo. ³Quéecha'inaami macáwai cába Pé'eru ya Juan, jáni wówai nawárruacuwai templo rícula, lisáta náucha warrúwa. ⁴Pé'eru ya Juan yáajcha narrátueda'ee lirrú, jáiwa'ee Pé'eru má'ee lirrúi:

—Jicába walí.

⁵Liá'a washiálicuerri licába'ee nalí, linénda tánashia náa lirrúi. ⁶Ne Pé'eru má'ee lirrú:

—Jiní nulí warrúwa ya oro, ne liá'a nuwáalianica nu'a jirrúni: Jesu-cristo Nazaret néenee sái jí'inaa nácu, jibárroo jijínacoo.

⁷Linísa'inaami limá liáni Pé'eru, wína licáaji saícaquictejica ya libárrueda jini, ya liyáalimi danáanshi ínu líiba rícu ya licúdi nácu.

⁸Liá'a macáwaica léenuu libárruacoo, ya lichánau lijínacoo, jáiwa liwárroo náajcha templo rúculai, chúnsai lijínacoo líibayu, léenunicoo liá saícai Diosru. ⁹Quinínama náa'a cábenai lijínacoo ya liá saícai Diosru, ¹⁰nacáarruda'eewoo nacábacani linácueji liá'a bésuneerricoo, náaca'ee léenaa nacába liá'a washiálicuerrica ya náa léenaa liyácala liá'a séewirrimi wáacoo lisáta warrúwa templo núma lícu jí'ineerri Hermosa.

Pé'eru táania templo júntami

¹¹Liá'a macáwai níseerri saícacai, jócai máaca Pé'eru ya Juan. Quinínama chóniwenai nacáarrudau, nacánacau liyácta liá'a templo númaca néerra jí'ineerri Salomón shínaa, á'a nayácta nayáca. ¹²Pé'eru cába'inaa liáni, limá nalí: “¿Tánda icáarrudau iyá israelítabini? ¿Tánda icába walí újni wayáchu chúni liéni washiálicuerri, újni wayáchu wána lijínacoo wadánaniyu o wéebidaca Dios nácu?” ¹³Liá'a Abrahám shínaa Diosmica, Isaac ya Jacob, wawérrinaimi shínaa Dios, liyáwa Dios bánuerri wawácali Jesús, liwánacaalaque'e mawí quinínama yúcha. Ne iyá éejueda romanobinirru quéewique'e náinuacani, ya áawita Pilato wówai liwásaidacani, iyá jócai índa liwásaidacani. ¹⁴Jócubeecha isáta Pilato yúcha liwásedaque'e liá'a majíconaica ya saícaica, iyá isáta liwásedaque'e irrú báqueerri cáinuacai. ¹⁵Ya cháte ínua liá'a yáirri wacáwica. Ne Dios cáweda báaniu jini, táda linácueji wayá wáiiwadedada linácu yáawaiyi. ¹⁶Liá'a wáneerri cadánani licáwa liéni washiálicuerri icábani iyá icúnusianica, léebidaca lijí'inaa Jesús nácu. Liá'a limáacau liwówau Jesús nácu liyáwa wáneerri lichúnicoo saíca quinínama, léjta icábau'i quinínama.

¹⁷“Nuá léenaa, nuéenajinai, quéecha'inaa iwácanai ínua Jesús, yáawaiyi iyá ya iwácanai jócai yáa léenaa liá'a imédanica. ¹⁸Ne Dios méda cha licábacanaa liá'a náiiwanimi libéecha náa'a quinínama íiwa-dedenai Dios chuáni báinacu: Léecala'e liá'a Cristoca máanali'inaa.

¹⁹Tánda, iyá rúnaa éejuacoo Diosru, ináwida iwíteu, quéewique'e liméetua yúcha ijíconau. Ne cájbami Wawácali bánua irrú éerri iwówa íyabaque'iu, ²⁰libánua irrú Jesús, liá'a liwínani quéechanacu léjta Cristo

irrú'inaa. ²¹Báawita chóque'e Jesucristo yáa chaléja áacairra, cáashia Dios lichúni quíninama, léjta limáyumi nalí náa'a fiwadedeenaimi Dios chuáni báinacu yéenaimi báinacu. ²²Moisés fiwadede nanácu náa'a wawérrinaimica: 'Liá'a wawácali Diosca liwána báqueerri jiácoo éewi-derri Dios chuáni léjta nuyá. Éewidau lirrú quíninama liá'a limánica, ²³jiniwata quíninama liáni jócai méda liwánacaala liá'a fiwadedeerri Dios chuáni, jiérri'inau lirrícucha liáni chacáaleeca.'

²⁴"Ya quíninama náa'a fiwadedenai Dios chuáni, ne fiwadedeerrini Samuel quéechanacu, natáania lécchu linácu liáni éerrica. ²⁵Iyája irríshibiaminaa liá'a Dios máni liáca narrícueji náa'a fiwadedeenaimi Dios chuáni báinacu, ya lécchoo irríshibiaminaa liá'a Dios mánica nalí náa'a wawérrinaimica. Ne Dios ma Abrahámrú: 'Quíninama náa'a chóni-wenaica yéenai cáinabi ita'aa narríshibiaminaa saícai nanácu náa'a natáqueenaimica.' ²⁶Quéecha'inaa Dios cáweda licúuleu, libánuani quéechanacu iyáctala, quéewique'e litúya iyá, quéewique'e iyá bácainaa imáacaque'e ijiconau éejuaque'iu lirrú."

Pé'eru ya Juan nanáneewa náa'a wánacaleenaica

4 ¹Újnbii Pé'eru ya Juan táanenaimi nayáca chóniwenairru, jáiwa náiiinu nalí náa'a sacerdotéca, liájcha liá'a liwácali liá'a catúyacai templo ya náajcha náa'a saduceobinica. ²Íwirri wówa jiniwata Pé'eru ya Juan éewidenai náa'a chóniwenaimica, ya namá'ee léecalale liá'a nacáwíac-tacoo máanalicai yúcha yáawaiyi, jiniwata licáwíacaalau liá'a Jesúsca. ³Jáiwa nawína nayá preso, ya jái táicalacai, nawárrueda nayái cufta manúma ricúla cáashia jucámarraca. ⁴Ne íchaba náa'a éemenai lichuáni, náa'a éebidenaimica Jesús nácu; namáanabaca náa'a chóniwenai éebidenai lichuáni atéwani cinco mílca jócai wajútada náa'a sáamanaica ya fina. ⁵Cajójchanaami náawacau lirrúcu liá'a Jerusalén náa'a judíobinica wáca-naica, ya náa'a salínaica ya náa'a quéewidacanica ley shínaaca. ⁶Néeni yáca liá'a Anás, nawácali náa'a sacerdotébini, Caifás, Juan, Alejandro ya quíninama náa'a néenajinai náa'a sacerdotébini wácanai éena. ⁷Nawána natéeca Pé'eru ya Juan, naínda nayá nasáta néemiu nayá:

—¿Tána wánacaala nácu, ya tána jí'inaa nácu jini iméda iyáji liáni?

⁸Jáiwa Pé'eru, cashiámui Espíritu Santoyu, léeba jini:

—Chóniwenai wácanai ya salínaibini: ⁹Iyá isáta éemiu wayá linácu liáni bálínerricoo, yáaque'e léenaa chítashia éewau saícaqui jiníni.

¹⁰Wée saícai, wáiiwa irrúni quéewique'e náa léenaa náa'a quíninama chóniwenai Israel néenee sánaca, ne liéni washialícuerri yéerri áani, quíninama náneewa, saícacai Jesucristo jí'inaa nácu Nazaret néenee saí, liyája lierra iwánanaimi natáata cruz nácu, liá'a Dios cáwedanimica.

¹¹Liéni Jesús léjta íiba iyá camédacani cufta jócaimi iwówai, ne liyáwa íinuerri limédacoo yáawaiyi íibaca. ¹²Quíní báqueerri mawiá éeneerri

litée wayá áacairra, jiníwata mawiá éerri rícu Dios yáni mawiá báqueerri washiálicuerri éeneerri liwáseda wayá, újni Jesúsca.

¹³Ne nacába'inaa jíni, náa'a chóniwenai wácanaica, natáania danáan-shiyu náa'a Pé'eru ya Juan, náa léenaa washiálicuenai jócani éenajta éewa naliáca, yáni léenaa májta rímii, jáiwa jiní namácai nacáarru-dacuwai, ya náa léenaa jíni éewidenaicoo Jesús shínaa. ¹⁴Mawí'inaa, lécchoo liá'a bálínerrimiu jái sáicacai, néeni limáaca náajcha, tánda quini néewa namáca linácucha. ¹⁵Jáiwa nawána najiácuwai náawacatacoo yúcha, jáiwa namácau natáaniaca nayáca nayáwoo. ¹⁶Nayá namá'ee:

—¿Tána waméda náajcha náani washiálicuenaica? Quinínama chóniwenai yéenai Jerusalén rícu yáine léenaa namédau liéni jócai wacába cáji, quini wéewaca wamáca jóca namédani. ¹⁷Ne léju liáni jócubecha wawówai wéemi nanúma licuéji, wacáarruda nayá, jócu béecha natáania mawiá Jesús jí'inaa nácu.

¹⁸Jáiwa namáida nayái namá nalí jócu béecha natáania mawiá, jócu béecha néewida mawiá, quini nácu mawiá lijí'inaa nácu liá'a Jesúsca.

¹⁹Ne liá'a Pé'eru ya Juan néeba nachuáni:

—Isátate éemiu iyá jájiu, sáicactani Dios náneewa, wéewidaquicta ichuáni quéechanacu ya jócuweeca wéewida Diosru. ²⁰Wayá jócani éewa wamáaca wamá liá'a wacábanica ya liá'a wéeminica.

²¹Náa'a chóniwenai wácanaica nabáulida nayá, ne namáaca nayái. Quní náiiinu najíconaa, jiníwata náa'a chóniwenai médenai sáicai Diosru quinínama, linácucha liá'a bésuneerricoo. ²²Liá'a washiálicuerrica chúneerricoo sáica léjta licábacanaa jócai nacába cáji, wáaleerri'e mawí cuarenta camuí yúcha.

Náa'a éebidenaica Jesús nácu sátenai Dios yúcha nadánaniu jócai cáarrunaa

²³Pé'eru ya Juan jáni nawásedacai, náawacacoo najúnicaí yáajchau náiiwa nalíni quinínama nawácanai náa'a sacerdotébini ya salínai máni nácucha. ²⁴Néemi'inaamini, quinínama áabebacta nasáta Dios yúcha, namá cháa: “Wawácali, jiyá méderri éerri, ya cáinabi, ya manuí ya quinínama liwáaliani néeni, ²⁵jimáte lirrícue liá'a Espíritu Santoca ya linúma licuéji liá'a lishínaa cashírruedacai jirrú Davidca:

‘¿Tánda cha chóniwenai ya cárra?

¿Tánda naméda mawítee liáni?

²⁶Náa'a reyebini ya náa'a wánacaleenai cáinabi fiwirri nawówa, nayá quinínama náajcha áabenaani yáca Dios júnta, ya najúnta liá'a Dios wínanica, liá'a Mesíasca.’

²⁷“Yáawaiyica lé'e liá'a Heródesca ya Poncio Pilato yáawaqueneu áani, lirrícu liáni chacáaleeca, náajcha náa'a chóniwenai báawatani chuáni ya náa'a israelítabinica, najúnta náa'a jishínaa Santoca shírruederri jirrú

Jesúsca, léjta liá'a jiwínanica Mesíasca. ²⁸Cháminaaja, nayá namédamináa léjta jinísau jimácai, arrúnai'inaa bésunacoo. ²⁹Wáalee, Wawácali, jicábateni nabáulidau wayá, ne wayá shírruedenai jirrú, jiyúda wayá jócubeecha cáarru wáiiwa jichuáni. ³⁰Ne jidánaniyu saícaque'e náa'a chóniwenai bálinenaicoo, wamédaque'e báawataica ya jócai wacába cáji lijí'inaa nácu liá'a Santo shírruederri jirrú Jesúsca.”

³¹Nanása'inaami nasátacuwai, á'a nayáctaca jáiwa licúsuwai; jáiwa cashiámu nayái Espíritu Santoyu, náiiwani cha nawíteemija liá'a Dios chuánica.

Quinínama méenaami nashínaa nashínaa quinínama

³²Náa'a éebidenai íchabani, ne quinínama áabenaa nawówa náajcha wáacoo. Quiní máirri jishínaacalani bácai, ne nashínaa quinínama.

³³Náa'a apóstolubini íwenai cadánani wawácali Jesús cáwiactacoo, ya Dios túya nayá máanui quinínama. ³⁴Quiní liyáali náiiibi carrúni jináatai, nawáalianai cáinabi, ya cuíta nawéndani, liá'a warrúwaca, ³⁵náani apóstolubinirru nachújidaque'ini quinínamaru, léjta narrúnijina bácaínaa. ³⁶Cháwate libésunacoo báqueerrirru néenaa náa'a levítanica jí'ineerri José, Chipre néenee sái, liá'a apóstolubini yáni jí'inaashi báawatai jí'ineerri Bernabé (liwówaiyu limáca “Liá saíctai wówa chóniwenai yáajcha”). ³⁷Liéni washiálicuerrica wáaleerri áabai cáinabi, jáiwa liwénda jini limáaca warrúwa nacáaji rícu náa'a apóstolubínica.

Liá'a jícónaashi Ananías shínaaca ya Safira shínaaca

5 ¹Ne néeni báqueerri, jí'ineerri Ananías, ne nayá Safira línu yáajchau, wéndenai áabai cáinabi. ²Liéni washiálicuerrica, limédani línu yáajchau namáacau warrúwa éenaa yáajcha, ya namáaca áabata warrúwa nacáaji rícu apóstolubinirru. ³Pé'eru ma Ananíasru:

—Ananías, ¿tánda jinda Wawásimi wárruo jiwówa licúla, jéenedaquinicta lichálujueda jiyáca Espíritu Santoca, áawita jiwína warrúwa éenaa napáidaumi jirrú cáinabi? ⁴¿Ya jócai jishínaa léji liérta cáinabica? Ya jiwéndana jini ¿jócai jishínaa liérta warrúwaca? ¿Jiá jiwówai jiméda jinúma yúwicaú? Jócai méda jiyá jinúma yúwicaú washiálicuenairru, méderri jiyá jinúma yúwicaú Diosru.

⁵Ananías éemi'inaami liáni, licáu máanalina. Náa'a quinínama yáine léenaa cáarru wérri nayá. ⁶Jáiwa áabi icúlinai ínuui, nadájida liá'a limáshicaími natéeni naquéniqui'ini.

⁷Újni matáli hora liáwinaami ruwárruau ruá'a Ananías ínuca, jócu yáa léenaa tánashia bésuneerriwai. ⁸Pé'eru sáta léemiu ruyá:

—Jíiwa nulíni: ¿Iwénda iyá liárta cáinabica le liwéni imáni nácucha? Jáiwa ruéeba jini:

—Jajá, léewa liwéni liérta.

⁹Pé'eru ma ruli:

—¿Tánda itáania chárra éeneda iyáca Espíritu Wawácali shínaa? Náa'a ínu chéji téenaimi nabáyau jíinirri, chócaya natée jiyá léecchooja.

¹⁰Jái liyáali rucáu ruá'a Safira máanali'inaa Pé'eru íiba néeni. Nawárruau'inaa icúlinai, náinu runácu máanali, ya natéu naquéni ruyá rúnirri éema nácu. ¹¹Quinínama náa'a iglesia ísanaca, ya náa'a quiní-nama yáine léenaa liá'a bésuneerricoo, jáiwa cáarru wérri nayái.

Íchaba jócai nacába cáji ya méderricoo

¹²Dios yúda apóstolubini namédaque'e jócai nacába cáji ya méderricoo wérri chóniwenai íbi; ya quinínama yáawaquenaiu templo núma néerra jí'ineerri Salomón shínaa. ¹³Quiní néenaa náa'a áabica liwówai liwína yáacacoo náajcha, cáarruca nacába nawácanai, báawita quinínama chóni-wenai cawáunta nayá natáania nanácucha saíca. ¹⁴Jáiwa manuába nayá washiálicuenaica ya ínaca, náa'a éebidenaiwa nawácali nácuu. ¹⁵Najéda náa'a bálinaicoo cáaye rícula cama íta'aa ya yáarrubaishi íta'aa, jáicta Pé'eru bésunawai, cadánia litáana wínaque'e nayá. ¹⁶Ya léecchoo áabi chacáalee urrúnini liyáca yáaineu íchaba chóniwenai Jerusalén néerra, téenaiu bálineseu ya chóniwenai wáaleenai espíritu máashii; ne quiní-nama saícani'inaa.

Náa'a apóstolubínica nacánaquedani

¹⁷Liá'a sacerdótebini wácalica ya náa'a saduceobini éenaaca, yáainai liájcha, jáiwa cadéni nayái. ¹⁸Jáiwa nawína apóstolubínimi preso naníqui nayá cuíta manúmai rícula chacáalee shínaa. ¹⁹Ne báqueerri ángel Wawácali shínaa liméecu táayee linúma liá'a cuíta manúmaica, jái lijéda nayái jáiwa limá lirrúi: ²⁰“Yáa namówai, íibayu templo rícula, íiwa chóniwenairruni liéni cáwiacaishi wáliica.” ²¹Léjta éemiu'inii, cajój-chanaami nawárruo manúlacaiba templo rícu, jáiwa néewidai. Nácula, liá'a sacerdótebini wácanai ya náa'a yéenai liájcha, namáida salínaibini israelita áabai yáawaquedenaiu nawácanai nayáwoo, nawána nácu néeda cuíta manúmai rícueji náa'a apóstolubínica. ²²Ne náinu náa'a catúyacani cuíta manúmai rícula, jócu náinu nanácu náa'a apóstolubínica. Jáiwa néejoowai chuánshi yáajcha, ²³namá'ee:

—Wáinu cuíta manúmai báyeerricoo saíca, ya soldado néenini túyaca cuíta núma jútami; ne waméecu'inaani quiní wáinuni nácu lirrícula.

²⁴Quéecha'inaa léemiqui jíní sacerdótebini wácalica, ya liá'a nawácali náa'a catúyacani templo, ya nawácanai náa'a sacerdótebini, nasáta'ee nayá wáacoo táshia liáu léju liáni. ²⁵Néenimichu báqueerri ínu, limá'ee nalí:

—Náa'a iwárruedanimica cuíta manúmai rícula, náa'a yáa templo rícula éewidenai nayáca chóniwenai.

²⁶Liá'a nawácali náa'a catúyacanica náajcha náa'a túyenai, náau néeda nayá; ne jócani náinueda, cáarruca nacába chóniwenai ínueda nayá íibayú. ²⁷Náinu'inaami natée nayái najúntanaa nawácanaicoo, liá'a nawácali náa'a sacerdotébini limá nalí:

²⁸—Wayá wanísa wamá irrúí jócubeecha itáania mawiá, linácu mawiá léji liérra jí'inaashi liérra. ¿Iyá tána imédajoo? Jáí cashiámu iméda Jerusalén liyú liérra éewidauca, ya líta'aa mawí iwówai yáa wáta'a limáa-nalica liérra washiálicuerrica.

²⁹Pé'eru ya náa'a apóstolubini néeba'ee chá'a:

—Mawí cawéni liá'a Dios wánani wamédaca, liúcha liá'a washiálicuenai shínaaca. ³⁰Liá'a Dios wawérrinaibimi shínaa cáwedeerri Jesús, léja liérra ínuanimica icuájidani cruz nácu. ³¹Dios nácuda liyá limáaca liyá machácaniquiectejí, limáaca liyá nawíta ya wásedeerri nayá, quéewique'e chóniwenai quinínama Israel shínaa néejoocoo Diosru ya néewaqué'e najícona méetuacoo. ³²Wayá yáini léenaa léchchoo wacábacaalani, tánda wáiiwani léchchoo, liá'a Espíritu Santo Dios yáni nalí léquichoo náa'a éebidenaica.

³³Quéecha'inaa néemi jiliáni, íiwirri wérri nawówa, jáiwa nawówai náinuquai jíni. ³⁴Ne náibi náa'a nawácanaica, báqueerri fariseo jí'ineerri Gamaliel, báqueerri quéewidacai ley shínaa, chóniwenai íchaba cawáuntani'e. Jáiwa libárruawai ya liwána najéda nayá náa'a apóstolubini íchaitaa. ³⁵Néenee limá nalí náa'a áabi wánacaleenaica:

—Israeltabini, cáwi icába yúchaujoni namédani'inaa náani washiálicuenaica. ³⁶Édacaniu báinacu nácu báqueerri washiálicuerri jíateu jí'ineerri Teudas, máirri'e liyá washiálicuerri wérricala'e liyá, jáiwa'ee cuatrocientos washiálicuenai yáau liájchai. Ne líeni náinuánica ya náa'a yáainaimicoo liájcha cáarralianaiwai, jáiwa amáarra quinínama jíni. ³⁷Néenee liáwinaami, liá'a censo éerdimi, jáiwa lijíáu báqueerri Judas, Galilea néenee sái, jáiwa'ee líinu áabi yáaineu liájcha; jáiwa náinuua jíni léchchoo, ya náa'a yáainaimicoo liájcha cáarralianaiwai. ³⁸Tánda, nuá iwíteé imáaca náani washiálicuenaica, u'íníquiu náajcha. Jiníwata líani shínaashica washiálicuenai shínactani bésuneerri'inau. ³⁹Ne Dios shínactani, jócainaa éenaa yáajcha. Cáwiwa icá yúchaujoo, wíshiquicta iméda iyá danáanshi Dios júnta.

Nayá naméda liwánacaala. ⁴⁰Jáiwa namáida apóstolubini, néenee nabásaida nayá, jáiwa néeneda náiiwaca jócubeecha náiiwa Jesús jí'inaa mawiá; liáwinaami nawáseda nayái. ⁴¹Náa'a apóstolubínica jíáineu nanáneewa náa'a wánacaleenaica sáitani wérri wówa, léca, Dios wówaiyu carrúni jináatai máashiicaishi linácucha liá'a Jesús jí'inaaca. ⁴²Éerri jútainchu néewidaca ya náiiwaca liá'a sáicaica chuánshica Jesús shínaa liá'a Mesíasca, léjta templo rícu ya cuíta lícu.

Namáaca siete cayúdacani iglesia rícu

6 ¹Liyáli éerrimi, namáanabaca náa'a éebidenaica dáwinerri liáacoo mawí, natáania néemi griégoyu, jáiwa najútawai nanácu náa'a

táanianai hebreoyu, namá'ee nanácucha náa'a máanirrini griegasca jócala néenaa natúya nayá saíca jáicta éerdi nachújidaca. ²Náa'a doce apóstolubini náawaqueda'ee náa'a éebidenai quinínama, namá'ee nalí:

—Jócai saíca wamáaca liá'a wáiiwadede Dios chuáni linácu jiliáni washírruedau náaya náa'a chóniwenai carrúni jináatanica. ³Tánda, wéenajinai, imúrru fíbi siete washiálicuenai icúnusiani wítee, cawíteeni-binai ya cashiámu Espíritu Santoyu, wamáacaque'e nalí liéni tráawajuca. ⁴Wayáminaa mamáarraca sátacoo ya wáiiwadede Dios chuáni.

⁵Quinínama áabenaa nawówa, jáiwa nawína Esteban, washiálicuerri cashiámui wítee éebiderri ya Espíritu Santo nácu, ya Felipe, ya Prócoro, ya Nicanor, ya Timón, ya Parmenas, ya Nicolás, báqueerri Antioquía saí, quéecha níquerriu judaismo rícula. ⁶Jáiwa natée nayá apóstolubini néerra, jáiwa nasáta Dios yúcha nanácuda nacáajiu náta'aa, quéewique'e Dios yúda nayá linácu liáni tráawajuca.

⁷Liá'a Dios chuánica mamáarracai dáwinacoo libéechalawoo, liá'a namáanabaca náa'a éebidenai mamáarracai manuábaca Jerusalén rícu. Mawíquichuca íchabani sacerdote judío éebidenai linácu.

Nawína preso Esteban

⁸Esteban cashiámui Dios wíteeyu, ya saícabeeyu Dios shínaa, liméda jócai nacába cáji ya liá'a méderricoo chóniwenai fíbi. ⁹Áabibi sinagoga rícu jí'ineerri cashírruedacani jáni wasácuwai, náajcha náa'a áabi Cirene néenee sána, Alejandría néenee, Cilicia néenee, cáinabi Asia néenee saí, náani chóniwenai jáiwa nacáita yáacawai Esteban yáajcha; ¹⁰ne jócai néenaa liájcha, jiníwata litáaniacala lidánaniyu liyú liá'a liwí-teeyu Espíritu Santo yáni lirrú. ¹¹Napáida'ee áabibi lécchoo náiiwaque'e Esteban íiwaca chuánshi máashii Moisés júnta yá Dios júnta léquichoo. ¹²Cháwa cábacanaaji nacáarralia chóniwenaiji ya salínai ya quéewidacai ley shínaabini; tánda natáca Estébanmi, nawínani preso, jáiwa natée jini chaléeni nawácanai néerra. ¹³Jáiwa namúrru chóniwenai canúmai yúwicaní, namá'ee:

—Liéni washiálicuerrica jócai éenaa manúmaca lijúnta liáni santo temploa ya lijúnta liá'a leyca. ¹⁴Ne wéemi jimáca liérre'ee Jesús Nazaret néenee saíca, licáarraliani'inaa liérre temploa, náawiderri'inaa liá'a wíteeshica Moisés máacanimica.

¹⁵Náa'a wánacaleenaica, náa'a quinínama wáainecoo, nacába'inaa Esteban, nacába lináni jicá'a báqueerri ángel.

Esteban méderri liwícaubaliu

7 ¹Liá'a sacerdótebini wácanai lisáta léemiu Esteban, liá'a namáni jinácucha yáawactajani, ²jáiwa léeba jini: “Iyá numánubaca ya iyá nujúnicaica, éemiteni nulíni: Washínaa Dios cadánani balíbalí wérrica,

liyada liyáu wawérrimi Abrahámru, liyá'inaami cáinabi Mesopotamia shínaa, jóctanaa liáu liyáca Harán rícula, ³ne limá lirrú: 'Jimáaca jishínaa cáinabiu ya náa'a jimánubaca, jiá namówai chaléeni cáinabi núyadani'inaa jirrú.' ⁴Jáiwa, Abrahám jiáu chéji Caldea néenee, jáiwa liáu liyá Harán rículai. Liáwinaami máanali jisálijinaami ya Dios índa Abrahám áani finuctala iyá chóque'e. ⁵Ne quiní lishínaa limáacani néeni; quiní wíta liwáidactana líibau. Ne limá lirrú liáminaa lirrújoo liáni cáinabica quéewique'e liáwinaami máanalicojoni limáacau litáqueenairru, (áawita liyáli éerrijoo Abrahám jiníte cúulee). ⁶Lécchoote, Dios ma lirrú, táqueenaiminaajoo yáaine'inaa chaléjta chóniwenai báawatani áabai cáinabi báawatai íta'aa, chóniwenai íjirra, máashiiminaa nacába nayájoo cha mánubaca cuatrocientos camújoo. ⁷Lécchoo Dios ma lirrú: Nuyáminaajoo cástigaa nayájoo yáaine líta'aa liérta cáinabi náa'a wánenaica nájirra nayá, liáwinaami'inaajoo najiáminau che jórta náinuminaa nusírbia nuljoo líta'aa liáni cáinabicojoo. ⁸Limácanica Dios méda Abrahám yáajcha, liwána náiju nachípi dácú fimanaa. Tánda, liwáalianami ocho éerri lijíacuwai jicúulee Isaac, Abrahám íju lichípi dácú fimanaa. Cháwa liméda Isaac licúulee Jacob yáajchau, ya Jacob liméda lécchoo léenibi yáajchau, nayáwa'ee nasálijinaa náa'a doce tribu israelítabinica.

⁹“Náani Jacob éenibica, náa'a wawérrinaibimi quéecha, cadéni'inaa nacába néenajirri José, jáiwa nawénda jíni natéequé'e jíni Egiptola léjta nájirra. Ne Dios yéerri José yáajcha, ¹⁰ne litúya liyá liúcha liá'a máashii liwówa. Dios liá lirrú wíteeshi máanui, jáiwa sáica licáacoo Faraónrui, rey Egipto shínaa, jáiwa limáaca Josémi wánacaleerri Egipto rícu ya cúfta máanui wérri rícula.

¹¹“Liyáli éerrija inaashi ya máashii wérri nawówa quinínama cáinabi Egipto rícu ya Canaán rícu ya náa'a quéecha wawérrinaibi quinínibinai wáalia náaya'inau. ¹²Quéecha'inaami Jacob yáa léenaa Egipto néeni áí'e trigoja, libánua'ee néerra léenibiu, nuwówayu numáca náa'a wawérri-naibimica. Léewate quéecha nácuí náctamíu namédanimi liáni. ¹³Náa'a náau chámaichui, jáiwa José líyadau nalí néenajinaica liyá, jáiwa Faraón yáa léenaa tánashia éenaa léji liá'a Joséca. ¹⁴Mawí libéechau, jáiwa José libánua jisálijinaa Jacobru ya náa'a jéenajinai, setenta y cinco chóniwenai, natéequene'e nayá Egiptola. ¹⁵Léewau'inaa Jacob éewa liácoo Egipto néerra; liáwinaami néeni máanali jíni, liáwinaami néeni lécchoo máanali náa'a wawérrinaimi. ¹⁶Liá'a nayájidemi Jacob natéeni Siquem néerra, naquéenique'e nayá líta'aa cáinabi liá'a Abrahám liwénini warrúwayu néenibi yúcha náa'a Hamor, Siquem néeni.

¹⁷“Quéecha'inaami urrúni liá'a éerri licúmpliactala'inaacoo liá'a Dios máni liá'a Abrahámru, náa'a chóniwenai israelítabinica manuába wérri nadáwinacoo Egipto shínaa cáinabi íta'aa. ¹⁸Ne liyáli éerri báqueerri

rey wánacaala Egipto rícu, jócai cúnusia José. ¹⁹Liáni rey lichálujuje-date washínaa chóniwenai, ya liá nali cáiwinaa náa'a wawérrinaimica; liwána máashiiyu namáaca ya náinua nacúuleu wáaliimi jiácoo. ²⁰Ne liyáli éerrimi Moisés jiáu. Liyá samálitaca saíctai Dios cába liwítee, ya lisálijinaa ya litúwa dáwina jíni liyá líibana lícuu matáli quéerri. ²¹Ne quéecha'inaami arrúnua namáaca liyái, Faraón mýacaula éeda jíni ta rudáwinaqui jíni jicá'a chúnsai rucúuleeca. ²²Tándawa Moisés éewidau nawítee rícueji náa'a egipcioa, jáiwa lináwau washiálicuerri máanui wérri wítee, chuánshiyu ya liá'a limédani nanáneewa.

²³“Liwáalia'inaami cuarenta camuí, Moisés yá'eewoo licábadedaca israelítabini, náa'a chúnsana lishínaa chóniwenai lírranaa wéenaica. ²⁴Ne licába'inaa báqueerri egipcio ínueda liyá báqueerri israelita léena, Moisés wárrua'eewoo liyúda léenaaca, jáiwa línuu egipcio. ²⁵Ne jiníwata Moisés máirri lírrúwoo léenajinai israelítabini yáaquincta léena, lírríjcue'inaacala Dios jéda nayá líúcha liá'a carrúnatabeeca; ne nayá jócu néenaa náa léena jíni. ²⁶Ne áabai éerri ricúla, Moisés ínu licába chámata israelítabini ínuu yáaquenaiu nayáca, ne liwówai lichúni nayá, limá'ee nali: ‘Yá éenajinai yáaquenaiu; ¿tánda ínueda iyácau? ²⁷Néenee liá'a báqueerri ínuederri liyá lijúnicaui lidána'ee Moisés limá'ee lírrú: ¿Tána máaca jiyái wawácali ya cáberri'inaa wanácu? ²⁸¿Ya jiwówai jínua nuyá léchho léjta jínua'u táiquicha egipcioa? ²⁹Quéecha'inaami léemi líéni, Moisés máni'eewoo líácoo Madián shínaa cáinabi néerra. Néerra liyái áawita jócaimi néerra sáimi, liwáalia chámata léenibiu néerra.

³⁰“Cuarenta camuí liáwinaami, liyá chaléeni jiníctala yáa, urrúni lírrú liá'a dúuli jí'ineerri Sinaí, báqueerri ángel íyadau lírrú áabai banácali jí'ineerri zarza jújunerriu íbi liyáca. ³¹Moisés cáarruda'eewoo licába liá'a licábani liyáca, ne quéecha'inaami lírrúnicoo licába mawí urrúni, léemi'e liwácali chuáni, limá'ee lírrú: ³²‘Nuyáwa liá'a Dios iwérrinaimi shínaaca. Nuyáwa Dios Abrahám shínaa, ya Isaac ya Jacob.’ Moisés chána'eewoo lichéchinacoo licáarruniu, jóca'ee liá liwówau licábacani. ³³Néenee liwácali má'ee lírrú: ‘Jimídu jizápatoeu, jiníwata líerra cáinabi jibáwacta jiyáca madúnucunai. ³⁴Jucámarranaa nucába carrúni jináata nushínaa chóniwenai yáainai Egipto nácu. Nuéemi nawítama jútacoo, tándawa núrrucua quéewique'e nujéda nayá máashii yúcha. Tándawa jínua chérra, quéewique'e nubánua jiyá Egiptola.’

³⁵“Ne áawitate nacháani Moisés ya namáte lírrú: ‘¿Tána máaca jiyái wawácali cáberri'inaa wanácu?’, Dios bánua liyá nawácali'inaa jéderri'inaa nayá máashii yúcha, lírrícueji liá'a ángel íyaderricoo lírrú banácali zarza jújunerriu íbi. ³⁶Ne Moisés walierra jéderrite wawérrinaimi Egipto rícuca, liá'a méderrite jócai wacába cáji ya liá'a wacábanica líta'aa liá'a cáinabi Egipto shínaaca, chaléeni manúa quíirrai néerra ya chaléeni jiníctala yáairri cuarenta camuí'inaa. ³⁷Léwa Moisés

léja liérna máirrimi nálí náa'a israelítabinica: ‘Dios wánaminaa lijíacoo íibicha báqueerri cáiiwadedacani nuchuáni léjta nuyá. ³⁸Léwa Moisés lécchoo léja liérna jínederri israelita wítabi jinícta yáairri, liájcha liá'a ángel táanierri lirrú dúuli jí'ineerri Sinaí néeni, ya náajcha náa'a wawérrinaibimica; liyáwa liá'a ríshibierrimi chuánshi cáwii quéewique'e libésuneda walíni.

³⁹“Ne náa'a wawérrinaibimi jócu nawówai néewida lirrú, quéewanaa nacháanicajani nawówai néejooocoo Egiptola. ⁴⁰Namá'ee Aarónru: ‘Jiméda walí áabibi diose jínederri'inaa wawítabi, jiníwata jócai wáa léenaa tánashia yéesa léji liéni Moisés jéderrimi wayá Egiptoeji’. ⁴¹Néenee naméda áabai ídolo léjta pacáa cúulee cábacanaa, náinua lirrú cuéshinai ta naméda liyáanaami áabai fiesta wérri, lirrú liá'a becerro cábacanaaca nayái médaca. ⁴²Tándawa linácueji, Dios shírriu náucha línáa náa lirrú saícai náa'a sáliica. Ne cháwa litánacoo nacáashte íta'aa náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu:

‘Israelítabini, ¿Ya jócute cuarenta camuí jinícta yáairri, yáate nulí cuéshinai éemanimica ya áabata mawí?

⁴³Ne jócu cha jíní, quéewanaa yáanaida licábacanaa liá'a dios jí'ineerri Moloc,

ya liájcha liá'a sálii cábacanaa lishínaa liá'a dios Refán, dios cábacanaa quéewique'e yáa nálí saícai.

Tándawa núcaminaa iyá chaléeni áabai cáinabi ítala, mawí chaléeni jí'ineerri Babilonia.’

⁴⁴“Wawérrinaibimi wáalianaite chaléeni jinícta yáairri templo licábacanaa léjta tólda máanui, cháí médacoo léjta Dios íiwaumi Moisésruni, léjta liyadau lirrú licábacanaa. ⁴⁵Náa'a wawérrinaibimica narríshibia liéni templo cábacanaaca máaquerricoo nálí, ya náa'a ínuenaimi Josué yáajcha naínda yáajchau jíní quéecha'inaami néeda áabi chacáalee cáinaberra, náa'a Dios jédani nabéechau. Chacábacanaa cáashia David yáctalaca. ⁴⁶Liá'a rey Davidca saíca Dios cábaqui jíní, liwówaite liméda áabai yáarruishi nayácta'inaamicta náa'a Jacob táqueenaimica. ⁴⁷Ne Salomón waliérna bárruedeerrimi templo Dios shínaaca. ⁴⁸Áawita liá'a Dios áaque saíca jócai yáa templo rícu namédani nacáajiyu washíalicue-naica. Léjta limáyu'u liá'a cáiiwadedacani Dios chuáni báinacu:

⁴⁹‘Liá'a éerrica léwa nuárrui,

liá'a cáinabica léwa numáacacta núíbau.

¿Chítashia cábacanaa liá'a cuíta nabárruedani nulí?,

limá liá'a wácalishica;

¿tánashia nuárrui nuwówa íyabacta'inau jíní,

⁵⁰ne nuyáwa liérna méderri quinínama yáairrica?’

⁵¹“Ne Esteban má'ee nálí mamáarraca: Iyá mamáarracani mawíteeca, wáalianai iwíbau ya iwówa jócai éebida. Séewirri iyá lijúnta liá'a Espíritu

Santoca. Cháni cábacanaa léjta iwérrinai. ⁵² ¿Tána náibicha náa'a cáiiwade-dacanimi Dios chuáni báinacu jócani iwérrinai finueda? Nayá finuenai náa'a fiwenai liinucala'inaa liá'a chóniwerri machácanica, ne chóque'e linísaca línu liéni washiálicuerri machácanica, iyá yáa lijíconaa ya ta finuaqui jíni. ⁵³ Iyá, ríshibienai liá'a ley narrícueji náa'a ángelbinica, jócai iméda wánacaala.”

Esteban máanalica

⁵⁴ Quéecha'inaami néemi jiliéni, fiwirri wérri nawówa, náamueda néu Esteban júnta. ⁵⁵ Ne liyá, cashiámui Espíritu Santo wíteeyu, licába áacairra licába'ee Dios cámarra, licába'ee Jesús bárruerri liyáca saíca- quictejica Dios éema nácu. ⁵⁶ Néenee limá'ee:

—¡Icábate! nucába éerri méecucuo, ya Washiálicuerri Dios Cúuleeca saícaquictejica Diosru.

⁵⁷ Ne nayá nabáya'ee nawíbau, namáidada'ee cadánani náu'eewoo linácula quinínama. ⁵⁸ Najéda'ee chacáalee rícuha jíni ya náinueda'ee fibayu jíni; yá'ee yáinai lijíconaa namáaca'ee liá'a líibalaca báqueerri icúlirrijui jí'ineerri Saulo, quéewique'e litúyacani.

⁵⁹ Nácula náinueda fibayuni, Esteban óra'eewoo limá'ee: “Nuwá-cali Jesús, jirríshibia nucáwica.” ⁶⁰ Néenee litúyau liúrrui juátamiyu limáidada'ee cadánani limá'ee: “¡Nuwácali, ujédacaniu linácu líáni najíco-naaca!” Ne linísa'inaami limá léji liéni, máanali jíni.

8 ¹ Saulo néni yáaca, áabenai wówa náajcha náinua'inaa Esteban.

Saulo cánaquedeerri náa'a éebidenai Dios chuáni

Liyáli éerrimi lichána naméda jináwiu najúnta náa'a éebidenai Dios chuáni Jerusalén rícu. Ne bácai rími náa'a apóstolubini máaquenai Jeru-salén rícu, ne náa'a quinínama éebidenai nacáarraliau quinínama cáinabi íta Judea shínaaca ya Samaria. ² Áabi washiálicuenai saícani naquéni Estébanmi yá'ee náicha bájjalanaa linácueji. ³ Nácula Saulo licánaqueda náa'a éebidenai Dios chuáni, liwárrua'eewoo cuíta jútanimi lijédaque'e líárdedani washiálicuenai ya fina, ya libánua nayá cuíta manúmai rícula.

Náiiwadede saícai chuáni Samaria rícu

⁴ Ne náa'a rúnaaniami jiácoo Jerusalén rícuha, náiiwadede'ee Dios chuáni táshia náctau jíni. ⁵ Felipe, báqueerri néenaa, liá'eewoo chacáalee mawí cáiiwanaca Samaria shínaaca lichána'eewoo litáania nalí Cristo nácue saí. ⁶ Náawaca'eewoo náa'a chóniwenai, quinínama nábedacoo Felipe chuáni nácu, nacábacala liméda jócai nacába cáji nanáneewa. ⁷ Íchaba chóniwenai wáalianai espíritu máashiini chúneneu, ya náa'a espíritu máashiinica najiá'eewoo namáidada náucha, ya léchho íchaba macáwani ya náa'a tucútucunica chúneneu. ⁸ Linácueji liéni saícta wérri nawówa lirrícu liá'a chacáaleeca.

⁹Ne néeni báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Simón, quéecha éewerri lirrúwoo limálica, lichálujueda chóniwenai Samaria ísanaca libésunacoo washiálicuerri cawéni wérri. ¹⁰Quinínama, náa'a sáamanai ya náa'a salí-naica, néemi'e lirrú quinínama, ya namá'ee: “Léwa namáni nácucha liáni ‘liá'a Dios wíteeca.’”

¹¹Naméda'ee liwánaca néewida'ee lirrú, jiníwata limálicaji rícueji, lichálujueda nayá íchaba éerri. ¹²Ne quéecha'inaami néebida saícai chuánshi nácu Felipe íiwadedani, linácueji liá'a Dios wánacaalacta-laca, ya linácue saí liá'a Jesucristoca, tándawa washiálicuenai ya fina nabáutisau. ¹³Áawita Simónimi léebida liwána nabáutisa liyá lécchoo, lichána'eewoo litálideda Felipe, licáarrudau licába liá'a máanui jócai licába cáji ya señal licábanica.

¹⁴Quéecha'inaami náa léenaa náa'a apóstolu yáaine Jerusalén rícu, Samariacala'ee éebiderri Dios chuáni, nabánua'ee néerra Pé'eru ya Juan. ¹⁵Náiiinu'inaami néerra, na'óra nanácu náa'a éebidenai Dios chuáni Samaria rícu, quéewique'e narríshibia Espíritu Santo. ¹⁶Jiníwata jócai finu nanácu újnibi liá'a Espíritu Santoca; bácai rímii nabáutisau Jesús Wawácali jí'inaa nácu. ¹⁷Néenee Pé'eru ya Juan nachánaa nacáajiu nanácu, cháwa'ee narríshibia Espíritu Santo.

¹⁸Simón, licába'inaa Espíritu Santo finu nanácula, jáicta apóstolubini chánaa nacáajiu chóniwenai nácu, libáuli'e liá nalf warrúwa, ¹⁹limá'ee nalí:

—Yáa nulí lécchoo lierra wíteeshica, quéewique'e nuchánacta nucáajiu, lirríshibiaque'e lécchoo Espíritu Santo.

²⁰Néenee Pé'eru éeba'ee lichuáni:

—¡Jiwárruani yúcau jiájcha, jiníwata jimáca jirrúwoo jiwéni warrú-wayu liá'a Dios wíteeca! ²¹Jiyá jiní wána jirríshibia jiyáca, jiníwata Dios náneewa jiwówa jócai machácani. ²²Jimáaca lierra jijíconaacoo, ya jisáta cáiwinaa Dios, cájbamicta liméetua jijícona chácala jimá jirrú wawárra. ²³Nucábacala jiyá cashiámu jiwówa máashiiyu, ya jijícona bájidderri jiyá.

²⁴Simón éeba'ee:

—I'óraa iwácaliu nunácueji, jócubeecha máashii libésunacoo léjta imáyu'u nulí.

²⁵Liáwinaami quinínama náyada nayáu náiiwadedada Dios chuáni, náa'a apóstolua náiiwa saícai chuánshica íchaba chacáalee júbini Samaria shínaa rícu, ya tá'ee néejoocoo Jerusalénrai.

Felipe ya liá'a jí'ineerri etiope

²⁶Liáwinaami liáni, báqueerri ángel wawácali shínaa limá Feliperru: “Jibárruau ya jiáu báchairra, lirrícuba liá'a injbaa Jerusalén néenee saíca yáairricoo Gazala.” Liéni injbaa bésuneerriu jiníctala yáairri. ²⁷Felipe bárrua'eewoo, jáiwa liáwai; ne injbaa lícu lijúnta yáacau báqueerri

cawéni wérri, wánacaleerri ruwárruani ruá'a reina Etiopía saíca. Liéni washiálicuerrica yáairriu Jerusalénra liá saícai Diosru. ²⁸Jái éejoocoo liácoo lichácaaleerrau, wáairriu liácoo carroza rícuu ya liliá'ee liácoo licáashtemi liá'a cáiiwadedacai Dios chuáni báinacu, jí'ineerri Isafas.

²⁹Espíritu má'ee Felipeeru: “Jíayu jirrúniu lirrú liérna carrozaca.”

³⁰Quéecha'inaami Felipe lirrúnicoo, léemi'e etiope liliá liácoo Isafas cáashtemica; néenee Felipe sáta léemiu jíni:

—¿Jiá léenaa jéemica léja liérna jiliéni jiyáca?

³¹Léeba'ee liá'a etiopeca:

—¿Chíta quéewoo'u nuá léenaa nuémiqui jiníni, jiní yáa léenaa líiwa nulí?

Néenee lisáta Felipe yúcha quéewique'e líirracoo liwáacoo léema nácu.

³²Liá'a tánerricoo cáashta íta'aa liliéni liyáca liwówau limáca:

“Natéete liyá jicá'a áabai oveja natéeni náinuactalacani;

jicá'a áabai oveja máachu, máaquerricoo manúma nanáneewa náa'a dáulenai nayá líchuna,

chacábacanaa liérna washiálicuerrica jócu liméecu linúmau.

³³Carrúni jináatate namédacani, ya jócu naméda lirrú machácanica;

¿tána éewa natáania litáqueenaimi nácueji?

Jiníwata licáwica nédani cáinabi ítacha.”

³⁴Liá'a cawénii washiálicuerri etiopeca, lisáta léemiu Felipe:

—Jíiwate nulí, yáawaiyini, ¿tána nácueji litáania liyá léji liéni cáiiwadedacai Dios chuáni báinacu, linácu liyá jájiu o báqueerriweeca?

³⁵Néenee Felipe, liwína cáashta liliácta liyá quéecha nácu, etiope liéni liyáca, líiwa lirrú saícai chuánshi Jesús nácue saí. ³⁶Mátacachu, nabé-sunau áabai shiátai yácta, limá'ee liá'a cawéni washiálicuerrica:

—Áani aí shiátai já'a; ¿nuéewaminaa nubáutisacoo?

[³⁷Felipe má'ee lirrú:

—Jéebidacta quinínama jiwówa yáajchau, éewerriu.

Liá'a washiálicuerri léeba'ee:

—Nuéebida Jesucristocala Dios Cúulee.]

³⁸Néenee liwána carroza bárruacoo; jáiwa náurrucoo chámatanaa shiátai yáacula, jáiwa Felipe báutisa liá'a etiopeca. ³⁹Quéecha'inaa najiácoo shiátai yácucha, Espíritu Wawácali shínaa litée Felipe, liá'a cawénii washiálicuerrica jócu léejoo licába mawiá jíni; ne liyá mamáarraca lijínacoo lishínaa iníjbaa lícuu saícta wérri liwówa. ⁴⁰Felipe ínu'e Azótola, ya libésunau chacáalee jútainimi líiwa liácoo saícai chuánshica cáashia líinu Cesareala.

Saulo éejueda'inaa liyáu Diosru

(Hch 22:6-16; 26:12-18)

9 ¹Nácula, Saulo jócai íiyabau libáulida líinua náa'a éebidenaiica linácu liá'a Jesúsca. Tándá, líáu sacerdótebini wácanai néerra, ²tándá lisáta

liúcha cáashta léewaqué'e limédacani, liáque'iu sinagogala chacáalee jí'ineerri Damasco, wówerri liácoo limúrruca náa'a éebidenai Jesús chuáni nácu, chaléjta washiálicuenai íina léecchoo, natéeque'e nayá preso Jerusalén rícula. ³Ne urrúni'inaami línu liácoo chacáalee Damasco, áabai cámarashi ínuerri áaqueji quéena litéeji cawíquinta. ⁴Saulo cáirriu cáinabi ricúla, léemi áabai chuánshi máirri lirrú: “Saulo, Saulo, ¿tánda jicánaqueda nuyá?”

⁵Saulo sáta léemi: “¿Tána jiyá, nuwácali?” Liwítama éeba lichuáni: “Nuyáwa Jesús, léja liá'a cháí jicánaqueda jimácoo.” ⁶Jibárrroo jiwárrroo chacáalee rícula, néerraminaa náiiwa jirrú liá'a jimédani'inaaca.

⁷Náa'a yáainecoo séewirri Saulo yáajcha cáarruni wérri, néemica áabai chuánshi, ne quiní nacábani. ⁸Jáiwa, Saulo bárruawai cáinabi ítacha; ne liméecu'inaa lituú jócu léewa licábaca. Jáiwa nawína licáaji nácu natéeque'e liyá Damasco rícula. ⁹Néeni liyá matálii éerri jócai éewa licábaca, jócai íya ya jócai írra shiátai.

¹⁰Á'a Damasco báqueerri washiálicuerri éebiderri Dios chuáni jí'ineerri Ananías, Dios íyadaniu lirrú licábani lituúrricueji ya limá lirrú: “¡Ananías!” Jáiwa léeba lichuáni: “nuyá liéni yáa áani, nuwácali.”

¹¹Liá'a liwácalica ma lirrú: “Jibárrroo ya jiáu jiwína liá'a cáaye jí'ineerri Machácani, Judas íbana néeni, lisáta jéemiu báqueerri washiálicuerri Tarso néenee sái, jí'ineerri Saulo. Sáterriu liyáca, ¹²licába lituúrricueji báqueerri jí'ineerri Ananías wárruerriu lichánaa licáajiu líta'aa léewaqué'e licába báaniu.”

¹³Ne léemi'inaami, Ananías má'ee: “Nuwácali, íchaba táania nulí linácu liáni washiálicuerri, líwanaa liá'a máashii limédanica Jerusalén rícu jishínaa chóniwenai majíconaani. ¹⁴Chóque'e ínuerri áani, nawánacaala nácu náa'a sacerdotébini wácanaica, natéeque'e preso quinínama náa'a mánulicuenai jiji'inaa.”

¹⁵Ne liwácali ma lirrú: “Jiá namówai, léca liérta washiálicuerri nuníwani litáaniaque'e nují'inaa áabi chóniwenairru bájirra cáinabi ítala, ya nashínaa reybinirru, léquichu israelítabinirru. ¹⁶Nuyá núyadaminaa lirrú máanui carrúni jináataui'inaa liyá nunácu.”

¹⁷Ananías yáu chalée cuíta néerra Saulo yáctaca. Liwárrua'inaami liácoo limáaca licáajiu linácu, ya limá lirrú:

—Nuéenajirri Saulo, liá'a nuwácali Jesús, liá'a jicábanimi iníjbaa lícu jíinuctani, jiácoo nuyá libánuani jéewaqué'e jicába báaniu, quéewaqué'e cashíamu jimáacacoo Espíritu Santoyu.

¹⁸Néenimichu licáu Saulo tuí rícueji jicá'a chíchubeshi, jáiwa léewa licábacai. Jáiwa libárruawai libáutisawai. ¹⁹Jáiwa líyai, jáiwa cadánani jíni, jáiwa limáacau píitui éerri rími náajcha náa'a éebidenai Dios chuáni nácu Damasco rícu.

Saulo íwerri Dios chuáni Damasco rícu

²⁰Liáwinaami Saulo lichána íiwa Dios náawa sinagoga lícu, Jesús liá'a Dios Cúuleeca. ²¹Quinínama náa'a éemenaicani nacáarruda'eewoo néemicani, ya namá'ee:

—¿Jócai liyá léji liéni cánaquedeerri Jerusalén rícu liáni náa'a táanianai Jesús chuáni nácu? ¿Jócai liyá báaniu léji liéni cháí ínu áani liwína preso náa'a éebidenai Jesús nácu, litée léējuadaque'e nayá sacerdotebini wácanairru?

²²Ne liá'a Saulo táanierri ne jócai cáarrunaa, limáaca nayá mawítee náa'a judíobini yéenai Damasco rícu, íiyaderri yáawaa lé'e liá'a Jesús léewa'ee Mesías liárta.

Saulo máanerriu judíobini yúcha

²³Jái'inaami íchaba éerri bésunawai, náa'a judíobini natáania nayá wáacoo náiiinuaque'e Saulo. ²⁴Jáiwa liá léenaa jíni. Éerrinacu ya táayee nanénda liyá linúma lícu liá'a chacáaleeca náiiinuaque'ini. ²⁵Ne náa'a éebidenai Jesús nácu namáaca liyá áabai canasto máanui rícu, ne áabai táayee náurrucueda liyá bádánicaishi máanui ríjcuederri chacáalee. Cháwa limánicoo jírta.

Saulo yáairri Jerusalén néerra

²⁶Jái'inaami línu Saulo Jerusalén néerra, liwówai liáawacacoo náajcha náa'a éebidenai Jesús nácu; ne nayá quinínama cáarru nacába liyá, jíníwata jócai néebida Pablo yáawaiyi máacaca liwówau Jesús nácu léechoo. ²⁷Ne jáiwa Bernabé téé jíni, líyada apóstolubinirru jíni Saulo cába'ee Jesús iníjbba lícu, jáiwa'ee liwácali Jesús táania lirrú, né'e Damasco rícu Saulo íiwa'ee Jesús nácu jócai cáarrunaa. ²⁸Jáiwa Saulo máacawai Jerusalén rícu, ya jínaneerriu náajcha. Táanierri liwácali Jesús nácu cadánani liwówa. ²⁹Táanierri náajcha ya méda yáaquerri náajcha judíobini náa'a táanianai Griego; ne náani nawówaini náiiinuaca. ³⁰Náa'a áabi éebidenai Dios chuáni, náa'a náa léenaa nawówai náiiinuacani, natée Saulo lirrícula liá'a chacáalee jí'ineerri Cesarea, néenee nabánua liyá chacáalee jí'ineerri Tarso.

³¹Néenee liá'a iglésiaca, quinínama liá'a cáinabica Judea shínaaca, Galilea shínaaca ya Samaria chaiwíteemi yácajaa, ya mamáarracai dáwinacoo Dios wíteeshi nácu. Yáainai carrúicai yáajaba nawácali Jesús nácuu, ya liyúda liyá liá'a wíteeshi Espíritu Santoyu, mawí dáwinacoo liáacoo namáanabacoo náa'a éebidenai Jesús nácu.

Pé'eru chúni liá'a Eneasca

³²Pé'eru, jínaneerriu íchaba cáinabi ítaba, licábaque'e liáacoo náa'a éebidenai Jesús nácu. Áji éerri léquichoo liáu licába náa'a éebidenai Jesús chuáni nácu yéenai chacáalee rícu jí'ineerri Lida.

³³Néeni línu báqueerri washíalicuerri jí'ineerri Eneas, jái'e liwáalia ocho camuí liyá yáarrubaishi íta'aa, macáwai. ³⁴Pé'eru ma lirrú:

—Eneas, Jesucristo chúneerri'inaa jiyá. Jibárroo ya jichúni jiárrubaimiu.

Eneas bárroowai cawíquinta. ³⁵Ya náa'a yéenai quinínama Lida néeni ya Sarón rícu nacábani bárroo quinínama, jáiwa néejueda nayáu Nawácali Jesúsru.

Tabita éejuechoo rucáwiacoo

³⁶Liyáali éerri liyáte lirrícu liá'a chacáaleeca jí'ineerri Joep, báquetoo éebidechoo Jesús chuáni jí'ineechoo Tabita, griego liwówayu limáca Dorcas. Ruáni finetoooca ruméda séewirri saícai ya ruyúdaca náa'a carrúni jináatanica. ³⁷Liyáali éerrica, ruá'a Dorcas rubálinawai néenee máanali ruyái. Rumáshicaimi nanísa'inaa nabádedaqui jini, namáaca ruyá áabai cuarto rícu áacai piso rícu. ³⁸Joep yéerri urrúni Lida, Pé'eru yáctaca; ne náa'a náa léenaa náa'a éebidenai Jesús chuáni, Pé'eru néeni yáca, nabánua chámata washíalicuenai náiiwa lirrú: “Jínu chérra Joep néerra madéjcanaa.”

³⁹Ya Pé'eru yáairriu náajcha. Línu'inaami néerra natée liyá cuarto licúla ruyácta ruá'a mashíquishimi. Ne nayá quinínama náa'a ínaca máanirrinica yáainai Pé'eru téji náichaca, náyada náabalau ya natúnícue Dorcas médanimi'e quéecha'inaa'ee cáwi ruyá. ⁴⁰Pé'eru wána najiácoo quinínama, jáiwa litúyawai ya lisáta Dios; néenee licába ruá'a máanaliuca, limá:

—¡Tabita, jibárroo!

Ruyá ruméecoo rutuíu, rucába'inaa Pé'eru jáiwa ruwáawai. ⁴¹Jáiwa liwína rucáaji nácu libárrueda ruyá; jáiwa limáida náa'a éebidenai Jesús chuáni ya náa'a máanirrinica, líyada ruyá cáwiu. ⁴²Liéni quinínama náa léenaa chacáalee Joep shínaaca ya íchaba éebida wawácali Jesús. ⁴³Pé'eru máacau néeni íchaba éerri lirrícu liá'a chacáaleeca, áabai cuíta báqueerri fibana cachúnicaí ímanaashi jí'ineerri'e Simón.

Pé'eru ya Cornelio

10 ¹Liyáte chacáalee jí'ineerri Cesarea, báqueerri washíalicuerri jí'ineerri Cornelio, wánacaleerri áabi soldado jí'ineenai Italiano. ²Báqueerri washíalicuerri saícai wérri, quinínama léenajinai yáajcha liá saícai Diosru. Yáirri manuába warrúwa lécchoo liyúdaque'e náa'a judíobini carrúni jináatanica, ya séewirri lisáta Dios lécchoo. ³Áabai éerri táicalate las trésmi, licábate litúrricu saíu:

Licába jucámarranaa báqueerri ángel Dios shínaa, liwárroo liyáctala limá lirrú: “¡Cornelio!” ⁴Jáiwa Cornelio cába lítalai liá'a ángel, licáarruni íbejiu lisáta léemi liyá: “¿Tána jiwówai, nuwácali?” Ángel ma lirrú: “Dios éemi jichuáni ya licába lécchoo liá'a jimédani náajcha náa'a jiyúdaca carrúni jináatani. ⁵Jibánua báqueerri liá'a chacáalee jí'ineerri Joep jiwánaque'e línu liá'a Simónca, ya áabai líj'inaa lécchoo Pé'eru. ⁶Ái yéerri áabai cuíta rícu báqueerri jí'ineerri Simón, báqueerri cachúnicaí ímanaashi yéerri manuá tácoowa.”

⁷Jái'inaa ángelmi yáawai liá'a táania rími lirrú, Cornelio máida chámata cashírruedacani ya báqueerri soldado bájjialai éebidaca ya liá'a líisainica.

⁸Liáwinaami'inaa líiwa nalí jíni libánua nayá chacáalee jí'ineerri Jope.

⁹Cajójchanaami, léjtaminaa wíyaicumí, nácula náawa injbaa urrúni Joperru, Pé'eru firrau lisáta Dios cuíta juátaba lícu. ¹⁰Sámuí wówa ne liwówai'e líyaca, nácula naméda nayá líya, licába'ee lituírricu sáiu:

¹¹licába'ee éerri méecucúo lirrú, yá'ee liúrrucúo lirrú cáinabi ítala, áabai újni sábanaca máanui bájerriu quínínama náa'a cuatro lijuátaca.

¹²Líibi liá'a sábanaca nayá'ee quínínama cuéshinai cábacanaa náa'a wáalianai cuatro náibau, ya lécchoo náa'a cuéshinai yáarrudenaicoo ya lécchoo náa'a míshiiduca. ¹³Pé'eru éemi áabai chuánshi máirri lirrú:

“Jibárruo Pé'eru, jínuani ya jíyani.”

¹⁴Pé'eru éeba'ee lichuáni: “Jócai, nuwácali, nuyá jócai íyacaji íyacaishi casáculai, jócaimi línda wáaya liá'a ley Moisés shínaaca.” ¹⁵Léemi lichuáni wítama báaniu, limá lirrú: “Liá'a Dios yáni jí'inaa saícai, ujimá máashiicalani.”

¹⁶Jái matálíchu libésunacuwai, jáiwa sábaná firrau báaniu áacairra.

¹⁷Pé'eru urrúni wérri wówa, limá'ee lirrúwoo chítashia liwówau limá jiliérre liá'a licábaniu lituírricu, náiiinu'inaami néerra náa'a Cornelio shínaa washíalicuenai cuíta núma néeni, sátenai'e náacoo néemiu Simón íibana nácu. ¹⁸Náiiinu'inaa néerra, nasáta néemiu cadánani, jáicta'ee néeni líerra jí'ineerri Simón, cháí namájirru lécchoo lijí'inaa Pé'eru.

¹⁹Ne nácula Pé'eru újnibi édacanirriu liyáca linácu liá'a licábani lituírricu, liá'a Espíritu Santoca limá lirrú: “Jicábateni, matálitai washíalicuenai namúrru jiyá. ²⁰Jibárruo, jiúrrucúo jiáu náajcha ujíásacala, jiníwata nuyáwa bánua nayá.”

²¹Pé'eru yúrrucúo limá nalí náa'a washíalicuenaica:

—Nuyáwajani liá'a cháí imúrruca. ¿Tána íinu imédacai?

²²Nayá néeba chá'a:

—Wayá íinuenai liwánacaala nácu liá'a Cornélioca, báqueerri washíalicuerri majconai, yá'ee saícai wérri Diosru. Quínínama náa'a judíobini cawáuntani ya nawówaini. Báqueerri ángel Dios shínaa limá'ee lirrú, quéewiquini'e limáida jiyá jáaqueni'eewoo líibana néerra, léemiquini'e jirrú tánashia jimáni'inaa lirrú.

²³Néenee Pé'eru wána nawárruacoo, jáiwa namáa néeni liyáali táayee. Cajójchanaami, jáiwa Pé'erumi yáu náajcha, ya áabi mawí éebidenai Dios chuáni Jope néenee sána, yáau liájcha.

²⁴Néenee cajójchanaami náiiinu Cesarea néerra, chalée Cornelio néndactala liyá nayá, náajcha náa'a áabi chóniwenai léenaaja, ya lijúnicaí urrúni rími, nayá'ee náa'a Cornelio máidani'inaica. ²⁵Quéecha'inaami Pé'eru íinu líibana néerra, jáiwa Cornelio jiáu lijúntedacani, jáiwa litúyawai lináneewa liá lirrú saícai. ²⁶Pé'eru nácuda liyá limá lirrú:

—Jibárroo jíbayu, nuyá cháí washiálicuerri léccchoo jicá'a jiyá.

²⁷Nácula litáania liácoo liájcha, liwárroo'inau liácoo línu íchaba chóniwenai yáainai macábaita. ²⁸Pé'eru ma nalí:

—Iyá yáine léenaa liá'a judíobini wítee jócai línáa liyá litáania áabi chóniwenai yáajcha ya nawárroo'inau áabi íbana licúla. Ne liá'a Dios éewiderri nuyá jócubeecha nují'inaa máashiicai nuyá ya jócubeecha casácula nuyá quiní chóniwenairru. ²⁹Tándawa, náiiwa'inaa nulí jíni, núfinu'inaa jócaita núfinuque'e numéda nuyá máashiica. Nuwówai nuá léenaa tándashia namáida nuyá.

³⁰Cornelio éeba jíni:

—Jái cuatro éerri néenee, léeminaa hóraa léja liáni, nuyá yáairri núbana rícuu yúnerri nuyáca ya méderri oración liyáali táicala, jáiwa báqueerri washiálicuerri íyadau nulí balíbalí íbala. ³¹Limá nulí: 'Cornelio, Dios éemi jishínaa jisátaucoo, lédacani'eewoo linácu liá'a jiyú-dayu náa'a carrúni jináatanica. ³²Jiwána línu jiliá'a chacáalee jí'ineerri Jope, jiwána línu néenee liá'a Simónca, liyá cháí jí'inaa léccchoo Pé'eru. Ái ya Simón íbana rícu léccchoo, báqueerri cachúnicaí fimanaashi yáairri manuá tácoowa.' ³³Tánda nuwána nácu namúrru jiyá madéjcanaa, ne jiyá nuáni léenaa méda jiliérre. Wayá náani ya áani quinínama Dios náneewa, ne wawówai wéemi jirrú liá'a wawácali bánuani jíiwa walí.

Pé'eru táanierri Cornelio íbana rícu

³⁴Jáiwa Pé'eru lichána táania liyácai, limá cháa:

—Ta nuá léenaa yáawaiyi Dios jócai cába báawacha áabi chóniwenai yúcha, ³⁵jócta matuínaami cáinabi ítabaa liwínani nanácucha náa'a éebidenaicani náa'a cawáuntai liyá ya naméda saícai. ³⁶Dios táania nalí náa'a Israel táqueenairru, íwenai chuánshi saítacta nawówa Jesu-cristo chuániyu, léwa'ee quinínama Wácali. ³⁷Iyá yáinai léenaa saíca linácu liá'a bésuneerricoo quinínama liá'a cáinabica nashínaa náa'a judíobinica, lichána á'a Galilea néerra, liáwinaami liá'a Juan íwanaa liá'a narrúnaa nabáutisacoo. ³⁸Yáa léenate liá Dios cashiámui liwí-teeyu, ya Espíritu Santoyu liá'a Jesús Nazaret néenee saí, ya liá'a Jesús jínaneerri liméda saícai, ya lichúnica náa'a quinínama náa'a carrúni jináatanica lirrú liá'a lidánaniyu liá'a Wawásimica. Léewa liméda liáni jiníwata Dios yáani yáajcha. ³⁹Wayá léccchoo wacábani quinínama liá'a limédanica liá'a Jesúsca á'a líta'aa liá'a Judeaca ya á'a Jerusalén rícu. Liáwinaami liá'a náiinua jíni, nacuájjidani áabai cruz nácu. ⁴⁰Né'e Dios cáweda jíni matáli éerri rícula, jáiwa liméda líyadawai walí. ⁴¹Jócai íyadau quinínama chóniwenairru, walí rímija, náa'a Dios níwanica quéecha náa'a quéewique'e wáiiwa quinínama wáyu léenaa linácu. Wayá íyenai ya wáirra liájcha liáwinaami liá'a licáwia'inau. ⁴²Liyá bánua wayá wáiiwaque'e chóniwenairru, lé'e liá'a Dios máacánica nawácali náa'a

chóniwenai, cáberri liá'a máashiica ya liá'a saícaica cáberri'inaa cáwi-nica ya náa'a máanalínica. ⁴³Quíninama náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu náa'a táanianai Jesús nácu, ya namá léccchoo tánashia náa'a éebidenai linácu, narríshibia'ee linácu méetuerrí'inaa najícona —Pé'eru má'ee nalí.

Náa'a jócani judíobini narríshibia Espíritu Santo léccchoo

⁴⁴Újnibi Pé'eru táanierri liyáca, liyáali éerri Espíritu Santo íinu náta'aa náa'a éemenai nayáca liá'a Dios chuáni líiwani liyá nácu. ⁴⁵Ya náa'a éebidenai Dios chuáni nácu natáqueenaibimínaa israelítabiní, íinuenai Pé'eru yáajcha, nacáarruda'eewoo nacábacani Espíritu Santo wínaca nayá léccchoo náa'a jócani judíobini, ⁴⁶néemi'e natáania áabi chuánshi báawa-taiyu, ya naméda saícai Diosru. ⁴⁷Néenee Pé'eru má'ee:

—¿Ya nayá jócani'eewoo léccchoo nabáutisacuwai, náani chóniwenai cháni ríshibia Espíritu Santo léjta wayá?

⁴⁸Jáiwa libánua nayái nabáutisaque'iu líj'inaa nácu liá'a Jesucristoca. Liáwinaami náa'a chóniwenai namá lírrú quéewique'ini'e limáacacoo náajcha áabi éerri rími mawí.

Pé'eru íiwa chuánshi iglésiabínirru Jerusalén rícu

11 ¹Náa'a apóstolubínica ya náa'a néenajinai yáainai Judea rícu néemi'e chuánshi léccchoo náa'a jócai judíobini nawína'ee Dios chuáni léccchoo. ²Ne Pé'eru éejoo'inau Jerusalén néerra, natáania máashii linácu náa'a éebidenai Dios chuáni natáqueenaibimí náa'a israelítabiní. ³Nasáta léemiú liyá:

—¿Tánda jiwárrroo náibirra náa'a jócani judíobini, jáiwa jimáacoo náaj-chai, ne tánda jíya náajcha?

⁴Pé'eru íiwa nalí lidáni néenee quíninama liá'a libésunaucoo. Limá nalí:

⁵—Nuyá yáairri chacáalee jí'ineerri Joepé, nácula nutáania Dios yáajcha, nuwáalia áabai nutuírricu saí: Nucába jicá'a áabai sávana máanui nabájerrii náa'a cuatro líjuátaca, íinuerri éerri néenee chalée nuyáctalaca. ⁶Jáiwa nucába saíca jíni tánashia yáa lírrícuí, jáiwa nucába líibi cuéshinai cuatroni íiba, ya cuéshinai cawálani, ya náa'a yáarru-denaicoo cáinabi íta'aa ya náa'a míshiiduca. ⁷Jáiwa nuéemi lichuáni wítama méerri nulí: 'Jibárrroo, Pé'eru, jíinuani ya jíyani.' ⁸Nuyá éeberri: 'Jócai, Nuwácali, quíní wárruerrii nunúma lícu máashiica ya casá-culai.' ⁹Néenee lichuáni wítama éerri néeneeji léejoo litáania nulí: 'Liá'a Dios yáni jí'inaa saícai, ujimá máashiicalani.' ¹⁰Liáni jái bésunacuwai matálichu, jáiwa quíninama léejoo lírracuwai áacairra. ¹¹Liyáalimi, matálitai washíalicuenai nabánuani Cesarea néenee sána namúrru nuyá, náiiu cuíta néerra á'a nuyáctalaca. ¹²Liá'a Espíritu Santoca libánua

nuyá, jócubeecha né'e nuásacala, nuáaquene'eewoo náajcha. Ya náani seis nuéenajinaica yáaineu nuájcha lécchoo. Quinínama wawárruacoo áabai cuíta rícu báqueerri washiálicuerri shínaa, ¹³líiwa walí licába'ee báqueerri ángel líibana rícu, licába báqueerri ángel bárruacoo, limá lirrú: Jibánua áabibi chalée chacáalee rícula jí'ineerri Joje, jiwánaque'e líinu néenee liá'a jí'ineerri Simónca, ya áabai líjí'inaa lécchoo Pé'eru. ¹⁴Limáminaa jirrújoo chítashia'eewoo wáseda jiyá ya quinínama yáainai jíbanaa lícu. ¹⁵Quéecha'inaami nutáania nalí, Espíritu Santo ínu'inaami náta'aa, léjta líinu'inaami wáta'a quéecha. ¹⁶Jáiwa nuédacani linácu liáni wawácali mánimica: 'Yáawaiyi Juan báutisa shiátaiyu, ne iyáminaa báutiseene'inau Espíritu Santoyu.' ¹⁷Wée saícai, Dios yácta nalí lécchoo, léjta liá'a Dios yáni walí, wayá éebidenai wawácali Jesucristo nácu, ¿tána nuyái nuyáque'e Dios júnta?

¹⁸Quéecha'inaami náa'a néenajinai yáainai Jerusalén néeni néemi'inaa liáni chuánshica, jáiwa manúma nayái, jáiwa naméda saícai Diosrui namá'ee:

—¡Namá'ee léquichoo náa'a jócani judíobini liá'e nalí néejooque'iu wawácali Diosru, nénaque'e liá'a cáwicashi jócai amáarra!

Liá'a iglesia Antioquía néenee saíca

¹⁹Liáwinaami liá'a Esteban máanalicamica, jáiwa nacánaquedenai náji náa'a éebidenai Dios chuáni, néewau nacánacacuwai cáinabi jí'ineerri Fenicia, Chipre ya Antioquía. Néerra náiiwa nalí náa'a judíobinica chuánshi saícai, jócaita áabirru. ²⁰Ne máayabaca, áabi éebidenai Dios chuáni Chipre néenee sána ya Cirene néenee sána, náiiu chacáalee jí'ineerri Antioquía néerra, jáiwa natáania nalí léquichoo náa'a jócani judíobini, náiiwa nalí saícai chuánshi nácu linácu liá'a Jesús, wawácalica. ²¹Liá'a Dios wítee cadánani yéerri náajcha, tánda íchaba máaca nawíteemi ajuítei, jáiwa néebida Jesús nácuwai.

²²Náa'a iglesia Jerusalén néenee sána, néemi'inaami liáni chuánshica, nabánua Bernabé Antioquía néerra. ²³Quéecha'inaami Bernabé ínu néerra, licába Dios túya nayáu, saícta wérri liwówa. Liá nawítee quinínama namáaca nawówau cadánani linácu liá'a éebidani Jesús nácu. ²⁴Jiníwata liá'a Bernabé washiálicuerri saícai, cashiámu Espíritu Santoyu ya éebiderri. Tánda íchaba chóniwenai máaca nawówau Wawácali nácu.

²⁵Liáwinaami liáni, Bernabé yáairriu áabai chacáalee jí'ineerri Tarso néerra, limúrru Saulo. ²⁶Líinu'inaami linácu, jáiwa litée jíni Antioquía. Néenee nayá yáajcha náa'a iglesia ísanaca áabai camuí quinínama, néewida íchaba chóniwenai. Antioquía néeniwa náa'a éewidenacoo nácta nají'inaa náa'a quéechanacu sánaca cristiánobinica.

²⁷Liyáali éerri, áabi quéewidacai Dios chuáni yáaineu Jerusalén néenee Antioquía néerra. ²⁸Báqueerri néenaa náa'a jí'ineerri Agabo,

jáiwa libárruawai Espíritu ma lirrú, líiwa'ee áabai ínaaishi wérri ínuerri'inaa'ee quíninama cáinabi ítala, jáiwa libésunawai yáawaa, léerdimi liá'a wánacaleerri jí'ineerri Claudio. ²⁹Jáiwa náa'a éebidenai Dios chuáni nácu Antioquía néenee sánaca, jáiwa nawówai nabánua nayúda nayájoo náa'a néenajinai yéenai Judea néeni, bácaínaa tánashia néenaani náacai. ³⁰Jáiwa naméda cha jíni, nawánaca liá'a Bernabé ya Saulo, natée nalí nayúdaunaa nayá náa'a salínaica yéenai Judea néeni.

Santiago máanalica ya nawárrueda Pé'eru cuíta manúmai rícula

12 ¹Liyáali éerrimi, liá'a rey Heródesmi, jáiwa lichánau licána-quedani nayá náa'a áabi iglesia ísana. ²Libánua línua espada númayu Santiagomi, liá'a Juan éenajirrimica. ³Licábaca'ee saíca licáacoo judíobinirru, jáiwa nawína preso Pé'erumi. Liáni bésunawai liyáali éerri fiesta'inaami, náaya'inaami páani jócai múrracau. ⁴Liáwinaamite nawína liyá preso, Herodes wána naníqui liyá Pé'erca cuíta manúmai rícula, éedenai nayáca natuínaa cuatro grupo soldado, ne cuatro soldado grupo namáni máanubaca. Liwówaini liyadaca chóniwenai náneewa quíninama, liáwinaami liá'a fiesta jí'ineerri pascua. ⁵Liyáali Pé'eru yéerri cuíta manúmai rícula, natúyani wérri, ne náa'a iglesia ísanaca mamáarracani sáta linácu Dios yúcha cadánani wérri.

Dios jéda Pé'eru cuíta manúmai yúcha

⁶Áabai táayee libéecha liyáali éerri Herodes íyadacta'inaamini chóni-wenairruni, Pé'eru máairri liyáca chámata soldado éemanacu, bájerriu chámai cadénayu, nácula áabi soldado yéenai túyenai linúma liá'a cuíta manúmaica. ⁷Cawíquinta báqueerri ángel íyadacoo Wawácali shínaa, jáiwa cashiámu cámarrashiyu liá'a cuíta manúmaica. Liá'a ángel lidúnu Pé'eru bárrai nácu, jáiwa licáweda jíni, limá lirrú: “¡Jibárroo cálicu!” Liyáalimi cadena licáwai Pé'eru cáaji nácuca, ⁸jáiwa ángel ma lirrú: “Jisúwa jíibalau, jisúwa jishínaa sandalias.” Cháwa Pé'eru médacani, ángel ma lirrú báaniu: “Jisúwa jishínaa capau wayúwai.”

⁹Pé'eru yáau líshiirricu liá'a ángel, jócai liá léenaa yáawashia liá'a ángel médanica. Cájbami lirrúta'ee lituírricu sái cháí licábaca. ¹⁰Ne nabésuneda quéechanacu sána catúyacanica, néenee néejoo nabésuneda áabi catúyacani báaniu, ne náinu'inaami néerra linánibala jiárrui néerra yáairri bináawe, jáiwa liméecu liá'a linánibala bácai. Najiá'inaamiwai, nanísa'inaami najínacuwai áabai cáaye, ángel máaca liyá bácai.

¹¹Jáiwa cawíte Pe'erumi, limá'ee: “Chóque'e nucába yáawaiyi, liá'a Wawácali, bánuerri nulí ángel litúyaque'e nuyá Herodes yúcha, náucha léchchoo náa'a quíninama judíobini wówaini naméda nuájcha.” ¹²Liáni léenaa jíni, Pé'eru yáau cuíta María íibana néerra, ruá'a Juan túwaca, jí'ineerri léchchoo Marcos, íchabacta náawacacoo natáania Dios yáajcha.

¹³Limáida liá'a cuíta núma yéerri cáaye rícueji, báquetoo miyácau jí'ineechoo Rode rujiáu rucába tánashia jíni. ¹⁴Rucúnusia'inaa ruéemi Pé'eru wawítama, jáiwa saícta ruwówai jócuwa ruméecu lirrúi, jáiwa rucánacawai cuíta licúla rufiwa nalíni, Pé'eru yáairri cuíta núma lícu.

¹⁵Nayá namá rulí:

—¡Jiyá mawíte!

Ruyá rumá yáawaiyii. Nayá namá'ee:

—Jócai liyá, léwa jishínaa ángel liérre.

¹⁶Nácula, liyá Pé'eru mamáarracai limáida nalí cuíta núma licué. Naméecu'inaamini, ya nacába liyá, jáiwa nacáarrudawai. ¹⁷Ne liyá liméda nalí licáajiu, manúmataque'e nayá, jáiwa líiwa nalí jíni chítashia liwácali jedau liyá cuíta manúmai rícueji. Jáiwa limá:

—Jíiwa liáni Santiagorru ya léenajinairru.

Jáiwa lijiáwai liáu báawachalai.

¹⁸Quéecha'inaami jucámarracai, jáiwa natáania matuínaami nayá wáacoo náa'a soldado, jiniwata jócta náa léenaa chítashia nabésunau'u jíni Pé'eru yáajcha. ¹⁹Jáiwa Herodes bánua namúrruqui jíni, ne jóca néenaa náinuqui jíni, liáni náata náa'a guárdiaca, jáiwa liwána náinua nayái. Liáwinaami liáni, Herodes jiáu Judea yúcha, jáiwa liáu liyácai Cesarea néerra.

Dios cástigaa Herodes Agripa

²⁰Herodes íiwirri wówa náajcha náa'a chóniwenai yéenaica chacáalee jí'ineerri Tiro ya Sidón. Tándá néenaa náa'a chóniwenai náacoo natáania Herodes yáajcha, jáiwa'ee néenaa naméda najúnicaí liá'a Blástoca, báqueerri chóniwerri cawéni wérri liájabasai liá'a rey Heródesca. Tándá nabánua nachuániu Blasto yáajcha Heródesru: Wayá jócai wówai wáinua yáacacoo jiájcha, jiniwata wayá cúnsiguenai íyacaishi jishínaa cáinabi. Néenee léchchoo Blasto táania liájcha liá'a Heródesca, quéewique'e lirríshibia nayá. ²¹Liyáli éerri lirríshibia'inaa jíni liá'a Heródesca lisúwa'ee líibalau rey shínanaa, jáiwa'ee liwárruawai lishínaa liárrubai íta'aa. Néenee'e máanui cábacoo litáania nalí. ²²Néenee'e chóniwenai nachána namáidada'ee: “¡Jócaiwa washiálicuerri liéni cháí jitáania, wamá báqueerri Dios!” ²³Liyáalimi'e, báqueerri ángel Dios shínaa liwána Herodes bálinaacoo, jiniwata liá'a Herodes jócai méda Dios carrúninaa, cáberri jicá'a dios. Néenee libéechalawoo máanali jíni éenishi íyani.

²⁴Nácula'ee liá'a Dios chuánica cáarralerrui mamáarraca náiiwa quiní-nama cáinabi íta'aa.

²⁵Bernabé ya Saulo nanísa'inaa'ee nashínaa tráawaju Jerusalén rícu, néejoo'eewoo Antioquía néerra. Náajcha'eewoo natée Juan lijí'inaa léquichoo Marcos.

Bernabé ya Saulo nachána nashínaa tráawaju Diosru

13 ¹Liá'a iglésiaca yéerri Antioquía ái íiwadedeerri Dios chuáni já'a ya éewiderri. Nayá Bernabé, Simón (yá'ee liá'a jí'ineerri léquichoo cachájulai), yá'ee Lucio Cirene néenee sái, Manaén (liá'a dáwinerricoo Herodes yáajcha, liá'a wánacaleerri Galilea rícu) ya Saulo. ²Áabai éerri, nácula'ee nayá'ee nayá culto rícu lirrú'e Wawácalica liyáali nayá jócai íya, yúnenai, liá'a Espíritu Santo má'ee nalí: "Íshírri nulí liá'a Bernabé ya Saulo lirrú liá'a tráawajuca numáidani nayá nácu." ³Néenee, liáwinaami na'óra'inaa ya nayúnaa léquichoo, namáaca'ee nacáajiu nanácu ya tá'ee náiiwa nanáwau nalí.

Téenai Dios chuáni Chipre néerra

⁴Espíritu Santo bánua nayá, náa'a Bernabé ya Saulo ná'eewau áabai chacáalee jí'ineerri Seleucia, néenee'e ná'eewau náurrucoo lancha ricúla náaque'iu áabai liwówai néerra jí'ineerri Chipre. ⁵Náiiu'inaa'ee liá'a lancha chánactacoo néeni jí'ineerri Salamina, liwówata néeni jí'ineerri Chipre. Jáiwa nachána'ee náiiwa Dios chuáni lirrícula liá'a sinagoga judío-bini shínaa, Juan yáairriu náajcha léquichoo jicá'a liá'a tálidederri nayá.

⁶Nájína'eewau quíninama litéjei liá'a liwówaica náiiu'e áabai chacáalee jí'ineerri Pafos, náiiu'e báqueerri washiálicuerri camálicai judío jí'ineerri Barjesús, washiálicuerri canúma yúwicaí jócai íiwa yáawaiyi Dios chuánica. ⁷Liéni camálicaica yáairri liyá liájcha liá'a wánacaleerrica jí'ineerri Sergio Paulo, washiálicuerri cawítee. Liá'a wánacaleerri libánua namáidaca Bernabé ya Saulo, jiníwata wówairri léemica Dios chuáni. ⁸Ne liá'a camálicaica, lijí'inaa griégoyu Elimas, jócu'e liwówai wánacaleerri éebidaca Jesucristo nácu. ⁹Néenee liá'a Sauloca, jí'ineerri léquichoo Pablo, cashiámui Espíritu Santoyu, licába'ee ya lirrátueda'ee lirrú, ¹⁰limá'ee lirrú:

—¡Canúma yúwicaí, máashii wítee, Wawásimi cúulee, lijínai liá'a quíninama saícaica! ¿Tánda jísai jináawida báawachala Dios chuáni? ¹¹Chóquejoo Dios cástiguerri'inaa jiyái: jiyá máaquerri'inau matuí'inaa, íchaba éerriminaajoo, jiyá jócai'inaa éewa jicábaca cáiwia cámarraa. Liyáa-limi'e camálicaica Elimasca limáaca'eewoo báitanacu catáwacai rícu, matuí jócai cába, limúrru'e báqueerri washiálicuerri téerri'inaa licáaji nácu jiníwata jócai cába. ¹²Wánacaleerri cába'inaa jini, jáiwa léebidai Dios chuáni nácu, jiníwata cáarruderri léemica liá'a náiiwanica Jesucristo chuánica.

Pablo ya Bernabé téenai Dios chuáni chacáalee jí'ineerri Antioquía Pisidia shínaa

¹³Pablo ya náa'a máinaicoo liájcha, náurrucoo á'a Pafos néeni lancha ricúla náaque'iniu áabai chacáalee jí'ineerri Perge, cáinabi íta'aa jí'ineerri

Panfilia; néenee Juan máacau éejoowai Jerusalén néerra. ¹⁴Náinu'inaa Perge néerrai nabésunau Antioquía néerra, yáairri urrúni Pisidia. Néenee, sábadoca, éerri nawówa íyabactacoo, nawárrua'eewoo sinagoga rícu, nawáa'eewawai. ¹⁵Néenee náa'a sinagoga néenee sána, naliá'inaa cáashta shínaa ley ya náa'a íwadedenai Dios chuáni báinacu, nawácanai náa'a sinagogaca namáida nalí ya namá'ee:

—Nuéenajinai, áicta iwáaliani iwówa lícuu já'a íiwa walíni wéemi áani sáicta'a wawówa yáajcha, íiwa walíni.

¹⁶Néenee Pablo libárrua'eewau liméda licáajiu nalí manúmataque'e nayáca, limá'ee:

—Éemiu iyá, israelítabini, iyá chajá chóniwenai báawatani chuáni, cáarruni cába Dios. ¹⁷Liá'a Dios shínaa chóniwenai Israel wíneerri wawérrinaibimi; liméda chacáalee wérrinai quéecha'inaa nayáca újnibi yáainai báawachala Egipto rícu, néenee lidánaniyu Diosca najíau néenee lirrícucha liá'a cáinabica. ¹⁸Dios guánta náajcha liá'a máashii namédani lirrú, chaléeni liá'a cáinabi jiníctala yéerri cájbami cuarenta camuí, ¹⁹néenee limárda siete naciones cáinabi jí'ineerri Canaán, quéewique'e liá nalí cáinabi náa'a wawérrinaibimi. ²⁰Quinínama liéni lidécudau újni cuatrocientos cincuenta camuí. Liáwinaami liá wánacaleenai chóniwenairru cáashia liá'a léerdi liá'a íwadedeerri Dios chuáni báinacumi jí'ineerri Samuel. ²¹Néenee nasáta'ee báqueerri rey wánacaleerri'inaa, ne Dios yáa rey Saul licúulee liá'a Cisca, Benjamín éenajinaimirru; Saul rey cuarenta camuí. ²²Liáwinaamite Dios éeda liárru liá'a Saúlca, liá rey Davidruni, Dios má'ee David liúcha: 'núfinu liá'a washiálicuerri Davidca, licúulee liá'a Isaíca, washiálicuerri nugújtani, méderri quinínama liá'a nuwówainica'. ²³Néenaa náa'a natáqueenaimi liá'a Davidca, néenaa Jesúsja, liá'a Dios bánuanica quéewique'e liwáseda israelítabini, léjta limáyu liá'a Diosca. ²⁴Jóctanaa Jesús íinu, Juan jái íiwa Dios chuáni quinínama chóniwenai Israelru, limá nalí néejooque'iu Diosru nabáutisaque'iniu. ²⁵Juan urrúni'inaa máanaliqui jini limá'ee nalí: 'Nuyá jócai léjta imáyu'u irrúwoo; ne liáwinaamijoo líinu báqueerri, nuyá jócai nuénaminaa nuwásaidaca líiba nácucha cotizas.'

²⁶“Nuéenajinai Abrahám táqueenaimi, iyá báawacha sánaca cáarruni cába Dios: liéni chuánshica léewa éewerri litée iyá áacairra. ²⁷Náa'a yéenaimica Jerusalén rícu, ya náa'a wánacaleenaica, jócani yáa léenaa tánashia Jesús, jócai néemi léquichoo náiiwani náa'a íwadedenai Dios chuáni báinacu, liá'a cáashta iliánica sábadoc rícu; cháwa nalíwoojo, namá'inaa Jesús rúnai'inaa máanalica, líinu'inaa néerra liá'a Dios máni nácucha báinacu. ²⁸Jiní náiinuni linácu máashii limédanica néewaquerri náiiinuacani, nasáta'ee Pilato yúcha nawánaquerri náiiinuacani. ²⁹Néenee liáwinaami, jái sámú liméda quinínama liá'a limáni nácucha Dios chuáni, náurrucueda cruz nácucha jini, naquéni jini. ³⁰Ne Dios éejo licáwiadacani.

³¹ Íchaba éerrite, Jesús íyadau nalí náa'a yáainemicoo liájcha Galilea Jeru-salén néerra, ne chóque'e nayá náa'a táanenai Jesús nácu chóniwenairru.

³² “Ne cháwa wayá índenai wayá irrú liáni saícai chuánshica: Liá'a Dios máni nácucha nalí náa'a wawérrinaimica, ³³ Ái Dios méda wáaj-chai, wayá natáqueenaimica. Liéni limédani léējueta Jesús cáwica, újni litánau rey David salmo chámai rícu, linácu liá'a Dios mánimi Jesúsru: ‘Jiyá nucúulee, nuyá jisálijinaa yáawaiyi.’ ³⁴ Dios jái íiwaqui jíni liyá éējuerrí'inau cáwica, jócubeecha máashii liá'a líinaaca, limá'inaate náa'a tánenaicoo: ‘Numédani'inaa liá'a majíconaa ya yáawaiyica numánimi Davidru báinacu.’ ³⁵ Tándá limá léquichoo áabai rícu: ‘Jócuminaa línda lináanai bádacoo liá'a lishínaa majíconaa cashírruedacaica.’ ³⁶ Néenee saícani, yáawaiyi liá'a Davidca sírbeerri lirrú liá'a chóniwenai lishínaa éerrimi, léjta Dios wánacaalau liyá, néeneete máanali jíni liáawacau liwérrinaibini náajchau, néenee lináanaimi bádawai. ³⁷ Ne lináanai liá'a Jesús, Dios éējuédani cáwicai, jócu bádacoo. ³⁸ Chái cábacanaa, nuée-najinaí, iyá arrúnaa yáa léenaa léca liá'a lipérdonaayu'u wajíconaa wáiiwani irrú Jesús íiwanaa rícueji. ³⁹ Ne náa'a quinínama máaquenai nawówau Moisés shínaa ley nácu, jócai nawáalia bádedeerri'inaa nají-conaa nácuejiu, ne chóque'e quinínama máaquenai nawówau Jesús nácu libádeda najíconaa. ⁴⁰ Icábawa yúchaujoo, jócubeecha licáu inácula liá'a natánani náa'a íiwadenaica Dios chuáni báinacu:

⁴¹ ‘Icábani, iyáte cháaneenaicani,
icáarrudau ya amáarra iyái,
jiníwata ishínaa éerri numédaminaa máanui wówashica jócai éebida
nácu, áiquita íiwerri irrújani'i’.

⁴² Liá'a Pabloca ya náa'a lijúnicaica najiá'inau lirrícucha liá'a sinagoga judíobini shínaa, náa'a jócani jiáu judíobini, namésuda'ee nayá néejooque'iu báaniu liá'a áabai sábadoca natáaniaque'e nalí quinínama liáni. ⁴³ Amáarraí'inaami liá'a náawactacoo sinagoga rícu, íchaba judío ya náa'a báawache sánaca éebidenai nanácu náa'a judíobinica, jáiwa náau yáajchai Pablo ya Bernabé. Ya náa nawítee nayáquini'e machácani mamáarraca linácu liá'a Dios nísau'u limáida nayái.

⁴⁴ Liá'a áabai semana, sábado rícu, atéwa quinínama chóniwenai chacáalee rícu sána yáawaquenai'inau néemique'e Wawácali chuáni. ⁴⁵ Ne náa'a judíobinica nacába'inaa íchaba chóniwenai yáawacacuwai, jáiwa cadéni nayái, jóca áabenaa nawówa Pablo yáajchai, ya namá cacháni chuánshi Pablorry. ⁴⁶ Néenee liá'a Pabloca ya liá'a Bernabéca, natáania'ee cadánaniyu, namá'ee nalí:

—Wawáalia arrúnaaca wáiiwa Dios chuáni quéechanacu irrú iyá judíobinica; ne iyá jócani icábau icáwicaca jócai amáarra, yáaliminaa wáujoonayáctala náa'a jócani judíobini. ⁴⁷ Jiníwata cháwa Dios bánua wayá jírra, limá walí:

‘Numáaca jiyá jicá'a áabai cámarashi quíninama chóniwenairru, itée nuchuáni wásedeerri'inaa cáashia ínu amáarractala cáinabi.’

⁴⁸ Néemi'inaa jíni, náa'a jócani judíobini saícta'ee nawówa nachána'eewoo namáca liá'a Dios chuánica saícai; yá'ee néebida quíninama náa'a yáainai linácu liwínanica liáque'e nacáwica jócai amáarra. ⁴⁹ Cháwa náiiwa Wácalishi chuáni jírra quíninama cáinabi. ⁵⁰ Ne náa'a judíobinica natáania'ee náajcha náa'a ína saícani wérri ya cawéninica ya washiálicuenai cawéninica lirrícu liá'a chacáaleeca, natáania Pablo nácu ya Bernabé quéewique'e nacánaqueda nayá, néewaquerre'e najédani lirrícucha liá'a cáinabica. ⁵¹ Néenee Pablo ya lijúnicaica, jáiwa'ee natútuda náiiiba nácuchau liá'a pucúpucubeeca, limáyu'inaa jócani nawówai Dios chuáni náa'a chóniwenanica, néenee náa'a éewawai Iconio néerra. ⁵² Ne náa'a éebidenanica cashiámuni Espíritu Santoyu ya saíctani wówa.

Pablo ya Bernabé Iconio rícula

14 ¹ Liá'a chacáalee jí'ineerri Iconio, Pablo ya Bernabé nawárruo lirrícula chámataana liá'a sinagoga rícula judíobini shínaa, natáania'ee saícai wérri chuánshica nalí, íchaba'ee chóniwenai éebida nalí liá'a náiiwanica, náa'a judíoca ya náa'a jócani judíobini. ² Ne náa'a judíobinica jócani éebida natáania máashii nalí náa'a jócani judío, nawánaque'e napénsaa máashii nanácucha náa'a néenajinaica. ³ Tándaa náa'a apóstolucá namáaca'eewoo néeni íchaba éerri, máaquenai nawówau Dios nácu natáania quíninama yáawaiyi Dios chuáni nácu; ya liá'a wawácalica íyada liá'a namánica liá'a níinaashica Dios wáalianica, liáyu nalí liwíteu namédacai shínaashica ya jócai nacába cáji. ⁴ Ne náa'a chóniwenanica chacáalee rícu sánaca jócani áabenaa wówa, áabibi judíobini yáajcha, áabibi yéenai apóstolu yáajcha. ⁵ Néenee náa'a judíobinica, ya náa'a jócani judío natáania'ee náajcha náa'a wánacaleenaica nabásedaquerre'e nayá ya léquichoo náiiinuaque'e nayá íibayu. ⁶ Ne Pablo ya Bernabé ná'inaa'ee léenaa jíni, jáiwa namániwai chacáalee jí'ineerri Listra rícula, ya léquichoo chacáalee jí'ineerri Derbe, chacáalee cáinabi jí'ineerri Licaonia, ne cáinabi líteeji saíca, ⁷ néeni léquichoo náiiwa nalí Dios chuáni saícaica.

Náiiinueda Pablo íibayu chacáalee Listra rícu

⁸ Liá'a chacáalee Listra náeni'e liyá liá'a washiálicuerri jócai éewa lijínacoo. Jócai jínacajiu, jíníwata lijédanirra. Liéni washiálicuerri wáairriu liyáca, ⁹ éemerri liyáca liá'a Pablo íiwanica, liá'a Pabloca cába lirrú, yá'ee lícába wáliierri'e éebiderri lichúni'inau. ¹⁰ Néenee Pablo ma lirrú cadánani chuánshiyu:

—¡Jibárruo machácani jicáwayu!

Liá'a washiálicuerrica, jáiwa libárruawai ya léenuwai ya lijínawai.

¹¹ Náa'a chóniwenanica nacába'inaa liá'a Pablo médanica, jáiwa'ee namáidada chuánshi Licaoniayu:

—¡Diose újnini washiálicuenaica yúrrucuenaiu wayáctalaca!

¹²Nacába'ee liá'a Bernabéca jicá'ee nashínaa dios jí'ineerri Zeus, ya liá'a Pabloca jicá'ee dios jí'ineerri Hermes, jiníwata liyáwa mawí táaniaica. ¹³Liá'a sacerdotéca Zeus shínaa, wáalierrri áabai templo iníjbau wárruerricoo chacáalee rícula, línda'ee pacáa yá'ee cachílinai íwinaashi; liyá'ee ya chóniwenai nawówai'e nasátacoo apóstolubini yúcha, yá'ee náiiinu pacáa néemani'inaa nalí. ¹⁴Ne liá'a Bernabéca ya Pabloca ná'inaa'ee léenaa jíní chóniwenai méda nayá náajcha, jáiwa'ee nashírri-cueda nábalawai, jáiwa nawárruo chóniwenai íbirrai, namáidada'ee:

¹⁵—Washiálicuenai, ¿ne tánda iméda liérta? Wayá washiálicuenai léjta iyá. Tánda jicá'a wáiiinuca wáiiwa irrúni, jócubeeca iméda mawiá liá'a jiníyi iwéni, éejooque'iu lirrú liá'a Dios cáwiica, liá'a méderri éerri ya cáinabi ya manúa ya quinínama yáairri lirrícu. ¹⁶Báawita íchaba éerri néenee bésuneerricoo Dios máaca bácainaa nawína nashínaa iníjbau, ¹⁷séewirri táania liyá jájiu ne liá'a yáawaiyiica; liyá bánuerri irrú única quéewique'e iwáalia banácali, yáirri quinínama irrú íyacaishi quéewique'e íyacani saíctaque'e iwówa.

¹⁸Ne áawita namá nalí quinínama liáni, ne atéwa cabálini wérri nalí jócu naínda chóniwenai finua náa'a pacáaca náque'e irrú cuésherri éemerriu, ya náa irrú saícai.

¹⁹Ya liyáalimi náiiinu náa'a judío Antioquía néenee sánaca, ya náa'a Iconio néenee sána, natáania'ee náajcha náa'a chóniwenai nanaáwidaque'e nawíte; néenee jáiwa náiiinua Pablo íbayu, jáiwa'ee namá'ee nalíwoo máanaliyi, jáiwa'ee nánda jíní bináawala chacáalee yúcha. ²⁰Né'e náa'a éebidenai jáiwa'ee nayá Pablo téejii, jáiwa'ee libárruawai léejo'eewau chacáalee rícula, áabai éerri cajójcha'inaami jáiwa lijíawai Bernabé yáajcha chacáalee jí'ineerri Derbe.

²¹Liáwinaami líiwa'inaa Dios chuáni saícai Derbe rícu, léjuedacta íchaba chóniwenai Diosru, jáiwa'ee néejoo báníwai Listra néerra, Iconio néerra, ya Antioquía néerra léquichoo. ²²Narrícu nárra chacáaleeca náa nadánani'e náa'a éebidenai namá'ee nalí iyáwajoo cadánani Dios chuáni nácujo, namá'ee nalí wawárruaque'iu Dios wánacaalactalaca rúna'ee wabésuneda carrúni jináata liá'a íchaba máashiica. ²³Ne léquichoo namáaca wánacaleenai quinínama iglesia máanabaca, ya liáwinaami na'óra'inaa'ee ya nayúna'inaa, jáiwa'ee namáaca Dios cáaji rícu jíní, náa'ee éebidenai.

Pablo ya Bernabé néejoo Antioquía shínaa Siria néerra

²⁴Nabésuna'eewoo liá'a cáinabi shínaa jí'ineerri Pisidia, náiiinu'e cáinabi jí'ineerri Panfilia néerra. ²⁵Náiiwa'ee Dios chuáni chacáalee jí'ineerri Perge rícu, jáiwa náawai chacáalee jí'ineerri Atalía néerra; ²⁶náurrucua'eewoo lancha rículai chacáalee jí'ineerri Antioquía néerra,

liá'a chacáalee nasátactani nanácu namáacactani nayá quéechanacu Dios cáaji rícu, linácu liá'a tráawaju jáiyi nanísacai. ²⁷Náinu'inaa Antioquía néerrai, náawaca'eewau náa'a iglesia ísanaca quinínama, ya tá'ee náiiwa'ee nali quinínama liá'a Dios médani náajcha, ya léjta wácalishi méecu nali iníjbaa náa'a jócani judíobini, quéewique'e néewa néebida léquichoo. ²⁸Pablo ya Bernabé namáaca'eewoo néeni íchaba éerri náajcha náa'a éebidenai Dios nácu.

Náawaca'eewau Jerusalén rícu

15 ¹Liyáli éerrimi'e, áabibi chóniwenai jiánaimicoo Judea néenee Antioquía néerra, nachána'eewau néewidaca náa'a néenajinaica jócani'e nawásedacoo néebida linácu liá'a náijuque'e nachíipi ímanaa juáta, cha léjta Moisés liwána namédaca. ²Pablo ya Bernabé, jáiwa nacáita yáacau wérri náajchai, néenee Pablo ya Bernabé ya áabibi mawí nawína áabai washialícuenai náaque'iniu Jerusalén néerra ya natáaniaque'e linácu liáni náajcha náa'a apóstolucua ya náa'a salínai iglesia ísanaca Jerusalén néenee sánaca.

³Nabánua'ee náa'a iglesia Antioquía néenee sánaca, nabésuneda'inaa liá'a cáinabi jí'ineerri Fenicia ya Samaria, jáiwa'ee náiiwa náa'a jócani judíos namáaca'ee nawítee ajuítaimica quéewique'e nasíguia Diosru. Ya quinínama náa'a máaquenai nawówau Dios nácu, saícta'ee wérri nawówa néemi'inaa liá'a chuánshi saícaica.

⁴Náinu'inaa Jerusalén néerra, Pablo ya Bernabé narríshibia'ee nayá iglesia ísanaca ya náa'a apóstolucua ya náa'a salínaibinica, náiiwa'ee nali quinínama liá'a Dios médani náajcha. ⁵Ne áabi náa'a fariséobinica éebidenai Jesús nácu, nabárrua'eewau ya namá'ee:

—Arrúnaa'ee nawíchua nachíipi ímanaa juáta náa'a éebidenai jócani judío, nabánua'ee nacúmpliaque'e ley Moisés wánani namédaca.

⁶Jáiwa'ee náawacawai náa'a apóstolubinica ya náa'a salínaica quéewique'e natáaniacani linácu. ⁷Néenee liáwinaami natáania linácu, jáiwa'ee Pé'eru bárruawai limá'ee nali:

—Nuénajinai, iyá yáine léenaa báinacu Dios máiderrite nuyá íbicha nufiwaque'e irrú saícai chuáninica liá'a wásederri'inaa nali náa'a jócani'inai judíobini, quéewique'e nayá néebidaca. ⁸Dios yáa léenaa wawówa, líiyada'ee walí lirríshibiaca nayá, liá'ee nali Espíritu Santo, léjta liáyu'u walíni. ⁹Dios jiní limédani báawatani wítee wáucha nayá ya wayá, ne léquichoo nayá bádedeenai nawówau níwata namáacaca nawówau linácu. ¹⁰Ne chóque'e çtánda éeneda Dios iwána namédaca liá'a nawítee ajuítaimica, jócaite wéenaa wacúmpliacte jiní wérri áawita náa'a wawérrinaimica? ¹¹Báawachala wáucha, wayá éebidenai wawásedacoo mawéníyu saícaca wáajcha liá'a Wawácali Jesúsca, nayá wáseneu liúcha liá'a máashii léquichoo léjta wayá.

¹² Quinínama nayá manúmata néemi'e nayáca liá'a Pablo ya Bernabé táaniani liyá nácu liá'a shínaashi ya liá'a jócai wacába caji Dios médani náajcha náibicha náa'a jócani judíobini. ¹³ Jáil'inaa nanísa natáaniacai, Santiago má'ee:

—Nuéenajinai, éemite nulí: ¹⁴ Simón fiwa walíni léjta Dios canfínaa licába nayá quéechanacu náa'a jócani judíobini, liwína'ee néenaa chóniwenai namédaque'e chacáalee Diosruja. ¹⁵ Liáni áabenai léjta natánaumini náa'a íwadedenai Dios chuáni báinacu, léjta limáyu Dios chuánica:

¹⁶ ‘Ne liáwinaami liáni nuéejoominaajoo nubárrueda báaniuji liá'a cuíta cáarralierricoo liyáca David shínaaca;

nuchúniminaa báaniuji ya nubárruedaminaa báaniuji,

¹⁷ quéewique'e quinínama náajcha náa'a namúrruque'e Wácalishi nawówa yáajchau léquichoo,

náajcha náa'a quinínama cáinabi ítesanaca náa'a máaquenai nayáu báawacha nují'inaa nácu.

¹⁸ Liá'a Wawácalica, wáneerri náa léenaa liáni quinínama báinacumi, liá'a máaquerri lichuániu’.

¹⁹ “Nuá léenaa nulíwoo, jócai sáica wabánua naméda liá'a jócai rúnau náa'a jócani judío, máaquenai nawíteu ajuítáimica nasíguiaque'e Diosru.

²⁰ Rúnaaminaajoo watána nalí nashírrique'iu liúcha liá'a namédani nalí náa'a jócani Dios. Cáwique'e nacá'a náuchau naméda máashii náinaayu.

Jócubecha íya liérta cuéshinai sácumenaicoo ínaa, jiní liá'a jórquericoo, ya jócai léquichoo firrai. ²¹ Ne wawówaicta wáa léenaa báinacu sáimi ái néenaa já'a chacáalee rícu, náa'a éewidenaica Moisés shínaa ley, liá'a naliénica sinagoga rícu éerri jútainchu nawówa íyabactacoo.

Liá'a cáashtaca nalí náa'a jócani judíobinirru

²² Apóstolubínica ya náa'a salínaica, ya náa'a quinínama iglesia ísanaca, jáiwa nawína áabi néenaa náa'a éebidenaica nabánuaque'e nayá Antioquía néerra Pablo ya Bernabé yáajcha. Jáiwa'ee nawína Judas, né'e léquichoo lijí'inaa Barsabás, ya Silas, washiálicuenai cawíteenica náibicha náa'a éebidenaica, ²³ náajcha nabánua áabai cáashta mérrí chá'a:

“Wayá apóstolubínica ya náa'a salínaica náa'a éenajinaica watáa wéenajinai náa'a jócani judíobini, náa'a yéenai Antioquía rícu, ya Siria rícu léquichoo ya Cilicia léquichoo. ²⁴ Wáa léenaa áabi chóniwenai yáaineu wayéji áani jócani wabánua néerra, ijódia'ee liyú liá'a ichuánicoo, jócai náa léenaa chítashia nayáu'inaa jini. ²⁵ Tánda, wáawacawai, sáica wacábaca wawína wéenau náaque'iniu nacába iyáctalaca náajcha náa'a saíctani wérri wítee wéenajinai Bernabé ya Pabloca, ²⁶ náa'a máaqueneu nayáu carrúnatairru Jesucristo jí'inaa nácu. ²⁷ Ne léquichoo wabánua Judas ya Silas léquichoo: Nayájoo

natáaniaminaa yáajchajoo náiiwaque'e irrú quinínama liáni. ²⁸ Ne sáicai wérri wacába liá'a Espíritu Santoca ya wayá léquichoo, jócuminaa wabánua irrú quéewique'e iméda quinínama léjta Moisés tánimica, báawacha liúcha liáni: ²⁹ Jócubeecha íya cuéshinai íinaa náani néemani nali náa'a jócani diose. Jócubeecha íya firrai, ya léquichoo náa'a cuéshinai sácumenaicoo, cáwique'e nacába náuchau naméda máashii náinaayu. Itúyactau wáujoo liúcha léju liáni, iméda-minaa sáicaijoo. Sáicaque'e yáajabajoo.”

³⁰ Ne nayájoo, néenee náiiwa'inaa nanáawau, náau Antioquía néerra, náawacacoo'eewau náa'a iglesia ísanaca néntregaa cáashta nali. ³¹ Náa'a néenajinaica naliá'inaa cáashtai sáicta wérri nawówa. ³² Liá'a Judasca ya Silasca wáalenai Dios wítee nawówa lícu, náiiwani'inaa chóniwenairru sáicta wérri'e nawówa néenajinai yáajchau. ³³ Liáwinaami liá'a éerrica, náa'a néenajinaica náiiwa'ee nanáawau nali, nabánua nachuániu nali sáicta wérri nawówa, quéewique'e néejocoo báaniu náa'a bánuenai nayá. [³⁴ Ne liá'a Silasca wówerri limáacacoo.] ³⁵ Ne Pablo ya Bernabé namáacau Antioquía rícu, íchaba yáajcha mamáarraca néewida ya náiiwa Jesucristo chuáni.

Pablo chánau lijíacoo chámaichu'inaa liméda lishínaa tráawaju Diosru

³⁶ Áabai éerri liáwinaami, Pablo má'ee Bernabérru:

—Wáu wacába náibeji báaniu náa'a wéenajinaica chítashia nayáu jíni quinínama chacáalee rícuba, liá'a wáiiwactamite wawácali chuáni, wacábaque'e chítashia nayáu jíni.

³⁷ Bernabé wówerri litée náajchau Juan, liá'a jí'ineerri léquichoo Marcos; ³⁸ Ne Pablo jócai wówai litée Marcos, jiníwata liá'a Marcasca limáaca bácai Pablo ya Bernabé Panfilia rícu, jócai wówai liácoo náajcha liá'a tráawaju namédanica. ³⁹ Jáiwa náawacawai naméda yáacacuwai linácu liáni, jáiwa'ee nashírria yáacawai. Bernabé litée'e liájchau Marcos náurrucoo'eewau lancha rícula náaque'iniu liwówai jí'ineerri Chipre, ⁴⁰ nácula Pablo liwówaiyu liwína'a Silas, ya náa'a néenajinaica nasáta'ee nanácu Dios jí'inaa nácu, jáiwa'ee najiá'eewau néenee, ⁴¹ nabésuna'eewau Siria ya Cilicia náa'ee nadánani náa'a néenajinaicoo yáainai iglesia rícu.

Timoteo tálideda Pablo ya Silas

16 ¹ Pablo líinu'e Derbe ya Listra néerra, líinuctala'ee linácu liá'a báqueerri quéebidacai Jesucristo nácu, jí'ineerri Timoteo, rucúulee ruá'a báquetoo íinetoo judía quéebidacau Jesucristo nácu, lisáljinaa griego. ² Náa'a néenajinaica yéenai Listra rícu ya Iconio rícu, natáania'ee sáicai wérri linácu. ³ Pablo wówerri'e Timoteo yáacoo liájcha, ne quéechanacu liwána náiju nachíipi ímanaa juáta, quéewique'e jóca íiwirri nawówa náa'a judíobinica náa'a yéenaica líta'aa liá'a cáinabica,

ne quinínama yáine léenaa Timoteo lisálijinaa griego. ⁴Quinínama chacáalee nabésunactacoo, náiiwa'ee náacoo néenajinairru, linácu liá'a náiiwani náa'a apóstolubínica ya náa'a salínaibínica náa'a iglesia Jerusalén ísanaca. ⁵Náa'a iglesia ísanaca, jáiwa'ee nadáwina nawíteewai Jesucristo jí'inaa nácu, náa'a máaquenai cabálininaa, ya liá'a namánaba náa'a éebidenai lidáwinau mawí.

Pablo dájuni báqueerri washiálicuerri Macedonia rícu sái

⁶Liá'a Dios shínaa Espíritu Santoca jócai wówai náiiwa Jesucristo chuáni léenaa lirrícu liá'a cáinabi jí'ineerri Asia shínaaca, jáiwa'ee nabé-sunawai liá'a cáinabi jí'ineerri Frigia ya Galacia, ⁷náiiu linúmamirra liá'a cáinabica jí'ineerri Misia. Ne néenee namá'inaa'ee nalíwoo nabé-sunacoo cáinabi jí'ineerri Bitinia, ne liá'a Espíritu Jesús shínaaca, jócai línda jíni. ⁸Néenee'e, nabésunau machácani Misiarra, náurruca'eewau á'a lancha chánactau jí'ineerri Troas. ⁹Liyáli éerrimi Pablo dájuni'e dajuíshi táayee; licába'ee báqueerri washiálicuerri shínaa cáinabi jí'ineerri Macedonia, libárrua'eewau limá'ee Pablorry: “Jibésunau Macedonia rícula jiyúda wayá.” ¹⁰Pablo quéecha'inaa lidájuni'inaa liárra dajuíshica, jáiwa wachúni washínaa injíbaawai wáaque'iu Macedoniala shínaa cáinabi ítala, yáawaiyi Dios máiderri liyá wayá wáaque'iu wáiiwa nalí saícai chuánshica liá'a Dios chuánica.

Pablo ya Silas Filipos rícu

¹¹Wáurrucoowai Troas néenee, wáu machácani liwówai jí'ineerri Samotracia, áabai éerri néenee wáiiu áabai chacáalee jí'ineerri Neápolis. ¹²Néenee jáiwa wáawai áabai chacáalee jí'ineerri Filipos, liá'a chacáalee mawí máanuica líta'aa liá'a cáinabi Macedonia shínaaca, nayácta íchaba náa'a romanobini. Néerra wayáte jócai íchaba éerri. ¹³Áabai éerri liá'a wawówa íyabactacoo, jáiwa wajiáwai bináawala chacáalee, méeda tácoowala, liá'a wamácta walíwoo áabai yáarrushi nasáctacoo náa'a judíobínica. Jáiwa wawáawai watáania saícai chuánshi, nalí náa'a ínaca yáawaquenaicoo wáajcha. ¹⁴Báquetoo néenaa jí'ineechoo Lidia; ruyá néenee sáu áabai chacáalee jí'ineerri Tiatira, wéndechoo wárruma cawéni quíirrai wérri. Ruáni finetooa, yáichoo saícai Diosru, éemechoo'e ruyáca, liá'a Wawácalica jáiwa lidúnu ruwówai ruémique'e liá'a Pablo táaniani liyá nácu. ¹⁵Ruéebida Jesucristo nácu rubáutisawai, náajcha náa'a quinínama ruénajinaica, ne liáwinaami, jáiwa rusáta wáuca:

—Ne iyá imácta iwówau yáawaiyica yáliminaa nuyá nuéebidaminaa Jesucristo nácu, ínu chérri yáaque'iniu núbana néerra.

Jáiwa ruwána wamáaque'iniu ruájcha.

¹⁶Libésunate áabai éerri wá'inaateu chaléeni náctalacoo nasáta Dios yúcha, jáiwa wáiiu báquetoo miyácau wáalechoo áabai espíritu cadí-

binacai. Ruyá nawánacaala yáarru, ruyá yáichoo léenaa wérri jiníwata áabai espíritu máashii íiwaca rulíni. Tándá ruwácanai jéda íchaba warrúwa. ¹⁷Ruáni miyácauca, jáiwa ruchánau rujínacoo Pablo ya wáaj-chai, rumáidada'ee ruácoo:

—¡Náani washiálicuenai sírbenai Diosru liá'a yéerri áacairra, náa'a íiwenai irrú, chítashia Dios éewa'inaa litée iyá áacairra'inaa!

¹⁸Liáni rumédani íchaba éerri, cáashia Pablo, wówa íiwirri liwówa, jáiwa'ee léejoo báaniu limá'ee lirrú liá'a espíritu yéerri runácu ruá'a miyácauca:

—Lijí'inaa nácu liá'a Jesucristoca, nuwána jijíácoo rúcha.

Liyáalimi espíritu máashiica limáaca ruyái.

¹⁹Ne náa'a ruwácanaica ruá'a miyácauca, nacába'ee jócai sáica nagáana runácu warrúwa mawí, jáiwa'ee nawína Pablo ya Silas, jáiwa natéeque'e nayá wánacaleenairru, liá'a plaza chúnsaica. ²⁰Jáiwa nabárrueda nayái nawácanai náneewa namá'ee:

—Náani judíobinica ínuenai naméda walí máashii nacáarralia washínaa chóniwenai, ²¹éewidenai nawíteeyu wayá jócai wéena warri-shibiaca, jócai wéena namédaca, jiníwata wayá romanobini.

²²Néenee náa'a chóniwenai nabárruo nanácula liá'a Pabloca ya Silas, ya namá'ee náa'a nawácanaica namídudaque'e náabala nabásaidaque'e bárayuni. ²³Néenee nanísa'inaa nabásaida nayái, naníqui jini cuíta manúmai rícula, namá'ee lirrú liá'a catúyacaica liá'a cuíta manúmaica licábaque'e nayá, jócubeche najiáu nayáca. ²⁴Quéecha'inaa lirríshibia liáni catúyacaica cuíta manúmai liníqui wérri nayá sáica, ya liníqui náiiiba áacairra linácula liá'a áicuba cadúcunica lijí'inaa cepo.

²⁵Ne liyáalimi béewami táayebee, Pablo ya Silas nasátau ya narrába shímashi Diosru, ya náa'a áabi yáainai cuíta manúmai rícu néemini nayáca, ²⁶ne liyáalimi licúsu liá'a cáinabica cadánani wérri lichúnda liá'a cuíta manúmaica. Liyáalimi liméecu linúma liá'a cuíta manúmaica quiní-nama, náa'a yéenai cuíta manúmai rícu liwásau liá'a nashínaa cadénaca. ²⁷Quéecha'inaa licáwíacoo liá'a catúyacai cuíta manúmai licába quiní-nama linúma liá'a cuíta manúmaica méecuerriu, lijéda lishínaa espadau líinuaque'e liyáu, jiníwata limá lirrúwoo náa'a yéenai cuíta manúmai rícu máanenaiwai. ²⁸Ne jáiwa Pablo máidada lirrúi:

—¡Ujjiinuau, wayá náani ya áani quinínama!

²⁹Néenee liá'a catúyacai cuíta manúmai lisáta áabai licámarrau liwárruo licánacacoo ya chéchinau licáarruniu licuá Pablo ya Silas yáajba. ³⁰Néenee liá'a catúyacai cuíta manúmai lijéda Pablo ya Silas ya lisáta léemiu nayá:

—Washiálicuenai, ¿tána arrúnaa numédacai nuwáaliaque'e nucáwicau Dios yáajcha?

³¹Namá'ee lirrú:

—Éebidau linácu liá'a wawácali Jesúsca, jiwáaliaminaa jicáwicau Dios yáajcha jócai amáarra ya jéenajinai lécchoo.

³²Jáiwa natáania lirrúí linácu liá'a Wawácali chuánica ya nalí náa'a yéenai lishínaa cuíta néeni. ³³Ne liyáalimi hóraaca táayebeeca, liá'a catú-yacai cuíta manúmai litée jíni báawachala libádeda natúca náa'a Pabloca ya Silas, jáiwa nabáutisawai liyá ya léenajinai. ³⁴Néenee litée nayá líibana néerrau, liá náaya, liyá ya léenajinai sáitani wérri wówa néebidacala Dios nácu.

³⁵Manúlacaiba, náa'a nawácanaibinica nabánua áabi catúyacani chaléeni catúyacai cuíta manúmai quéewique'e nawáseda Pablo ya Silas.

³⁶Liá'a catúyacai cuíta manúmai limá'ee Pablorry:

—Náa'a nawácanaibinica nabánua nuwásedaque'e iyá; tánda yáa namówai chaiwíteemija'a.

³⁷Ne Pablo má'ee nalí náa'a catúyacanica:

—Ne wayá cháni cábacanaa léjta chóniwenai Roma néenee sánaca, nabásaida wayá chóniwenai náneewa, jóctanaa náa léenaa wajícona, naníqui wayá cuíta manúmai rícula; ¿ya chóque'e iwówai iwáseda wayá cabáyainta? ¡Ne jóca! Náinuque'e nayá jájiu najéda wayá.

³⁸Náa'a catúyacani náaniu náiiwaca nalí náa'a nawácanaibinica, jáiwa nacáarrudawai náa'ee léenaa nayá'ee cháni cábacanaa léjta chóniwenai Roma néenee sánaca. ³⁹Náawai náa'a nawácanaibinica, nasáta perdón Pablo ya Silas yúcha, ya najéda jíni cuíta manúmai rícula, ya namá'ee nalí najiáque'iu lirrícucha liá'a chacáaleeca. ⁴⁰Najiá'inau lirrícucha liá'a cuíta manúmai náa'a Pablo ya Silas, jáiwa náawai rúbana néerra ruá'a Lidiaca, néenee nanísa nacába náa'a éebidenai Dios chuáni náa nadánani, jáiwa náau néenee.

Nacáarralia yáacacoo Tesalónica rícu

17 ¹Pablo ya Silas náau mamáarraca nabéechalau. Nabésunau lirrícu náa'a chacáalee jí'ineerri Anfípolis ya Apolonia, jáiwa náiiui chaléeni chacáalee jí'ineerri Tesalónicaca, nawáaliacta áabai sinagoga judíobinica. ²Pablo, léjta liwíteaja, liáu chaléeni sinagoga néerra, táshia éerri jíni liwówa íyabactacoo, léjta matálii semana litáania náajcha. Léewida nayá léjta limáyu liá'a Dios chuánica, ³líiwadeda nalí liá'a Mesíasca arrúnai'inaa máanalica, ne máanalicaí yáawinaami licáwiaminau báaniu. Limá nalí:

—Liyája liáni Jesús numáni irrú, liyája lierra Mesíasca.

⁴Áabi néenaa náa'a judíobinica néebidani, nawína yáacau Pablo yáajcha ya Silas. Cha lécchoo néebida íchaba néenaa náa'a griégobinica yáine Diosru saícai ya íichaba íina cawénini wérri. ⁵Ne náa'a áabi judíobinica cadéni nayá. Namúrru áabai chóniwenai máashiini jínane-naiu cáaye rícu jiníni médani, quéewique'e nacáarraliaca ya najódiaque'e

chóniwenai chacáalee rícu sánaca. Náani máashiinica léccchoo náau líibana nácula liá'a báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Jasónca, najédaque'e néenee Pablo ya Silas quéewique'e néejuedaque'e chóniwe-nairruni. ⁶Ne jócala náiiinu Pablo ya Silas, jáiwa nárdeda Jasón ya áabi éebidenai Dios nácu nanáneewa ná'a chacáalee wácanaica, máidadenai náacoo:

—¡Nayája náani washiálicuenai jínanenaiu quinínama cáinabi naméda namáacoo quinínama máashii chóniwenai fíbi, náiiinu léquichoo áani, ⁷ya Jasón wína nayá líibana néeniu! ¡Quinínama nayá jócani méda liwána-caala liá'a chúnsai liwácali romano shínaaca, ne namá jáicala báqueerri reyja'a, léja liá'a Jesúsca!

⁸Néemi'inaa líáni, jáiwa chóniwenai ya náa'a cawánacaalacani cáarrudenaiu. ⁹Ne Jasón ya náa'a áabibica napáida áabai warrúwa, ya nawáseda nayá.

Pablo ya Silas Berea rícu

¹⁰Ne táaye'inaami, náa'a éebidenaica nabánua Pablo ya Silas náaque'iu báitanacu chaléeni chacáalee jí'ineerri Berea. Náiiinu'inaami náau báitanacu chaléeni sinagoga néerra judíobini shínaaca. ¹¹Náani judíoca, mawíni sáica wítee náucha náa'a Tesalónica néenee sánaca, narríshibiani sáica wérri nawówa yáajchau liá'a chuánshica, mawí éerri néewidau Dios chuáni nácu, nacábaque'e namáni nalí yáawaictajani. ¹²Ne íchaba néenaa éebidenai, ya léccchoo néebida íchaba néenaa náa'a griégobinica, cha léccchoo fina cawénini wérrica ya washiálicuenai. ¹³Ne náa'a judíobinica Tesalónica néenee sánaca, náa léenaa'inaa Pablo íiwadeda liá'a chuánshi Dios shínaa á'a Berea léccchoo, náau néerrai nacáarraliaque'e náa'a chóni-wenaica. ¹⁴Ne náa'a áabi éebidenaica nawána Pablo jiácoo madéjcata chaléeni litácoowala liá'a manuáca, ne Silas ya Timoteo máaquenai á'a Berea. ¹⁵Náa'a tálidedeenai Pablo yáaineu liájcha atanúma á'a chacáalee jí'ineerri Atenas. Néenee néejuawai náiiwa nalí náa'a Silasca ya Timoteo náaque'iu madéjcata Pablo íshiirricu.

Pablo Atenas rícu

¹⁶Nácula Pablo nénda á'a Atenas néerra liá'a Silas ya Timoteo, máashii wérri liwówa licábacala liá'a chacáalee cashiámu diosnai jócai yáawaiyi. ¹⁷Tándawa liméda yáacau sinagoga rícu, náajcha náa'a judíobinica ya áabi chóniwenai yáinai sáicai Diosru, ya éerri jútainchu naméda yáacacoo náajcha náa'a yáawaquenaicoo plaza rícu. ¹⁸Cha léccchoo áabi quéewidacani néenaa jí'ineenai epicúreos ya estóicos, nachána naméda yáacacoo Pablo yáajcha. Áabi má'ee:

—¿Tána litáania léji liéni catáaniacaica?

Ya áabi má'ee:

—Jicá'a liá'a táaneerri áabata diosnai déecuche sái nácu.

Léewa'ee namáni liérna níwata Pablo íiwadederri linácu liá'a chuánshi saícaica Jesús nácu, néewacala nacáwiacoo náa'a máanalínica. ¹⁹Néenee natée jíni chaléeni Areópago néerra. (Atenas néerra jí'ineerri Areópago, náarrui náa'a wánacaleenai chacáalee rícu). Liá'a yáarrushi saíctata nacába náawacacoo, nasáta néemiu Pablo:

—¿Jéewa jíiwa walí liá'a wáalii chuánshi jéewidani nácu jíndani walí?
²⁰Ne jítáania walí áabata chuánshi báawatai, ya wawówaini wáa léenaa tánashia jiwówai jimácai.

²¹Ya quíninama náa'a yéenai Atenas néerra, léjta lécchoo náa'a déecuche sánaca yéenaími á'a, bácaínaa saíctai néemica ya natáaniaca chuánshi wáalii.

²²Pablo bárroo nalí béewami Areópago rícu, limá'ee:

—Chóniwenai Atenas néenee sánaca, quíninama liáni nucábanica, iyá chóniwenai éebidenai wérri linácu liá'a wíteeshica. ²³Nácula nujínaniu chacáalee rícu, nucába iyá isátau íchaba diose yúcha, ya nuínu áabai altar liá'a tánerricoo cháa: 'Liá'a Dios jócai wacúnusia'. Wée saícai, liérna Dios isátanicoo yúcha jócai icúnusia, linácuwa nutáania irrú.

²⁴"Liá'a Diosca quénuderri quíninama cáinabi quíninama liá'a yéerri líta'aa, liyáwaja liérna wácalishi áacai saíca ya cáinabi íta'aa. Jócai yáa lirrícu liá'a temploa washiálicuenai médanica. ²⁵Jiní lirrúnaani naméda liwícaubali, liyája liárna yáirri wacáwica quíninama, cáuli ya quíninama mawí.

²⁶"Bácai rímii washiálicuerri rícu quénuderri quíninama chóniwenai, nayáque'e quíninama cáinabi íta'aa; líyadani nalí liá'a éerrica ya liá'a yáarruishica néewacta nayáca, ²⁷namúrruque'e Dios, ya cáajbami, újni najísedauca néewaqué'e náiinucani, báawita yáawaa jócu Dios ya wáucha déecucha bácaínaa. ²⁸Jiníwata wayá yéenai Dios nácula, wachúniniu ya wéewa wayáca; ya léjta léquichoo náa'a áabibi éewenai najéda chuánshi nawíta rícujeiu nashínaaca namá'ee: 'Wayáca Dios táqueenaibimi'. ²⁹Wayácta Dios táqueenaibimi, jócu arrúnaa wamá walíwau léecala, liá'a Dios litáanaaminaa óroyu, ya platayu, jócta íibayu namédani náa'a washiálicuenai nawíteeyu. ³⁰Báinacu Dios míya máecha quíninama namédani liárna, jiníwata jócala náa léenaa liá'a namédanica; ne chóque'e, Dios bánua quíninama chóniwenai, quíninama cáinabi néējuacoo lirrú, néebidaque'e linácu. ³¹Dios ái wína áabai éerri, ya liyáali éerri, jiní licábacala báqueerri chóniwerri saícai áabi yúcha; liyáminaa májoo chóniwenai médacta saíctai o máashii. Quíninama liérna limédani'inaa báqueerri washiálicuerri rícujei liá'a liwínanica, jí'ineerri Jesús. Dios íyadani chóniwenairru cháca rúnaa libésunacoo, liyáwa wáneerri Jesús cáwiacoo náiiibicha náa'a máanalínica".

³²Néemi'inaa liáni nacáwicalau máanalícai yúcha, áabibi nacáida'ee ya áabi namá'ee:

—Wanísaminaa wéemicojoni áabata yáajcha.

³³Néenee Pablo máaca nayái, jáiwa liáwai. ³⁴Ne áabi yáu liájcha néebidani. Náiiibi yéerri liá'a Dionísioa, néenaa náa'a Areópagoca; ya léquichoo báquetoo finetoo jí'ineechoo Dámaris, ya áabi mawí.

Pablo Corinto rícu

18 ¹Liáwinaami liáni, Pablo jiáu Atenas rícuha, jáiwa liáwai lirrí-cula liá'a chacáalee jí'ineerri Corinto. ²Néerra línu báqueerri washiálicuerri judío jí'ineerri Aquila, liyá che sáini cáinabi jí'ineerri Ponto. Liyáli íchaitaa Aquila ya línu Priscila finuenai lítee liá'a cáinabica jí'ineerri Italia, chéni rúnacte najiácoo jiniwata liá'a nawácali jí'ineerri Claudio, wáneerri najiácoo quinínama náa'a judíobinica, najiáque'iu chacáalee jí'ineerri Roma. Pablo yáairri licába nayá, ³jiniwata Pablo wáaleerri léenaa liá'a tráawajuca, namédaque'e tólda nawéndacta'inaa nashíнау, íchaitaa limáacau náajcha limédaque'e náajcha liá'a tráawaju. ⁴Ne éerri jútainchu nawówa íyabactacoo, Pablo yáairrii sinagoga rícula, natáaniactaca néewidactaca náa'a judíobinica ya náa'a jócani judío, quéewique'e néebida Jesús nácu.

⁵Quéecha'inaa Silas ya Timoteo náiiinu'inaa á'a Macedonia, Pablo liyá'inaaja líiwadeda quinínama éerri liá'a chuánshica, líyadaque'e nalí náa'a judíobinica Jesúscala léja liá'a Mesíasca. ⁶Ne nayá nachána namédacoo báawacha liúcha namá lirrú chuánshi máashii; jáiwa Pablo tútuda líibalau, liwówau limáca nayá médenai máashii jócai néebida, ya limá nalí:

—Iyáminaa wáalia ítalashi iyá jájiu yúcaque'iu; nuyá jócai wáalia ítalashi. Chóque'e libéechalawoo nuáu jócani judíobini néerra.

⁷Lijiáu chéni sinagoga, néenee liáu líibana néerra liá'a báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Ticio Justo, sáterrii Dios yúcha, yéerri léema nácu liá'a sinagogaca. ⁸Báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Crispo, liwácali liá'a sinagogaca, léebida Jesús nácu quinínama yáainai líbana lícu. Ya léechu quinínama náa'a Corinto sánaca, néemi liá'a Jesús chuánica, jáiwa néebida jini nabáutisawai. ⁹Áabai táayee, liá'a Wawácalica limá'ee Pablorry liá'a áabai lituírricu sái: “Ucáarru jiyá; jiáyu jiiwadeda liá'a chuánshica mamáarraca. ¹⁰Jiniwata nuyá yéerri jiájcha, jini éewa lidúnu jinácu limédaque'e jirrú máashii, ne nuyá wáaleerri íchaba chóniwenai lirrícu liáni chacáaleeca.” ¹¹Tándawa Pablo máacau áabai camuí ya béewami á'a Corinto, léewidaca náiiibi liá'a chuánshica Dios shínaaca.

¹²Ne liyáli éerri liá'a Galíónca wánacaleerri á'a Acaya, náa'a judíobinica náawacau Pablo júnta'inaa; natéeni nawácanaibini júnta, ¹³ne má'ee lirrú liá'a wánacaleerrica:

—Liáni washiálicuerrica jínaneerrii éewiderri limácoo náa'a chóniwe-naica, quéewique'e náa Diosru sáica liyú liá'a áabatata lijúnta liá'a leyca.

¹⁴ Pablo áil'inaata táaniacai, quéecha'inaa Galión máca nalí náa'a judíobinica:

—Ne jíconaashiquictani, jócta cáinuacai áabi, nuyáminaa nuéemiminaa irrújoni iyá judíobinica; ¹⁵ ne liyú'inaa liérta chuánshica, jí'inaashi ya ishínaa ley, ichúniu iyá jájiuni, jiníwata nuyá jócai wówai nuwárruacoo linácu liárta.

¹⁶ Ya lijédani lirrícucha liá'a náawacactacoo náa'a wánacaleenaica. ¹⁷ Néenee nawína báqueerri namánabayu jí'ineerri Sóstenes, liwácali liá'a sinagogaca, nabásaidani néeni, nanáneewa náa'a nawácanaibinica. Ne Galión jiní wérri wéni lirrú liérta.

Pablo éejuerriu Antioquíarra

¹⁸ Pablo máaquerriu íchaba éerri á'a Corinto. Liáwinaami líiwa lináwawai léenajinairru, liájcha Priscila ya Aquila, náurrucoo náaque'iu lítala liá'a cáinabi jí'ineerri Siria. Liá'a chacáaleeca jí'ineerri Cencrea, jóctanaa liúrrucujau, lirrírreda liwíta báinawai, quéeewique'e licúmpliaque'e liá'a chuánshi limánimica. ¹⁹ Quéecha'inaa náinucai á'a Éfeso, Pablo máaca Priscila ya Aquila, jáiwa liáwai sinagoga néerra litáaniactaca náajcha náa'a judíobinica náawacactacoo. ²⁰ Nayá namésudani wówa namáaque'iu íchaba éerri mawí, ne jócu liwówai, ²¹ ne jáiwa líiwa lináawawai limá'ee nalí: “Dios wówaicta, nuéejuaminaujoo nucába iyá báaniu.”

Néenee Pablo yúrrucoo báaniu, jáiwa liáwai Éfeso néenee.

²² Quéecha'inaa línucai á'a chacáalee jí'ineerri Cesarea, liáwai Jerusalén néerra, liáque'iu litáa nalí náa'a éebidenai Dios nácu, néenee liáu chaléeni Antioquía néerra. ²³ Liáwinaami áabi éerri, liáu báaniu lijínicoo áabainaa lirrícu liá'a chacáalee liá'a cáinabi jí'ineerri Galacia ya Frigia, liá nadánani quinínama náa'a éebidenai Dios chuáni.

Apolos íiwadeederri Dios chuáni Éfeso rícu

²⁴ Ne liyáali éerrimi líinu Éfeso néerra báqueerri judío jí'ineerri Apolos, chacáalee jí'ineerri Alejandría néenee sái. Yáirri wérri léenaa sáica, cúnusierri sáica liá'a tánerricoo Dios chuánica. ²⁵ Yéerri sáica wérri Dios chuáni nácu, ya táaneerri jucámarranaa liwówa yáajchau, léewidaca jucámarranaa Jesús nácu, báawita bácai licúnusia linácu liá'a bautísmoca Juan shínaaca. ²⁶ Liá'a Apólosca libárruoo litáaniaca chóniwenai náneewa sinagoga rícu; ne néemi'inaami jíní Priscilaca ya Aquila, néenee natée jíní báawachala náiiwa lirrú jíní sáica wérri liá'a Dios chuánica. ²⁷ Quéecha'inaa Apolos wówai liácoo nayáctala náa'a chóniwenai yéenai cáinabi ita'aa jí'ineerri Acaya, néenajinai yúdani, ya natána áabai cáashta nalí náa'a éebidenai Dios nácu néenee sánaca, quéeewique'e narríshibia sáicani. Ne líinu'inaa Acaya néerrai, liyúda íchaba nalí náa'a éebidenai, jiníwata Dios sáicai wérri néebidaque'e linácu. ²⁸ Ne quinínama náneewa

namá judíobini nácucha, limáni nalí jócai néenaa nabáyaca, líyada Dios chuáni nácu, léewidani yáawacaala léja liá'a Jesúsca liá'a Mesíasca.

Pablo Éfeso rícu

19 ¹Nácula Apolos yáa á'a Corinto, Pablo chuáu líibi liá'a awácaca líinu Éfeso néerrai, líinu íchaba éebidenai Dios nácu. ²Jáiwa lisáta léemi nayái:

—¿Irríshibia léji liá'a Espíritu Santoca éebida'inaami Jesús nácu?

Nayá néeba liúchani:

—Jócai wíta wéemi natáania nácu liá'a Espíritu Santoca.

³Pablo sáta léemiu nayá:

—Ne, ¿chíta nabáutisau iyá jíni?

Nayá éeba'ee:

—Liyú liá'a bautismo Juan shínaamica.

⁴Pablo má'ee nalí:

—Jajá, Juan báutiseerri náa'a éejuenaicoo Diosru, ne limá'ee nalí éebida linácu liá'a ínuerri'inaa báaniu nuíshiirricu, wówerri limáca, liyáca Jesús.

⁵Néemi'inaa liáni, jáiwa nabáutisawai Jesús jí'inaa nácu; ⁶ya néenee Pablo máaca'inaa licáajiu nanácu, líinu nanácu liá'a léquichoo liá'a Espíritu Santoca, natáania áabai chuánshi báawatai, néewidau chuánshi Dios yáani nalí. ⁷Namánabaca doceca náa'a washiálicuenai.

⁸Ne liyáli matálii quéerri, Pablo yáairriu liyáca sinagoga néerra, líiwadedacta jócai cáarrunaa chuánshi, cáiteerri nayá yáawai wérriyu, ya liwówai métaa néebidaque'e Dios wánacaalactaca. ⁹Ne áabibi, liyá-jurricani, jócani wówai néebidaca, újni chóniwenai náneewa natáania máashii linácu liá'a wáalii chuánshica. Néenee Pablo lishírriu náucha, ya litée náa'a éebidenaica chaléeni escuela néerra lishínaa báqueerri jí'ineerri Tirano. Chaléeni litáania éerri jútainchu, ¹⁰Cha limédaqui jíni chámacua camuí, cháí léjta náa'a yéenai quinínama líta'aa liá'a cáinabi jí'ineerri Asia, ya náa'a judíobinica ya náa'a jócani judío, néemi liá'a wawácali chuánica. ¹¹Dios limédaca máanui jócai nacába cáji Pablo nácueji, ¹²báawita liá'a pañueloca, ya liá'a íbalashi dúnuerri lináanai natéeni bálinenairru, ne liáni éederri nabálinacaala ya náa'a espíritu máashiica jierriu náucha.

¹³Ne áabibi judíobini, jínanenai cáaye rícu jédenai namácoo chóniwenai yúcha espíritu máashii, nawówaini namédaca lijí'inaa lícu liá'a Wawácali Jesúsca; namá'ee nalí náa'a espírituca: “¡Lijí'inaa lícu liá'a wawácali Jesúsca, Pablo íiwanica, nabánua jirru jijiáyu!”

¹⁴Léwa liáni namédani náa'a siete léenibi liá'a judíoca jí'ineerri Esceva, liá'a báqueerri nawácalica náa'a sacerdótebini. ¹⁵Ne áabai éerrimite liá'a espíritu máashiica limá'ee: “Nucúnusia Jesús, ya nuá léenaa Pablo; ne iyá ¿tána iyái?”

¹⁶ Ne liyáalimi, liá'a washiálicuerrica wáaleerri espíritu máashii finuerri nanácula, ya quinínama lidánani yáajchau liméda mawí náucha quinínama, línueda bájjiala nayá carrúnatai, najiáwai návana rícuha jushícai ya catúcai. ¹⁷ Quinínama náa'a yáainai Éfeso rícu, judíobini ya jócani judío, ná'inaa léenaa, jáiwa cáarru wérri nayái. Ne chacábacanaa licáarraliau Jesús jí'inaa íiwanaa cawéni wérrica.

¹⁸ Ya léchchoo íchaba náa'a éebidenai náiinu náiiwadedaca quinínama liá'a máashiica namédani quéecha, ¹⁹ ya íchaba médenaiu camálica-niyu, náinda nashínaa cáashtau néemaque'ini quinínama náneewa. Quéecha'inaa májna nalíwoo liwéni liá'a cáashtaca, liwéni jiá'eewoo léjta cincuenta mil éerri tráawaju shínaa. ²⁰ Cha járra liá'a lichuánica liá'a wawácalica yáairriu mamáarraca cáarraliacoo matuínaami, liácoo iyaderriu liácoo liwíteu.

²¹ Liáwinaami liáni bésuneerrico, Pablo wówai liácoo Macedonia néerra ya Acaya néerra, ya liáu mamáarraca chaléeni Jerusalén néerra. Ya léquichoo limá'ee néenee liáu Jerusalén néerra ya arrúnaa liácoo léquichoo chaléeni Roma néerra. ²² Ya néenee libánua Macedonia néerra chámata liájcha sána, Timoteo ya Erasto, nácula limáacau áabata éerri mawí á'a Asia.

Matuínaamini méda yáacacoo Éfeso rícu

²³ Ne liyáli éerrimi, naméda á'a Éfeso rícu íchaba cáarraleneu nayáca urrúni lirrú liá'a néewidani wáaliiyu, ²⁴ liwánaca liá'a báqueerri jí'ineerri Demetrio, tráawajeerri jiárru sáicai jí'ineerri warrúwa, méderri quinínama méenaami cábacanaa. Liáni washiálicuerrica méderri mawí licábacanaa cuíta píitui rími, léjta templo diosa jí'ineechoo Artemisa, liáni namédanica yáirri nalí manuába warrúwa, lirrú ya náa'a tráawajenai liájcha. ²⁵ Liáawaqueda náani, áabi yáajcha tráawajenai áabenaa tráawajuca, limá'ee nalí: “Nawácali, yáa léenaa washínaa cashínanica wayáque'e sáica wacábajoni liáni washínaa tráawajuca. ²⁶ Ne iyá cábenai ya éemi, liárre Pabloa máirri limácoo náa'a diosnai washiálicuenai médani áani, jócaita diosnai; cha léewida íchaba chóniwenai, jócaita báabajuta áani Éfeso rícu, á'a atéwa quinínama cáinabi Asia íta'aa. ²⁷ Liáni carrúnatai, jiníwata washínaa negocio carrúnatai yúcacoo, ya léja liá'a temploca lishínaa liá'a diosa cawéninica jí'ineechoo Artemisa, éewerri lipérdia liá'a cawénica lishínaaca, chacábacanaa náuca ruá'a máanui cábacoo jicá'a diosa náani jirrú sáicai á'a Asia ya quinínama macájirra cáinabi.”

²⁸ Néemi'inaa quinínama liáni, íiwirri wérri nawówa, jáiwa namáidada namá'ee: “¡Sáicacajani Artemisa efesios sána shínaa!”

²⁹ Jáiwa namáidada mamáarracai lirrúcu liá'a chacáaleeca. Jáiwa náiiinu lináculai náa'a Gayo ya Aristarco, chámata washiálicuenai Mace-

donia sána máinaiu Pablo yáajcha, jáiwa nárdá jíní chaléeni áabai cuíta máanui wérri quini báinaa jí'ineerri teatro, náawacactacoo. ³⁰Pablo wówai liwárruacoo lirrúcu liá'a cuíta máanuica, quéewique'e litáania nali náa'a chóniwenai, ne náa'a éebidenai jócú náinda jíní. ³¹Ya léquichoo náiiibi náa'a cawánacaalacanaica Asia sánaca áí néenaa já'a Pablo júnicaí, nabánua nachuániu lirrú jócála léewa liwárruacoo néerra. ³²Nácula, lirrúcu liá'a náawacactacoo, áabi máidada báawatai, áabi báawata, jíní-wata náa'a chóniwenai yáawaquenai matuúnaami; náa'a áabibica jócái náa léenaa tándashia náawacawai. ³³Ne áabi néenaa náiiwa lináwa liá'a Alejandro. Liyá judíobini dábanedani quíninama náneewa. Alejandro nácula licájiu quéewique'e náyabacoo, litáaniaque'e liwícaubali chóniwenai náneewa. ³⁴Ne ná'inaa léenaa liá'a Alejándroca judío léccchoo, namáidada quíninama chámai hóraa: “¡Sáicacajani Artemisa efesios sána shínaa!”

³⁵Báqueerri nawácali náa'a chacáaleeca, léewa'inaa liyábeda náa'a chóniwenai, limá'ee: “Chóniwenai Éfeso sána, quíninama náa'a chóniwenai lísana liáni chacáaleeca namáacani túyaca liáni temploca shínaa máanuica diosa Artemisa, ya rushínaa tánaashi cáirriu áacaiji. ³⁶Jiní-wata jiní éewa libáya liáni, íyabau iyá, u'iméda jóctanaa yáa léenaa saíca. ³⁷Jiníwata náani washiálicuenaica índanica jócáni méda máashii templorru, jiní natáaniacala máashii runácucha ruá'a washínaa diosaca. ³⁸Ya Demetrio ya náa'a tráawajene liájcha wáalenai áabata chuánshi linácucha, wánacaleenai náa'a ya néeni ya náarru náa'a wánacaleenaica; nasátaque'e néemiu nanáneewani náa'a wánacaleenaica natúyaque'iu nashínaa bácaínaa. ³⁹Ya iyá isátacta áabata mawí, arrúnaa náawacacoo yáawaiyi. ⁴⁰Liá'a bésuneerricoo wáalee carrúnatai, jiníwata néewa náiiwacai wayá cáinua yáacacanicoo, jiní áabai chuánshi wéewani wáii-waca, nasátacta néemiu wayá linácu liáni wacáarraliactacoo.” Linísa'inaa limáqui jiliéni, líiwa lináwawai chóniwenairru.

Pablo yáairriu Macedoniala ya Greciala

20 ¹Amáarraí'inaa léji liá'a nacáarraliactacoo macáishita, Pablo máida náa'a éebidenai quéewique'e léewida nawítee. Néenee líiwa lináwau nali, jáiwa liáwai Macedoniala. ²Ne liáu licába nashínaa cáinabi néerra quíninama, liá nadánani íchaba limácala nali náa'a léenajinaica; ya néenee líinu Greciala. ³Grecia néerra limáacau matálicua quéerri. Áimi yáacoo liyá cáí lancha rícula quéewique'e liácoo Siriala, liá'inaa léenaa náa'a judíobinica nawówai naméda lirrú máashii. Néenee liwówai liácoo macáshtai, libésunau báaniu Macedonia. ⁴Natálideda liyá náa'a Sópater Berea néenee saí, lisáljinaa jí'ineerri Pirro; ya Aris-tarco ya Segundo Tesalónica néenee sánaca, Gayo, Derbe saí, Timoteo ya léquichoo Tíquico ya Trófimo chésa náani líta'aa liá'a cáinabi jí'ineerri

Asia. ⁵Náani wéenajinaica náau wabéecha nanénda wayá á'a Troas.

⁶Wayá, liáwinaami liá'a fiestaca wáayacta liá'a páanica méewisaa jócta limúrracau wajiáu chéni Filipos néenee lancha rícu, ne cinco éerri rícula wáinu nanácu á'a Troas, wamáacactacoo siete éerri.

Pablo yáairriu Troas néerra

⁷Ya néenee áabai éerri domingo rícu, wáawaca yáacau náajcha náa'a éebidenai Jesús nácu, wáirraque'e liá'a Santa Cenaca, Pablo táaneerri liyáca náajcha náa'a éebidenaica. Arrúnaaca liácoo cajójchanaami, Pablo íiwa nalí Dios chuáni cáashia béewamicta táayebeeca. ⁸Wáawaca yáacau áabai cuarto rícu áacairra matálíi piso rícula, íchabactala lámpara túculenai; ⁹ya báqueerri icúlirrijui j'íneerri Eutico wáairri liyáca ventana númacua íta'aa. Ne Pablo táaniacala déecu wérri, néenee cadájuni jíni liá'a icúlirrijuica, jáiwa limáaca béemi, néenee licáwai chéni matálíi piso ítee; jáiwa nabárrueda jíni máanali. ¹⁰Néenee Pablo yúrrucuawai liyácta liá'a icúlirrijuica, liwína jíni lishíquia jíni. Limá'ee léenajinairru:

—U'icáarrudau, cáwi.

¹¹Néenee Pablo éejoo lírracoo, lisúbirreda páani, wáaya jíni, jáiwa lisí-guia litáaniaca cáashia jucámarraca. Néenee liáwai. ¹²Néenee natée jíni liá'a icúlirrijuica, cáwi líbana néerrau, liyú sáicta wéerri nawówa.

Yáairriu chaléeni Troas néenee Mileto néerra

¹³Wayá yáainai nabéecha wáau lancha rícu, chaléeni Aso néerra wáque'iu wéda Pablo, le namáyu'u, jiníwata liwówaicala liácoo macáshtai. ¹⁴Quéecha'inaa wáinu linácuí á'a Aso, liúrrucoo wáajchai wáawai Mitilene néerra. ¹⁵Wajiáu néenee, cajójchanaami wabésunau lijúntami liá'a Quío, wáinu áabai éerri liáwinaami liájba lícu liá'a Samos. Ne batáijinaami náau áabai éerri mawí, wáinu Mileto néerra. Liáwi-naami wabárruacoo áabai chacáalee j'íneerri Troguílio. ¹⁶Liméda cháa, jiníwata Pablo, jócubecha lidécudau bájjiala Asia néeni, jócu liwówai liácoo Éfeso néerra; liwówai linísacoo madéjcata Jerusalén néerra, léewactau liyáca Jerusalén néerra léerdi liá'a Pentecostés.

Pablo táaneerri náa'a silínaica Éfeso néenee sana

¹⁷Nayá'inaa chacáalee j'íneerri Mileto rícu, Pablo wána namáida náa'a salínai yáainai iglesia Éfeso rícu litáaniaque'e náajcha. ¹⁸Quéecha'inaa náinuca limá'ee nalí: “Iyá yáine léenaa sáicai, chítashia nuyáu jíni quéechanacu'inaa núinu cáinabi Asia rícula. ¹⁹Éerri jútainchu nuyá yáajcha nusírbia nuwácali nuwówa yáajchau, rúnua nuíchaca liá'a máashii nubésunedanica, náa'a nawówaini naméda nuájcha náa'a judíobinica. ²⁰Ne jócai numáaca iyá nufiwaque'e irrú, liá'a sáicai'inaa irrú, nuéewida iyá chóniwenai náneewa ya nábana rícu léechoo. ²¹Náa'a judíobinirru ya

náa'a jócani judíobini numá nalí éejooque'iu Diosru imáaca iwówau Jesús nácu. ²²Chóque'e nuáu Jerusalén néerra, Espíritu Santo wána nuáacoo néerra, jócai nuá léenaa tánashia yéesa nuyá néerrai. ²³Ne nuá léenaa máayabaca táshia nuíinucta chacáalee náíwa nulí, Espíritu Santo ma nulí rúnaaminaa natée nuyájoo cuíta manúmai rícula carrúni jináata-minaa nuyá néerrajoo. ²⁴Ne nulí, áawita libésunacoo liáni, jiní wéni máanaliquicta nuyá. Ne nuwówaini nutée liá'a sáicai Dios chuánica, Dios caníinaa licába wayá, léjta Jesús nuwácali bánua nuyá.

²⁵⁻²⁶“Nuyá nuá léenaa yáawaiyi jócuminaa éejoo icába nuyá mawiá, iyá nufiwani irrú Dios chuáni wánacaalactalaca. Nuwówai numá irrú nunísa nufiwa irrú Dios chuáni, tánda linácue jóca nuá léenaa cajiconaa nuyá. ²⁷Jái nunísa nufiwa irrú Dios chuáni máyu'uca. Jócai nubáya yúcha. ²⁸Ne rúnaa iyáca, cawíteeyu itúyau'inaa quinínama náa'a máaquenai nawówau; Espíritu Santo máacanica pastorbini, natúyaque'e chóniwenai iglesia rícu sána Dios shínaaca, liá'a liwénini chúnai lírra-nayu. ²⁹Ne nuá léenaa jáicta nuáawai, náinuminaa áabi chóniwenai, jicá'a náa'a cháawi carrúnatanica, wówainai namáardaca chóniwenai iglesia rícu sána. ³⁰Ne fíbicha lijíáminau chóniwenai fiwadedenai nanúma yúwicau quéewique'e náa'a éebidenaica náaque'iu líshirricu. ³¹Yáainai cáwi tuíshiyu; édacaniteu linácu liá'a matáli camuíca, éerri-nacu ya táayee, nuéewida iyá ya nufícha irrú bácainaa yáajcha.

³²“Ne chóque'e, nuéenajinai, iwína iwówa lícula Dios, caníinaa Dios cába iyá. Dios wáaleerri lidánaniu liwánau náa wadáwinacoo lichuáni nácu, liáminaa irrú quinínama liá irrú iyá lishínaa chóniwenai mají-conaanica. ³³Jócai nuwówai nulíwoo nuyá, liá'a warrúwaca ya liá'a fíbalashica jiní shínaa; ³⁴jócai cha, ne iyá yáine léenaa nuyá tráawajairri nucáajiyu nufínu'inaa quinínama liá'a nurrúnaani jinánica ya náa'a yáainai nuájcha. ³⁵Séewirri nuéewidani iyá nácu léquichoo cháwa wéewa watráawajaaqui jírra, wayúdaque'e náa'a carrúni jináatanica, wédacanique'u linácu liá'a wawácali Jesúsca: ‘Dios túyerri liá'a yáairri lishínaa'eenau báqueerriru.’ ”

³⁶Ne liáwinaami limá'inaa léji liáni, Pablo litúyau liúrrui juátayu lisáta Dios liúcha náajchau quinínama. ³⁷Jáiwa'ee quinínama náichai, ya jáiwa'ee nashíquia yáacawai nashíshi'e Pablo wídani nácu. ³⁸Jáiwa'ee máashii nawówai, jiníwata limáca'ee nalí jóca néejoo nacába liyá mawiá. Jáiwa'ee náau liájchai lancha néerrai.

Pablo yáairriu Jerusalén néerra

21 ¹Liáwinaami wamáaca'inaa náa'a wéenajinaica, jáiwa wáurrucoo lancha rículai machácani Cos néerra, áabai eerri liáwinaami jáiwa wáawai Rodas néerra, ne néenee jáiwa wáu báaniu Pátara néerra. ²Pátara néenee jáiwa wáiiinu áabai lancha yáairriu Fenicia néerra, jáiwa

wáurrucoo lirrículai. ³Wabésuna'inau wáacoo wacába liwówai jí'ineerri Chipre, wamáaca'inaami béema waná apáulicue saíca, wabésunau machácani Siria néerra. Liá'a lanchaca, arrúnaaca limáaca shínaashi liájba lícu Tiroca, jáiwa warrúniu néeni. ⁴Jáiwa wáiiinu néeni áabibi máaquenai nawówau Dios nácu, jáiwa wamáacau náajchai siete éerri. Espíritu Santo má'ee nalí, jócubeecha Pablo yáau Jerusalén néerra. ⁵Jái'inaa libésunawai siete éerri, jáiwa wajiáwai. Quínínama náiiinu ya néenibi yáajchau lécchoo, jáiwa náau wáajchai bináawala chacáalee yúcha, chaléeni cáina ítala, jáiwa watúyawai wasátacoo Dios yúcha. ⁶Jáiwa wáiiwa wanáwau nalí ya wáurrucoo lancha rículai wáawai néeni, nayá éejoo návana néerra.

⁷Jáiwa wanísa washínaa iníjbaawai manúa yáacu yáaineu Tiro néenee, Tolemaida néerra, watáaniactala'inaa náajcha náa'a wéenajinaica, jáiwa wamáacau náajcha áabai éerri. ⁸Áabai éerri liáwinaami, jáiwa wajiáwai wáiiinu Cesarea néerra. Jáiwa wáawai Felipe íbana néerra, liá'a éewiderri Dios chuáni, liyáwa'ee néenaa náa'a siete cayúdacanica apóstolubini, wamáacau liájchai. ⁹Liá'a Felipeca wáliierri cuatro miyácanai máanirri, íiwadedenai Dios chuáni. ¹⁰Íchaba éerri'inaa wayáca néeni, jáiwa báqueerri íinu chésaini Judea íiwadederri Dios chuáni jí'ineerri Agabo. ¹¹Líinu'inaa wáiibirrai, jáiwa liwína wálibeshi Pablo shínaa, jáiwa libáji lináu ya jicáaji ya líiba chámajianaa, limá'ee:

—Espíritu Santo ma Jerusalén néeni, náa'a judíobinica nabájidaminaa chá'a léquichoo liwácali líeni wálibeshica, ya néejuedaminaajoo nacáaji ríconi náa'a chóniwenai báawatanica.

¹²Weémi'inaa léji líeni, wayá ya náa'a Cesarea néenee sánaca, jáiwa wamá Pablorrui jócubeecha liáu Jerusalén néerra. ¹³Ne Pablo éeba'ee nachuáni:

—¿Tánda íicha iwánaque'e máashii nuwówa? Nuyá yáairri saíca, jócaita bácai nabáji nuyá, nuyá yáairri saíca máanalique'e nuyá Jerusalén néerra Jesús Nuwácali nácu.

¹⁴Jóca'inaa wéenaa wáayabeda liyái, wamáaca liyái, wamá'ee:

—Máta Dios méda liájcha léjta liwówau.

¹⁵Ne liáwinaami liáni, jáiwa wáchúndadaniwai wáque'iniu Jerusalén néerra. ¹⁶Jáiwa náau wáajcha náa'a wéenajinaica Cesarea néenee sánaca, jáiwa natée wayái líibana néerra liá'a báqueerri washílicuerri Chipre saí, jí'ineerri Mnasón, máaquerri'e liwówau báinacu wérri, yáirri'inaa walí cuíta wamáctala'inaa.

Pablo yáairriu licába Santiago

¹⁷Wáiiinu'inaa Jerusalén néerra, náa'a wéenajinaica narríshibia wayá saíctacta nawówa yáajchau. ¹⁸Cajójchanaami Pablo yáau wáajcha licába Santiago, néerra nayá léquichoo quínínama náa'a salínaica. ¹⁹Pablo tá'ee

nalí, jáiwa líiwa nalí quinínama liá'a Dios médani lirrícueji náajcha, náa'a jócani judíobini. ²⁰Néemi'inaa jíni, jáiwa'ee náa saícai Diosrui. Namá'ee Pablorry:

—Wée, nuéenajirri, náiiibi náa'a judíobinica íchaba máaquenai nawówau, quinínama nayá yáaineu namáca rúnaa wamédaque'e Moisés shínaa ley. ²¹Náiiwani nalí, jiyá éewidenai quinínama náa'a judíobinica náa'a yéenai déecuche áabai cáinabi ítee, jócubeecha naméda Moisés wánacaala, limá'ee nalí jócubeecha iméda iwíchua nachíipi fimanaa dácu, jócubeecha nasíguia liá'a wawíteeca. ²²¿Tána jimá linácucha jiliéni? Ne chóniwenai yáine léenaa jinácu jínucala'inaa. ²³Cájbami-minaa jimédaque'e saícai chá'a: Áani wáiiibi, cuatro washiálicuenai rúnaa namédaca liá'a namáni nácuha ínuerri'inaaca. ²⁴Jitée jiájcha wáni, jichúni jiwíteu náajcha, jipáida nashínaa arrúnai páida nalí, quéewique'e néewa nabíchu nawíta báinau. Cháwa jáni quinínama nacábaque'inini jócai yáawaiyini liá'a namáni jinácucha, jócai báawacha jiyá éewi-derri liá'a ley Moisés máacanica. ²⁵Náa'a wéenajinai jócani judíobini, máaquenai nawówau, wayájani nísá watánacai liá'a waméda'inaaca: jócubeecha íya ínaashi náani lirrú liá'a jóca Dios, ya írrai léquichoo jócai wéewa wáayaca, ya liá'a ínaashica cuéshinai sácumenaicoo, cáwique'e nacába náuchau naméda máashii náiiinaayu.

Nawína Pablo templo rícu natéeni cuíta manúmai rícula

²⁶Néenee Pablo téé nayái cuatro washiálicuenaica, cajóychanaami, jáiwa'ee lichúni libádeda liwówawau náajchai; jáiwa liwárrroo templo rículai líiwaque'e nalí linácu liá'a chacálitashia éerdi néewa naméda liá'a namáni nácuha, liwówai limáca, chacálishi éerri néewa bácainaa natée nashínaa náni'inaa Diosru.

²⁷Jái'inaa nawówai nanísa nayáca siete éerrica, áabi judíobini cáinabi jí'ineerri Asia néenee sána, nacába'ee Pablo templo rícu, jáiwa'ee nacáarralia chóniwenai. Jáiwa'ee náau Pablo júnta, ²⁸máidadenai náacoo: “¡Israelítabini, iyúda wayá! Liéni washiálicuerrica jínaneerriu quinínama éerri rícu, léewida chóniwenai máashii lijúnta liá'a wíteeshi washínaa chacáaleerru, táanierri máashii linácucha liá'a ley Moisés shínaa, ya linácucha liáni templo. Áawita mawí, jáiwa'ee liwárrueda áabi griégobini, jóca cawáunta liéni templo santoca.”

²⁹Namá'ee liáni, jiniwata nanísaca'ee nacábate liájcha liá'a Trófimo Éfeso néenee sái, nayá máinaí nalíwoo jáica'ee Pablo téé liyái templo rícula.

³⁰Quinínama chóniwenai chacáalee ísanaca íiwirrini wówa, cána-queneu Pablo néerra. Nawína'ee Pablo'ee, jáiwa'ee nánda bináawala templo yúcha, jáiwa'ee nabáya madéjcanaa templo númai. ³¹Atéwai náiiinuaca, liá'a nawácalica batallón romanoca, léemi'inaa'ee líiwanaa

náiiwa lirrú jíni quinínama chóniwenai Jerusalén ísanaca íiwirrini wówa. ³²Liá'a wánacaleerri liáawaqueda'ee lishínaa soldádobini ya náa'a áabica licánaca'ee náau chaléeni chóniwenai yáctalaca. Nacába'inaa'ee liá'a wánacaleerri ya náa'a soldádoca, jóca'ee nabáseda Pablo mawiá. ³³Néene'e liá'a wánacaleerrica lirrúniu nálí, liwína preso Pabloi, liwána nabáji Pablo chámai cadénayu. Néenee lisáta léemiu chóniwenai tána washiálicuerriqui jíni ya tána limédai. ³⁴Ne áabi namáidada matuínaami náibeji wáacoo, tándawa linácueji, liá'a wánacaleerrica jócai léewa liá léenaa jíni, bájjalacala namáidada matuínaami; tándawa liwána natéequi jíni nayáctalaca. ³⁵Náiiu'inaa ásacaleera númami soldado íbana rícu, jáiwa'ee nanácuda jíni nawárruedaqui'inini, chóniwenai yúcha; ³⁶jíní-wata quinínama máidadenai náacoo líshiirricu “¡máanali jiyá!”

Pablo táanierri liwícaubaliu chóniwenai náneewa

³⁷Jái'inaa natée chaléeni náawacactalacoo soldado íbana néerra, Pablo sáta léemiu liá'a wánacaleerri soldado:

—¿Nuéewa nutáania yáajcha íchaitaa rími?

Liá'a wánacaleerrica léeba'ee:

—¿Jéewa jitáania griégoyu? ³⁸¿Jócaita jiyá liá'a egipcio méderri máashii báinacumi jijíá'inaami áabai cáinabi ítala wáunamactalaca cuatro mil washiálicuenai máashiini wérri yáajcha?

³⁹Pablo má'ee nálí:

—Nuyá judío, nuyá Tarso shínaa Cilicia sái, jiáirriu áabai chacáalee máanuí wérri; ne nusáta jiúcha sáicai jída nutáania chóniwenairru.

⁴⁰Liá'a wánacaleerrica jáiwa líná litáaniacai, Pablo bárrua'eewau á'a ásacaleera númami yáctaca licáajiyu liwána manúma náa'a chóniwenai. Manúmata'inaa nayácai, jáiwa'ee litáania chuánshi hebreoyui, limá'ee:

22 ¹“Nuéenajinai ya nusálijinaanai, éemi liéni nufiwani'inaa irrú nuwícaubaliu, jócaita yáawaiyi liá'a éeminica.” ²Néemi'inaa litáania chuánshi hebreoyu, jáiwa'ee mawí néemi lirrúi. Pablo Mamáarraca'ee litáaniaca:

³“Nuyá judío. Nuyá jiáirriu Tarso shínaa Cilicia, ne nuyá dáwi-nerriu Jerusalén rícu. Nuyá éewiderrriu liájcha liá'a Gamaliel, nuyá áabenai wítee náajcha náa'a wawérrinaimica. Ne nuyá séewirri wówai nushírrueda Diosru quinínama nuwówa yáajchau, chaléjta imédanica chóque'e éerri. ⁴Nuyáte quéecha nucánacaida wérri náa'a chóniwenai wínenai liáni wáalii injbaaca, nuwína nayá nuwárruedaque'ini cuíta manúmai rícula, ya washiálicuenai ya ína léchho. ⁵Liá'a nawácali sacer-dótebinica ya náa'a salínaica yáine léenaa linácu liáni bésuneerricoo. Nayá tánenai nulí cáashta nuéewaque'e nuwína náa'a wéenajinai judío yéenai Damasco rícu, néerrate nuáu numúrru nayái náa'a éebidenai Jesús nácu, nufíndaque'e nayá áani Jerusalén rícu cacástigaaque'e nayá.

Pablo íwerri chítashia Jesús lináawidau liyá jíní

6 “Nuá'inau nuáacoo iníjbaa lícu urrúni'inaa nuyá Damascorru, újnita wíyaicumi, nucába áabai cámarashi quéneerri áacaiji nuyáctaca ya nutéeji, 7 jáiwa nucáu cáinabi rículai. Nuéemi áabai chuánshi mérrí nulí: ‘Saulo, Saulo, ¿tánda jicánaqueda nuyá?’ 8 Nusáta nuéemiu liyá: ‘¿Tána jiyái, nuwácali?’ Liá'a táaneerri liyá nulí limá nulí: ‘Nuyáwa Jesús Nazaret sái, nuyáwa liá'a jicánaquedanica.’ 9 Náa'a chóniwenai yáainecoo nuájcha, nacába'ee áabai cámarashi quéneerri, Jáiwa'ee nacáarrudawai, ne jócai néemi liá'a chuánshi táaneerri liyáca. 10 Nusátai nuéemiu: ¿Tána nuéewa numédacai nuwácali Jesús? Nuwácali Jesús ma nulí: Jibárroo já namówai iníjbaa yáairricoo Damasco néerra. Néerraminaajoo náiiwau jirrújoo liá'a jimédani'inaaca. 11 Liá'a cámarashi máaquerri nuyá matuí, náa'a nujúnicaica natée nucáaji nácu Damasco néerra.

12 “Néerra báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Ananías, saícai wérri washiálicuerrica máaquerri liwówau Moisés shínaa ley máyu'uca; quinínama náa'a judíobinica yáainai Damasco rícu, natáania'ee linácu saícai wérri washiálicuerrica. 13 Ananías finu licába nuyá, línu'inaa limá nulí: ‘Nuénajirri Saulo, jirríshibia wáalii jituí.’ Liyáalimi nucábai jucámarranaa, nuéewa nucába Ananías. 14 Néenee Ananías ma nulí: ‘Wawérrinaibimi shínaa Dios, liwína jiyá jicúnusiaque'inini léjta liwówau'u, jicábaque'e liá'a Jesús machácani wérri, jéemique'e jiwí-bayu limáni linúmayu chúnsai Jesúsca. 15 Jiyá yáairri'inau jíiwa lichuáni quinínamai chóniwenairru, jíiwaminaa nalíjoni liá'a jicábanica ya liá'a jéeminica. 16 Ne chóque'e, ujínénda mawiá. Jibárroo, jibáutisau, jimánu lícu Wawácali jí'inaa queéwique'e libádeda jijíconaa.

Pablo íiwa chítashia liáyu'u nalí náa'a jócani judíobini

17 “Nuéejoo'inau Jerusalén néerra, jáiwa nuáu templo néerra nu'óraca, nucábani nutuírricu. 18 Nucába Jesús, limá nulí: ‘Madéjcalicunaa, jijíáu Jerusalén rícuca, jiníwata jóca néebida jirrújoni liá'a jíiwani nunácu’. 19 Numá lirrú: ‘Nuwácali, nayá yáine léenaa, nuyá yáairriu quinínama sinagoga ya nutée cuíta manúmai rícula náa'a máaquenai nawówau, nabásedaque'e nayá. 20 Quéecha'inaa náiinua jishínaa cashírruedacai jirrú Esteban, liyá táanierrimi saíca jinácu, nuyáwa yéerri náajcha néeni, nuyá áabenai wówa náiinuaque'e Esteban, néenee nutúya náabala náa'a íinue-naicani.’ 21 Ne nuwácali Jesús ma nulí: ‘Jíáu iníjbaa rícula, nubánuaminaa jiyájoo bájirra cáinabi ítala déecuchala nalí náa'a jócani judíobini.’ ”

Pablo yáirri cáaji rícu liá'a wánacaleerri

22 Atanúma ája'arra léemi lirrú jíní; né'e jáiwa namáidada cadánani: “¡Liéni washiálicuerrica jócai saícanata cáwica! ¡Jimárdani lítacha liáni

cáinabica!” ²³ Ya léjta mamáarraca namáidadaca, nacúsuda'ee náabalau, nawína'ee pucúpucubee náuca'ee áacairrani. ²⁴ Liá'a wánacaleerrica liwána'ee nawárrueda Pablo soldado fíbana rícula, liwána'ee nabáse-dacani, líiwaque'e nálí ne tándashia chóniwenai máidadai linácuchai. ²⁵ Jái'inaa'ee nabájida nayáqui jíni nabásidaque'inini, Pablo sáta'ee léemiu liá'a wánacaleerrica liá'a yéerri náajcha néeni:

—¿Iwáaliaminaa liá'a wánacaalashi, libásedaque'e liá'a báqueerri washiálicuerri cháí cábacanaa léjta náa'a romanobinica, ya mawí jóca isátadani éemiu yáawacta cajíconaajani?

²⁶ Léemi'inaa liá'a wánacaleerrica, jáiwa'ee liáwai líiwa lirrú liá'a wánacaleerri liúcha mawí, limá'ee:

—¿Tána'inaa jimédai? Liáni washiálicuerri cháí jicá'a náa'a chóniwenai Roma shínaa cáinabi ítesanaca.

²⁷ Néenee liá'a wánacaleerrica lirrúniu Pablorry, lisáta léemiu liyá:

—¿Jiyá yáawai Roma shínaa cáinabi ítesai?

Pablo éeba'ee:

—Jajá.

²⁸ Liá'a wánacaleerrica limá'ee:

—Nuyá cawéni wérri jiácoo nulí warrúwayu queéwique'e éewa romano sái nuyá.

Ya Pablo éeba'ee lichuáni:

—Nuyá jiáirriu cháí cábacanaa léjta náa'a chóniwenai cáinabi Roma ítesana.

²⁹ Ne linácue, náa'a wówenai nabáseda Pablo, jáiwa náawai; liá'a wánacaleerrica, liá'inaa léenaa linácu romano néenee saícalani, jáiwa'ee cáarru liyái liwánaca nabájida Pablo.

Pablo yáairri nanáneewa náa'a wánacaleenai judíobinica

³⁰ Cajójchanaami, liá'a chúnsai wánacaalaca, wówairri liá léenaa saíca tándashia náa'a judíobini náa Pablo jíconaa, jáiwa liwáseda liúcha cadena licáaji nácuchai, jáiwa'ee liwána náawacacoo náa'a wánacaleenaica sacer-dótebini, ya quíninama néenaa wánacaleenaica jí'ineenai Junta Suprema. Jáiwa najéda Pablo limáaca nanáneewa jíni.

23 ¹ Pablo cába nalí náa'a wánacaleenaica limá'ee nalí:
—Nuéenajinai, nuyá yáairri saíca machúnuca nuwítee chóque'e Dios náneewa.

² Néenee liá'a Ananíasca, nawácali sacerdótebinica, libánua'ee náa'a yéenai urrúni Pablorry nabásaque'e linúma. ³ Ne Pablo éeba'ee lirrú:

—¿Dios básairri'inaa jiyájoo, chámaini wítee! Jiyá wáairricoo árra, jiáque'e nujíconaa léjta limáyu liá'a ley, ¿tánda jiwána nabáseda nuyá, jócai ley bánua imédaca?

⁴ Náa'a yéenai néeni namá lirrú:

—¿Chá'a máashii jinúma lirrú, liá'a sacerdote wácali Dios shínaaca?
 5 Pablo má'ee nali:

—Nuéenajinai, nuyá jócai yáa léenaa liyáshia wánacaleerri sacerdoté-bini; ne limá liá'a Dios chuánica limá: 'umáashii jinúma linácucha liá'a wánacaleerri jishínaa chacáalee'.

6 Ne, liá'a'inaa léenaa náa'a áabi néenaa náa'a wánacaleenaica náa'a saduceobinica, áabi mawí néenaa náa'a fariséobinica, Pablo má'ee máanui chuánshiyu:

—Nuéenajinai, nuyá fariseo, wéenajinai fariséobini shínaa; iyá múrruenai nujiconaa médacta máashii nuéebida linácu liá'a nacáwiiac-tacoo náa'a máanalinimica.

7 Néenee Pablo má'inaami léji liéni, náa'a fariseo ya saduceo nachánau najútacoo nalíwaacoo, jáiwa nashírrida náucha wáacuwai. 8 Jiníwata náa'a saduceo máinai jócala máanalini éejoo nacáwiiacoo, jinícala'ee ángelbini ya wówanaashi; ne náa'a fariséobinica éebidenai quinínama liáni. 9 Quinínama namáidadaca; ya áabi quéewidacani ley shínaabinica, néenaa náa'a fariséobinica, nabárruau namá'ee:

—Liáni washiálicuerrica jiní médani máashiica, cájbami báqueerri wówanaashimi jócta báqueerri ángel táania lirrú.

10 Ne nacáarraliacalau mamáarraca, liá'a wánacaleerrica cáarru liyá, carrúnataca nasúberreda Pablo, jáiwa libánua namáida lishínaa soldado quéewique'e lijéda néeneeni ya liwárrueda soldado íibana rículani.

11 Áabai táayebee rícula, liá'a Wawácali líyadau Pablorry limá'ee: “Cadá-nani, Pablo, léjta jitáaniau'u nunácu áani Jerusalén rícu, chacábacanaa arrúnaa jitáania Romala.”

Nabáulidacta chítashia néewau'u náiiinua Pablo

12 Áabai éerri rícula, áabi judíobini nachánau áabenaa nawítee quéewique'e náiiinua Pablo, jáiwa najúrau máashii máashiinaa wérri jócu náaya, jiní náiiirracá shiátai cáashia náiiinuacani. 13 Namánabaca cuarenta washiálicuenai náa'a máaquenaicoo naméda cháí jiliéni. 14 Jáiwa náau nayáctala náa'a nawácanai náa'a sacerdotébinica ya náa'a salínai judíobinica, namá'ee nali:

—Wayá júrenai máashiinaa jócubeecha wáaya nácula wáiiinua Pablo. 15 Chóca já'a, iyá ya náa'a áabi ijúninai, isátau liúcha liá'a wánacaleerrica soldado, quéewique'e náinda cajójchani ináneewa, iwówai yútaa yáque'e léenaa linácu arrájuata; ya wayáminaaajoo nénda wayácojoni quéewique'e wáiiinuacani jóctanaa linísau irrú.

16 Ne Pablo éenajetoo cúulee, jáiwa liá léenaa linácu jiliáni, jáiwa liáu soldado íibana néerrai líiwa Pablorry. 17 Jáiwa Pablo máida báqueerri néenaa wánacaleenaica, limáa'ee lirrú:

—Jitée liéni samálitaca lirrú liá'a wánacaleerri soldado, jiníwata wáliierri chuánshi líiwani'inaa lirrú.

¹⁸ Liá'a wánacaleerri litée samálitamica lirrú liá'a wánacaleerri soldado, limá'ee lirrú:

—Liá'a preso Pabloca limáida nulí quéewique'e nuúnda jirrú liáni samálitaca wáalierrri áabai chuánshi jirrú.

¹⁹ Liá'a wánacaleerri soldado liwína samálita licáaji nácu litée báawa-chalani lisáta léemi wáni:

—¿Tána jiwówai jíiwa nulí?

²⁰ Samálita má'ee lirrú:

—Náa'a judíobinica áabenaani wówa quéewique'e nasáta jiúcha cajójcha jitéeque'e Pablo nalí náa'a wánacaleenai nanácu, nawówai yútaaque'e náa léenaa linácu mawí. ²¹ Ne jócu jéebida nalí jóni, jiníwata mawí cuarenta washiálicuenai néndenai nayá liájaba cabáyainta, jiníwata júrenaiu máashiinaa jócu náaya, jiní náirraca shiátai cáashia náiinua'ee Pablo; chóca já'a néndenai nayá jichuáni tánashia jimá nalí.

²² Néenee liá'a wánacaleerrica soldado, libánua samálitami limá lirrú jócu béecha líiwadeda liá'a líiwani lirrú.

Nabánua Pablo lirrú liá'a Félix wánacaleerrica

²³ Liá'a wánacaleerri soldado limáida chámata wánacaleenai liájabata, libánua nachúndadanica doscientos soldado náibayu sána, ya setenta éema íta'aa, ya doscientos cuélaleyu sána, quéewique'e náacoo liá'a chacáalee jí'ineerri Cesarea las nueve táayebeeca. ²⁴ Ya mawí liwána nachúni éema Pablo yáni'inau íta'aa ya liwána natée saícani cáwi lirrú liá'a wánacaleerrica jí'ineerri Félix. ²⁵ Náajcha libánua áabai cáahsta máirri liliácoo:

²⁶ “Nuyá Claudio Lisias, nutána jirrú nuédacánica jinácu jiyá chóniwerri cawénica Félix cawánacaalacai: Nutáa jirrú: ²⁷ Náa'a judíobinica nawína preso liáni washiálicuerrica quéewiquinicta náinuacani, ne quéecha'inaami nuá léenaami cháí cábacanaa léjta náa'a chóniwenai cáinabi Roma ítesana, jáiwa nuáu nushínaa soldado yáaj-chawai, jáiwa nuéda náucha jíni. ²⁸ Ne nuwówaicala nuá léenaani tánashia nácueji náa lijíconaa, jáiwa nutée liyái nanáneewa náa'a judíobini wácanai. ²⁹ Cha nuá léenaa náani nayá jíconaa linácueji liá'a ley nashínaaca; ne jócai cajíconaa náiinua'inaacani, jiní saíca-nata liyá cuíta manúmai rícula. ³⁰ Ne nuáca léenaa náa'a judíobini nawówai náinaucani, liárta nubánua jirrú; ne nusáta náucha náa'a yáinai lijíconaa, quéewique'e namá jináneewa liá'a arrúnai'inaa namáni'inaaca”.

³¹ Náa'a soldado, léjta nawácali bánua nayá, nawína Pablomi, jáiwa natée táayee jíni áabai chacáalee jí'ineerri Antípatris rícula. ³² Áabai éerri rícula náa'a soldado yáainemicoo náibayu néejoo nárrui licúla báaniu, ne náa'a éema ítanacana náau Pablo yáajcha. ³³ Ne náinu'inaami

Cesareala, jáiwa néejueda lirrú cáashta lirrú liá'a wánacaleerri néeni ya néejueda lirrú lécchoo Pablomi. ³⁴Liáwinaami liliá cáashtaca liá'a wánacaleerri néeni, lisáta léemiu Pablo chítashia sái jiníni; ne liá'inaami léenaa Cilicia saícani, ³⁵limá'ee Pablorry:

—Nuéemiminaajoo jichuáni cáashia náiiinu náa'a yáinai jíconaa. Néenee liwánacaala nácu liwána natúya lirrícuni liá'a Herodes íbana wérri rícu, jócubeecha limániu.

Pablo táanierri liwícaubaliu Félix náneewa

24 ¹Cinco éerri liáwinaami, Ananías sacerdotébini wácalica, líinu Cesareala áabi salínai yáajcha ya báqueerri catáaniacai saíca, quéewique'e liá Pablo jíconaa, jí'ineerri Tértulo. Náiiinu náya-dacoo Félix cawánacaalacai náneewa, quéewique'e náa Pablo jíconaa. ²Quéecha'inaami náinda Pablo, Tértulo chánau liá lijíconaa, limá Félixru:

—Saícai wérri jiwítee, jiyá wánacaleerrica, wayá saícta wawówa, ya jiwítee rícujei jiméda saícai wérri washínaa cáinabirru. ³Liáni warrí-shibiani wawówa yáajchau séewirrinaa ya quinínama wayáctaca, jiyá cawítee Félixca, saícai wérri wáa jirrú. ⁴Ne quéewique'e jócu nuéda jiúcha bájjala éerri, nusáta jiúcha nuwówa yáajchau jéemique'e walí íchaitaa. ⁵Wáiiinu linácu liáni washiálicuerri carrúnataica, quinínama cáinabi íta'aa jínaneerriu léewida liwána máashii nacába yáacacoo náa'a judíobinica, léewa'ee nawíta náa'a éewiderri áabai wíteeshi jí'ineenai nazarenos. ⁶⁻⁷Ya jiní wéni licába lirrúwoo liá'a Dios íbanaca, tándawa linácujei wawína natée cuíta manúmai rícula jíní. Ne wawówaini wáa léenaa quinínama liá'a limédanica, quéewique'e wacástigaacani léjta washínaa ley; ne liá'a wánacaleerrica jí'ineerri Lisias, jáiwa léeda wáucha danáanshiyu jíní; ne limá'ee náa'a yáine nayá lijíconaa arrúnnaa náacoo náayadacoo jiyáctala. ⁸Jiyá éewa jisáta jéemiu jáni, tánashia nácu yáawaa wáa lijíconaa.

⁹Náa'a judíobinica yáaine néeni chacábacanaa namá lécchoo. ¹⁰Liá'a Félix wánacaleerrica limá'ee licáajiyu Pablorry litáaniaque'e, jáiwa'ee Pablo má'ee:

—Saícta nuwówa nutáania nuwícaubaliu irrú, nuácala léenaa jiyá yáirri léenaa jéemica saíactani o máashiiquictani; jiyá wánacaleerri líta'aa liáni cáinabica báinacu wérri. ¹¹Léjta jiyá jájiu éewerri jisá-tada jéemiu, walícanama doce éerri néenee nufínu Jerusalén néeni, quéewique'e nuá saícai Diosru. ¹²Jiní náiinucta nunácu núcáita yáacacoo áabi yáajcha, jiní núcáarraliaca numácoo chóniwenai Dios íbana rícuha, jiní sinagoga rícuba, jiní báawachala chacáalee yúcha. ¹³Náani chóniwenai jócani éewa náyada yáawaaca cajíconaa nuyá. ¹⁴Ne ta liyá nufíwani nusírbia Diosru léjta nuwérrinaibimi, áabenaa liájcha liá'a wáalii iníjbaaca liá'a namáni linácuha jáicala nuéewidacala jócai

yáawai, jiníwata nuéebidacala liá'a ley tánerricoo cáahsta ley íta'aa, léjta namáyu'u náa'a éewidenai Dios chuáni báinacu. ¹⁵Ya nuwáalia, chaléjta nayá, nuéebida Dios nácu nacáwia'inaacalau náa'a máanalinimica, léjta náa'a saícanica ya náa'a máashiinica. ¹⁶Tándawa linácueji séewirrinoa nuéneda nuyá masácula nuwítee Dios náneewa ya washiálicuenai náneewa.

¹⁷“Liáwinaami nujínanicoo íchaba camuí matuínaami cáinabi íta'aa, nuéejoo nushínaa cáinabi ítala, quéewique'e nuá warrúwa nalí náa'a carrúni jináatanica ya nuá ofrendaca. ¹⁸⁻¹⁹Numédacta nuyá liáni, liáwinaami nuchúni nubádeda nuyáu léjta wawítee médau'u séewirrini, áawita áulaba chóniwenai yáajcha, jiní wíta cáitadedeerri nuyá, quéecha'inaami áabi judíobini chésanani Asia náiiinu nunácu templo rícu. Nayáwa éewenai náiiinu áani náyadacoo náaque'e nujíconaa, yáawacta nawáalia nunácula jíconaashi. ²⁰Ne jócta, náani yáaine áani namáque'e yáawacta náiiinu nujíconaa quéecha'inaami nuyá nanáneewa náa'a wánacaleenai judío. ²¹Ne jócuminaa nuyá'inaami náiiibi numá cadánani chuánshiyu: ‘Wáalee yáa iyá nujíconaa nuéebidacala nacáwia'inaacoo náa'a máanalinimica.’

²²Félix éemi'inaami liéni, liáca léenaa linácu liá'a wáalii iníjbaaca, limáaca léji liéni léejo'inaacoo litáania linácu báaniu, limá'ee nalí:

—Jáicta línu léju liá'a Lisias wánacaleerri soldado, líiwaminaa nulí saíca léju liá'a ichuánica.

²³Félix bánua liá'a wánacaleerri liájбата quéewique'e nawáalia cuíta manúmai rícula Pablo újnibi, ne quéewique'e línda máayaba nacábacani náa'a lijúninaica nashírruedaque'e lirrú.

²⁴Liáwinaami áabata éerri rícula léejoo báaniu néerra liá'a Félixca, ruájcha ruá'a línu Drusila, judíobini éenaa. Félix bánua namáida Pablo, léemiu Pablo chuáni linácue sái liá'a léebidau'u Jesucristo nácu. ²⁵Ne Pablo táania'inaami linácu liá'a cáwicaishi machácanica, ya wéewau'inaa wawánacaalacoo wayá jájiu, ya carrúnatabee ínuerri'inaaca, Félix cáarrudau léemicani, limá'ee lirrú:

—Cái jiá namówai. Nuéejoominau numáida jiyájoo jáicta nuwáalia éerrijoo.

²⁶Ne limédacalau, Félix néndacta Pablo yáa lirrú warrúwa, quéewiquinicta liwásedacani; tándawa íchabachu limáida áji éerri náani litáaniaque'e liájcha. ²⁷Cháji'i chámai camuí bésunacuwai; néenee jócu Félix wánacaala mawiá, ne liárrumirra báqueerri wárroo jí'ineerri Porcio Festo. Ne Félix wówaica saíca limáacacoo judíobini yáajcha, limáaca preso Pablo.

Pablo lináneewa liá'a Festoca

25 ¹Festo ínu quéewique'e liwína yáarruishi liwánacaalacta'inaaca, matáli éerri yáawinaami lijíáu Cesarea néenee Jerusalén néerra.

²Néerra sacerdotébini wácanaica ya náa'a judíobini cawénini mawí náiiwa lirrú Pablo jíconaa nácue sái. ³Nasáta liúcha cáiwinaa, quéewiquinicta libánua Pablo Jerusalénra. Nawówa licuéjiu quéewiquinicta náiinua injíbaa licué jíni. ⁴Ne Festo éeba'ee nachuáni Pabloca yáairri cuíta manúmai rícula Cesarea néerra, ne liyá jájiu éejuerri'inau áulaba éerri rícula. ⁵Limá nalí:

—Tándawa, náa'a iwácanaica, éewenai náacoo nuájcha Cesareala, ne liárri washiálicuerri yáawacta ái limédau lijíconau, já'a néeniminaa éewa yáa lijíconaa.

⁶Festo máacau Jerusalén néerra újni ocho o diez éerri mawí, néenee léejoo Cesareala. Áabai éerri rícula liwáau liárrubai ita'aa liwánacaalacta'inaaca, jáiwa liwána náinda lirrú Pablo. ⁷Quéecha'inaami Pablo wárruacoo, náa'a judíobini ínuenai Jerusalén néenee narrúniu nawárruacoo, náa lijíconaa cáiwinaa, áawita jócu néewa náa léenaa yáawaitani. ⁸Pablo, liyája, táania liwícaubaliu:

—Nuyá jócai méda nujíconau, jiní linácula liá'a ley judíobini shínaaca, jiní templo nácula lécchoo, jiní linácula liá'a wánacaleerri Roma.

⁹Ne Festo wówaica sáica limáacacoo judíobini yáajcha, lisáta léemiu Pablo:

—¿Jiwówai jíacoo Jerusalénra quéewique'e néerra nucába tánashia jijíconaa?

¹⁰Pablo éeba'ee:

—Nuyá yáairri lináneewa liá'a wánacaleerri Roma, néeniwa néewa náa nujíconaa. Léjta jéewau'u jiá léenaani, jiní máashii numédani nanácula náa'a judíobinica. ¹¹Ne yáawacta ái nujíconaa cáiwíica já'a saícanatai náiinua nuyá nácueji, jócu cáarru máanali nuyá; ne jinícta yáawaiyii liá'a náayu'u nujíconaa, jiní yáirri léejueda nuyá nalí. Nusáta quéewique'e liyá yáa nujíconaa léja liá'a wánacaleerri quinínama cáinabi Roma shínaaca.

¹²Néenee Festo sáta léemiu náa'a yáainai'inaa liwítee, néenee limá'ee:

—Ne jáicala jisáta láaque'e jíconaa liá'a wánacaleerri quinínama cáinabi Roma shínaa, néerraminaa jiáu lirrújoo.

Pablo lináneewa liá'a rey jí'ineerri Agripa

¹³Liáwinaami áabi éerri bésunau, liá'a rey Agripa ya Berenice náau Cesareala nacába Festo néerra. ¹⁴Ne nayácala néerra íchaba éerri, Festo líiwa linácu liá'a reya, linácue sái liá'a Pabloca. Limá'ee lirrú:

—Ái báquerri washiálicuerri ája áani Félix máacanitee cuíta manúmai rícula. ¹⁵Quéecha'inaamite numáacoo Jerusalénra, náa'a sacerdotébini wácanaica ya náa'a salínai judíobinica, náyada nulí áabai jíconaashi linácula, nasáta núcha quéewique'e náinuacani. ¹⁶Nuyá nuéeba nachuáni náa'a wánacaleenai Roma rícu, jócani ísadau náiinua cháji'i cáashia najéda nanániu áani náa'a yáine lijíconaa, quéewique'e léewa litáania

liwícaubaliu. ¹⁷Tándawa, náinu'inaami áani, jócu núcha éerri, jáiwa cajójchanaami nuwáu nuárrubai ita'au nuwánacaalacta'inaaca, jáiwa nuwána náinda léji liá'a washiálicuerrica. ¹⁸Ne náa'a finuenai náa lijí-conaa, jócu natáania máashii wérri linácula, léjta jícónaashi máanui léjta numáyu'u nulíwau. ¹⁹Liyárrimi namáni linácucha liá'a léjta nawítee éebidau, ne ya báqueerri cáiwanaí jí'ineerri Jesús máanalimi, ne Pablo máirri cáwicalani. ²⁰Ne jócala nuá léenaa numéda linácueji liéni, nusáta nuémiu Pablo liwówaicta liácoo Jerusalénra quéewique'e náiiwa lijí-conaa méenaami. ²¹Ne liyá sáteerri quéewique'e liyá yáa lijíconaa liyá máanui wánacaalaca, tándawa linácue nuwána nawáalia preso cáashia nuéewa nubánua lirrúni.

²²Néenee Agripa ma lirrú liá'a Festoca:

—Nuyá wówerricta nuéemi lichuáni liérta washiálicuerri léchchoo.

Néenee Festo éeba'ee lichuáni:

—Cajójchaminaa jéemi lichuánijoo.

²³Áabai éerri ricúla, Agripa ya Berenice finu nawárrroo cacábacanani wérri líibana ricúla liá'a wánacaleerrica, náajcha náa'a soldado wáca-naica ya náa'a wánacaleenai chacáalee rícu. Festo bánua natéeque'e lirrú Pablo, ²⁴Festo limá'ee:

—Rey Agripa ya iyá wánacaleenai yáawaquenai wáajcha áani: liérta iwáalia árra washiálicuerrica. Quinínama judíobini yáa nulí lijíconaa, léjta Jerusalén néenee, ya chacábacanaa áani Cesarea rícu, jócu íyabau imáidada nulí quéewique'e máanalicani. ²⁵Ne nulí jiní médata lijíconau cáiwii quéewique'e máanalicani. Ne liyá jájiu, sáta núcha quéewique'e liyá yáa lijíconaa liá'a máanui liyá wánacaleerrica, jái nuwówai nubánua lirrú jini Romala. ²⁶Ne jinícala nuá léenaa yáawaiyíi nutána jirrú lijí-conaa nácue sái, liyá máanui wánacaleerrica linácue sái, nuínda ináneewani, ya jináneewa jiyá, rey Agrípaca, jáicta quéewique'e jisátada éemi wáni nuwáalia chuánshi nutánani'inaa lirrú, liá'a máanui wánacaleerri quinínama Roma. ²⁷Ne nucába jócu sáicta nubánua lirrú preso, jócai náiiwa tánashia lijíconaa.

Pablo fiwa tánashia nácueji náa lijíconaa rey Agríparru

26 ¹Néenee Agripa ma Pablorry:

—Jéewa jitáania jiwícaubaliu.

Pablo nácuda lináu, jáiwa lichánau litáania chá'a: ²Sáicta nuwówa nuéewacala nutáania wáalee jináneewa jiyá cawéni wánacaalaca, oh jiyá rey Agripa, quéewique'e nutáania nuwícaubaliu linácueji liá'a nujíconaa náani nuta'a judíobinica. ³Jiníwata jiyá máanui wánacaalaca, yáirri léenaa jicába nawítee quinínama náa'a judíoca ya léewa wacáita yáacaniu nácueji. Tándawa nusáta jiúcha quéewique'e jéemi nulí arrájuata jiwówa yáajchau.

Pablo cáwica jócu léejueda liyáu újnibii

4“Quinínama judíobini yáine léenaa chítashia nucáwicami jíni náiiibi, nucáinabi ita'aa ya Jerusalén rícue, icúlirrijui'inaate nuyái. 5 Chái náa léenaa, néewani náiiwaca nawówaicta náiiwadedacai, nuyá séewirrinaa fariséoca, léewa máanabacashi mawíyíi machácani wéebidani nácu. 6 Ne chóque'e náa nujíconaa nuéebidacala liá'a Dios mánimi wawérrinaimirru. 7 Washínaa doce tribu Israel shínaaca, nanénda licúmpliaco liá'a limáni liá walí, tándawa náa saícai Diosru nashírrueda lirrú éerrinacu ya táayee. Linácue liéni wanéndani wayáca, oh rey Agripa, náa'a judíobini náa nujíconaa chóque'e. 8 ¿Ne tánda jócu éebida Dios éenaaca licáwedaca náa'a máanalinimica?

Pablo fiwadedada licánaqueda náa'a éebidenai

9“Nuyá jájiu numáte nulíwoo quéecha nuéebacta'ee numéda íchaba méenaami lijúnta liá'a Jesús jí'inaaca Nazaret néenee saíca, 10 ne cháwa numéda Jerusalén néeni jíni. Nawánacaala nácu náa'a sacerdótebini wácanaica, nawárrueda íchaba cuíta manúmai rícula, náa'a éebidenai Jesús nácu; jáicta náiiinua nayái, nuyá áabenai wówa náajcha. 11 Íchabachu numéda nalí máashii quéewiquinicta nuwána namáaca néebidauca. Liéni numédani quinínama sinagoga rícu, áawita nuyá camáashiicai wérri náajcha nucánacaida nayá áabata chacáalee rícula báawachala.

Pablo fiwa báaniu chítashia léejuedau liyáu jíni

12“Linácue jiliérta nuáteu nuáacoo chacáalee jí'ineerri Damasco rícula, nawánacaala nácu nuáu náa'a sacerdótebini wácanaica. 13 Ne iníjbaa lícu, oh rey, nucába wíyaicumi áabai jucámarrabee éerri rícueji, mawí cadánani cáiwia cámarra yúcha, liquéna nutéeji náajcha náa'a yáai-necoo nuájcha. 14 Quinínama wacáu cáinabi ricúla, jáiwa nuéemi áabai chuánshi méerri nulí hebreoyu: ‘Saulo, Saulo, ¿tánda jicánaqueda nuyá? Jiyá jájiu máashii jiméda jirrúwoo, jicá'a liá'a jidúrruchucó jicúshtau.’ 15 Néenee numái: ‘¿Tána jiyái, nuwácali?’ Jáiwa Wawácali éeba nuchuáni: ‘Nuyáwa Jesús, léja liá'a jicánaquedani jimáacoo. 16 Ne jibárrroo, jíiba ita'au, ne jiniwata núyadau jirrú quéewique'e shírrueda nulí ya jíiwaque'e quinínama liá'a jicábani wáalee, ya liá'a jicábani'inaa nuájcha mawí. 17 Nujéda'a jiyá náucha náa'a judíobinica, ya náucha náa'a jócani judíobini, chóque'e nubánua jiyá nalí. 18 Nubánua jiyá nalí quéewique'e jiméecu natuí, jócubeecha najínaniu catácta, quéewique'e najínanicoo jucámarrabee rícu, jócubeecha náinda Wawásimi wánacaala nayá mawíá, quéewique'e náaque'iu Diosru; ya néebidaque'e nunácu ya nawínaque'e liá'a numéetuau'u najíconaa, ya áabai saícabee náiiibi náa'a chóniwenai majíconaanaica Dios shínaaca.’

Pablo méda liwánacaala liá'a licábanica

¹⁹“Cháwa jíni, oh rey Agripa, jáiwa nuéebida linácu liá'a nucábani áacaiji, ²⁰quéechanacu nufiwa nali chuánshi náa'a yéenai Damasco rícu, liáwinaami nalína náa'a Jerusalén rícu sánaca, ya quinínama cáinabi Judea shínaaca, ya nali léchchoo náa'a jócani judío, numáida néejoocoo, néejueda nayáu Diosru, ya namédaque'e liá'a sáicaica íyadenai nayá yáawaaca néejueda nayáu. ²¹Liná-cueji liáni nawína nuyá templo rícu náa'a judíobinica, nawówai náiniua nuyá. ²²Ne Dios yúdacala nuyá numédau cabálininaa újnibi wáalee, nutáania Dios nácu quinínamaru, júbinica ya máanui namánirru. Jócu náiiwa báawachala náucha náa'a táanianaimi Dios wítee rícueji, Moisésca arrúnai'inaa bésunacoo; ²³liá'a Dios wínanica arrúnaacala máanalicani, ne liáwinaami máanalicani lé'e nawáa quéechanacu sái cáwíacoo liérre, ne líiwaminaajoni nawásedacoo jucá-marranaa, léjta washínaa chóniwenairru ya áabata cáinabi ítesana.”

Pablo éenedau liwána Agripa náawacoo cristiánoyu

²⁴Linísa'inaami litáania linácu liáni Pabloca, Festo máidada cadánani: —¡Báawa jiwítee, Pablo! Bájjalacala jéewidacoo jináwau jiyáca báawa jiwítee.

²⁵Ne Pablo éeba'ee:

—Nuyá jócai báawa wítee, jiyá cawénica Festo; jócai cha léjta jimáyu'u, liá'a numánica cawíteeyui numáca yáawaiyiica. ²⁶Liérre yáa árra rey Agrípaca, yáirri léenaa sáica quinínama liáni, tándawa nutáania chawítemija'a lináneeewa; náucala léenaa yáawaa liá léenaa quinínama linácu liáni, jiníwata jócala watáania wayá cabáyainta liúcha liáni. ²⁷¿Jéebida jiyá máanui wánacaleerri, namánimi náa'a éewidenaimi Dios chuáni báinacu? Nuáni léenaa jéebidaca.

²⁸Agripa éeba'ee lichuáni Pablorry:

—Atéwata jiwána nunáawacoo cristiánoyui.

²⁹Pablo má'ee:

—Áawita atéwa áulabacani ya manuába, Dios wówaicta, jócai jiyá bácai máanuica wánacaalaca, áawita quinínama náa'a éemenai nayá nulí wáalee, néenaaquinicta namédacoo léjta nuyá, áawita jócu liájcha liáni cadena nubájica.

³⁰Néenee libárroo liá'a reyca, ya léchchoo liá'a wánacaleerri liájbata, ruájcha ruá'a Bereníseca ya quinínama náa'a wáainecoo nayá náajcha, ³¹ya ta náacoo báawachalai natáania linácu liáni. Namá'ee nali wáacoo: —Liáni washiálicuerri jiní médani máashiica éewaque'e máanalicani; jócaita sáicanata nabáya cuíta manúmai rícula.

³²Agripa má'ee Festorry:

—Sáica natái iwáseda liáni washiálicuerri, jóctata liyá jájiu sáta quéewique'e liyá yáa lijíconaa liá'a máanui wánacaleerri Roma.

Pablo nabánuani Romala

27 ¹Quéecha'inaami namácacoo nabánua wayá Italiala, Pablo ya áabi presobini, jáiwa'ee néejueda jini báqueerrirru wána-caleerri jí'ineerri Julio, néenaa náa'a soldado yáarruica jí'ineerri Emperador shínaa. ²Wáurrucoo lancha rícula, áabai lancha chánac-tacoo jí'ineerri Adramitio jái jiácoo liyácai íyaberri'inau liácoo chaléeni áabi lancha chánactacoo liá'a cáinabi jí'ineerri Asia. Yáairri wájcha lécchoo báqueerri jí'ineerri Aristarco, che sáini Tesalónica néenee sái, áabai chacáalee yáairri Macedonia shínaa cáinabi íta'aa. ³Cajójchanaami wáiiinu áabai chánactacoo lijí'inacta Sidón, néenee Julio saíca limédacoo Pablo yájcha, línida Pablo yáacoo licába náa'a lijúnicaí quéewique'e nashírrueda lirrú. ⁴Wajíáu Sidón néenee, jáiwa wanáwau liwójuna íteeji liá'a liwówaica jí'ineerri Chipre, jiníwata liá'a cáulica cánaquerriu wajúnta. ⁵Wachuáu manúa lirrícu lijúntamirra liá'a litácoowa jí'ineerri Cilicia ya Panfilia, ya ta wáiiinu chalée jini Mirala, áabai chacáalee Licia shínaa.

⁶Liá'a wánacaleerri soldado línu áabai lancha mawíyíi máanuica nácu che sáini Alejandría sái, yáairri'eewoo liyáca Italiala, jáiwa liwána wáurrococoo wawína washínaa iníjbau úniacu. ⁷Íchaba éerri wáu arrá-juata, ya carrúni jináatayu wáiiinu lijúntamirra liá'a jí'ineerri Cnido. Ne áicala újnibii cáuli cánacau wajúnta já'a, wabésunau lijúntami liá'a jí'ineerri Salmón, warríjcocoo liwówai íteeji liá'a Crétaca; ⁸wachuáu carrúni jináatayu litácoowala, wáiiinu áabai yáarruishi jí'ineerri Buenos Puertos, urrúni lirrú liá'a chacáalee jí'ineerri Lasea.

⁹Jái wáuca íchaba éerri, jái carrúnata wamáacacoo manúa yáacoo, jiní-wata jái urrúni wárruacoo liá'a uniábica. Linácueji Pablo yáa nawítee:

¹⁰—Washíalicuenai wánacaleenai, nucába liáni wáctacoo carrúnatai wérri'inaa, ya wáucaminaajoo liá'a lanchaca ya liá'a quinínama watéeni lirrícu, ya carrúnata wáuca wacáwicau.

¹¹Ne liá'a soldado wácalica, léewida lirrú mawí liá'a lancha wácalica ya liá'a wánacaleerri litée lancha, Pablo yúcha mawí. ¹²Ne jócala saíca liá'a nachánactacoo nabésunedau'inaa uniábi néeni, jáiwa quinínama namá'ee nalíwoo saícanata najiácoo néenee, néenedaquinicta náiiinu Fenice néerra, áabai náiiinucta nachánacoo Creta shínaa yáairri lijúntami liá'a cáiwia wárruactalacoo ya léemalawoo báchairra, ya néeni wawó-waicta wabésuneda uniábi.

Cáuli wérri manúa yáacu

¹³Namá nalíwoo najínacoo báaniu machúnuca lijíáu áabai cáuli arrá-juata chéni sur néenee, najiá'eewoo nachuáu litácoowa liá'a liwówai jí'ineerri Creta. ¹⁴Ne arrájuata rími liáwinaami áabai cáuli wérri finuerri

léemamiyu, báseerri cadánani lancha nácula, ¹⁵jáiwa lichánau liwá-tanedaqui jíni. Jócu wéenaa wamáchiquinia cáuli júnta liá'a lanchaca, arrúnaa wáida litée wayái. ¹⁶Wabésuna'inau liwójuna ítee áabai liwówai píitui rími jí'ineerri Cauda, jiníwata liá'a cáuli jócai énjata bása néenee cadánani, ya jócai súti tráawajo wéenaque'e wáawaqueda liá'a fida éenibi natéenica. ¹⁷Néenee náirda'inaa lirrícula, narrúnaa nabájiqúi jíni jócu-beecha liájoo dujíwala liá'a lanchaca. Néenee'e cáarru náinu lítala liá'a cáina jí'ineerri sirte, náaca'ee léenaa limícheda nayá, náinda'ee cáuli téé nayá. ¹⁸Cajójchanaami, liá'a cáuli wérri ái újni cadánani já'a, cháwa'ee nachánaa náuca manuá yáacula liá'a shínaashi natéeni lancha rícu. ¹⁹Matáli éerri ricúla'inaami, náuca nacáajiyu quinínama yáairri lancha rícu sáica ²⁰Íchaba éerri jócai wéewa wacába cáiwia ya náa'a sáliica, liyú liá'a cáuli wérri básairri wayá, wayá walíjani yúcacuwai.

²¹Jiníwata wabésunau íchaba éerri jiní wáyani, Pablo libárruacoo béewami nalí, limá nalí:

—Nuwácanai, imédactata sáica nuwánacaalai jócu wajiáu chéni Creta; jócuminaata wabésunau cháiji'i, jiní wáuquedaca washínau yáairrimi lancha rícu. ²²Ne wáalee, áawita wabésunacoo cha, oyúrruqueda iwówa, jiníwata íbicha éenaa máanali'inaa, áawita liúcacoo liá'a lanchaca.

²³Ne táayee báqueerri ángel íyadau nulí Dios bánuani, nuyá Dios shínaa léchchoo nusírbia lirrú, ²⁴limá nulí: —Ocáarru jiyá, Pablo, jiníwata arrúnaa jiyadacoo lináneewa liá'a máanui wérri wánacaalaca Roma néenee sáica, ne jinácueji Dios jócu líná máanali jiyá ya náa'a yáainai jíájcha lancha rícu. ²⁵Tándawa, nuwácanai, o'éjueda iwówau, jiníwata nuéebida Dios nácu nuyá yéerri yáawaiyi quinínama liá'a bésuneerricoo limá'ee nulí liá'a ángel. ²⁶Ne arrúnaa wachánacoo áabai liwówai nácula.

²⁷Áabai táayebée, libésunau chámai semana nácu, jáiwa wáinu manuá, áabai jí'ineerri Adriático, litéecala bajíalanaa liá'a cáulica, ne liyáali béewami táayebée, ne náa'a téeni'inaacoo lancha náa léenaa warrúnicoo wáacoo cáinabirru. ²⁸Néeneda lidujíwaca liá'a shiátaica, ne liwáalia treinta y seis metros, ne mawí libéechala néeneda báaniu, liwáalia'ee veintisiete metros. ²⁹Ne cáarrucala nayá carrúnataca náinuacoo íba wérrica nácula, jáiwa náuca cuatro náa'a gámibia wérrinai chéni líishii néenee liá'a lanchaca, nácula nasáta Dios yúcha quéewique'e jucámarraca. ³⁰Ne náa'a téene nácu lancha namá'ee nalíwoo quéewique'e namánicoo lancha rícu, jáiwa nachánau náurrucueda náa'a fida éenibirrimica, namédacala'eewoo nayáca jicá'a náa'a yúquenai'inaa gámibia wérrinai lancha béecha. ³¹Ne Pablo líiwa'ee lirrú liá'a wánacaleerrica ya lishínaa soldádorru léchchoo, limá'ee:

—Ne jócta namáacau lancha rícu, iyá jócai'inaa cáwi.

³²Néenee náa'a soldádoca, nawíchua nabáji náa'a fida éenibirrimica, jáiwa náida licáacoo shiátai yáacula.

³³Ne wówai'inaa jucámarracai, Pablo íiwa nalí quinínama quéewique'e náaya máayabaca, limá'ee nalí:

—Jái chámai semanacai wanénda wacábaca libésunau'u, iyá jócaini íya léjta iwítee séewirrinaa. ³⁴Nusáta yúcha íyaque'e máayabaca. Sáicabee'inaawa irrú liérta quéewique'e cáwi iyá, jiní'inaa yúquerriu yúcha, jiní áabai iwíta báinaa.

³⁵Linísa'inaami limá liéni, Pablo wína licáaji rícuu áabai páani, liá saícai Diosru quinínama nanáneewa. Lishírridani jíní, jáiwa lichánau líyaqui jíní. ³⁶Jáiwa liá nadánani quinínamai nachánau náaya lécchu. ³⁷Wayá'ee wamánaba lancha rícu doscientas setenta y seis chóniwenai quinínama. ³⁸Liáwinaami nanísa'inaa'ee náaya liá'a nawówainica, náuca'ee liá'a trigo manúa yáacula jéewique'e lijínacoo madéjcalicu liá'a lanchaca.

Lancha yáajuerríu

³⁹Jái'inaa jucámarrái, náa'a téenai nácu lancha jócu náa léenaa táshia nayá jíní, ne nacába áabai libéerricula liwáalia'ee cáina; nawówai narrúnda lancha néerra. ⁴⁰Nawíchueda licuábai náa'a gámberri-naimica, namáaca'ee manúa yáacu jíní, ne nawáseda jíní náa'a téenaca sírbierri litée lancha. Jáiwa nanácuda cáulirru liá'a vela libéechala saíca, jáiwa liá'a lanchaca lichánau lirrúnicoo cáina nácula. ⁴¹Ne liáu cáina ítala macáshtairra, limáacactala'inau liá'a barco machúnucunaa. Liá'a libéechala saíca cháneerri júchananaa cáina íbirra, jócta néewa nachúni-dacani, nácula liá'a líishiicaa néenee saíca lichána'eewoo lisúbirriedacoo lidánaniyu'e liá'a marrádacaca.

⁴²Náa'a soldádoca nawówai'e náiinua náa'a presobinica, jócubeecha náindata namánicoo náamarracoo. ⁴³Ne liá'a nashínaa wánacaleerri soldado, liwówai lijédacani liá'a Pabloca, jócu línca namédacani, jiníwata liwánacaala nayá, tánashia éewerri lámarracoo shíatai yáacu quéecha mawí finu litácoowala. ⁴⁴Ne náa'a áabica náa'eewau líta'aa liá'a tabla lancha shídanaamica. Cháwa'ee wáinu quinínama cáwi cáinabi ítala.

Pablo yáairri liwówai íta'aa jí'ineerri Malta

28 ¹Quéecha'inaa cáwi wayá quinínama, wáa léenaa liá'a liwówai jí'ineerri Malta. ²Náa'a chóniwenai néeni sánaca narríshibia wayá saíca wérri quinínama, jiníwata yúwairriu liyáca ya casálini lécchoo, natúculia chichái wérri, jáiwa namáida wayá warrúnicoo néerra. ³Pablo yáawaquederri chichába máacarrai liníquini liyá libówanaa, ne bácuá áai cánacau lijíacoo líibicha liá'a amóeyica, jáiwa'ee liwówanau licáaji nácu liámuacani. ⁴Nacába náa'a chóniwenai nacába áai cuácoo licáaji nácu liá'a Pabloca, namá'ee nalí wáacoo: “Ta liá'a washíalicuerri cájbami cáinuacai léji liéni, ne áawita jócu lisácumawai manúa yúcha, áai áabai wíteeshi cadánani jócai'inaa índa cáwi liyá.”

⁵Ne Pablo licúsuda liúcha liá'a áaica chichái ricúla, ne jiní libésu-nawai. ⁶Quinínama nanénda nayáca limúrracacoo, jócta licáu máanalina; néenee íchaba liáwinaami nanénda jiní'e libésunawai, nanáawida'ee nawíteu yá'ee nachánau namáca Pablo cála'ee dios.

⁷Urrúni lirrú liá'a áabai cáinabi lishínaa liá'a chóniwerri wánacaleerri liwówai néeni, jí'ineerri Publio, ríshibia wayá sáica ya licába wanácu matáli éerri. ⁸Ne bésuneerriu liá'a lisáljinaa liá'a Publio yéerri liárru-baiu íta'aa, bálinerri'eewoo cáiwinaa, licámuna nácu ya suliá wérri nácu. Pablo yáa'eewoo licábaqui jini, néenee liáwinaami lisáta Dios yúcha jini licháana'ee licáajiu linácu, jáiwa'ee sáica jini. ⁹Ne linácueji, náiiu náa'a áabica bálinenecoo náa'a yáaine liwówai íta'aa, jáiwa'ee sáica nayá léccchoo. ¹⁰Jáiwa'ee náa walí quinínamai ne liáwinaami jái'inaa wáirrau wayá báaniu náa walí quinínama liá'a warrúni jinánica washínaa wáni'inau yáajcha.

Pablo íinu Roma néerra

¹¹Libésunau'inaa matáli quéerri nayá liwówai íta'aa, wáirrau áabai lancha rícula néeni bésuneda uniábi; lishínaa lancha áabai chacáalee jí'ineerri Alejandría, téerri linácu licábacanaa liá'a nashínaa diosca jí'ineenai Cástor ya Pólux. ¹²Wáiiu chaléeni nachánactalacoo jí'ineerri Siracusa, néeni wamáacau matáli éerri. ¹³Néeni wáau báaniu urrúni litácoowala cáashia wáiiu áaquirra chacáalee jí'ineerri Regio. Cajójcha-naami cáuli cánacau sur néenee, áabai éerri táicala mawí wáiiu áabai chacáalee jí'ineerri Puteoli, néeni wabárruau. ¹⁴Wáiiu áabi wéenajinau nawána wamáacacoo áabai semana náajcha; cháji'i wanísacoo walíwoo Roma néerra macáshtai. ¹⁵Náa'a wéenajinau Roma néenee sánaca, jái nawáalia chuánshi wáiiwanaa néerrai; ne jái najiáu najúnteda wayái Foro de Apio, néerra liá'a liyáctaca jí'ineerri Matáli Tabernas. Pablo licába'inaa, liá'ee sáicai Diosru ya liá'ee léenaa cadánani liyá. ¹⁶Ne wáiiu'inaa chaléeni Roma néerra, namáaca'ee Pablo liyáaque'e báawa-chala, bácairrimi soldado túyajani jócubeecha limániu.

Pablo Roma rícu

¹⁷Matáli éerri liáwinaami línucai, Pablo bánua namáida nachúnsanaca judíobini Roma rícu. Jái'inaa náawacawai limá'ee nalí:

—Nuéenajinau, nuyá jiní médani nanácula náa'a judíobinica, jiní linácula liá'a nawíteemi wawérrinaimi shínaa, ne báawachata Jerusalén néeni nawína nuyá néejueda nuyá nalí náa'a romanobinica. ¹⁸Néenee liáwinaami nunísa nutáaniaca nawówai nawáseda nuyá, jiníwata jiní náiiununi nunácue, éewaqué'e náiiuua nuyá. ¹⁹Ne náa'a judíoca jócu nawówai nawáseda nuyá, arrúnaacala nusáta liúcha liá'a máanui wérri wánacaalacai libánua náiiuua nuyái, o nawásaidawee nuyá, áawita jiní

máashii nuwáaliani linácueji liá'a nushínaa cáinabica. ²⁰Tada linácue, numáida iyá quéewique'e núcába ya nutáania irrú, tándá linácueji wawáaliaque'e wéebidaca wayá israelítabinica, jicába nuyáyu cabáji áani.

²¹Namá'ee lirrú:

—Wayá jiní ríshibiani áabai cáashta Judea néenee sái jinácue, jiní áabi wéenajinai judío finuenai néenee, jiní'e namá jinácucha máashii jinácue.

²²Wawówai wéemica chítashia jiwítee jíní, jiníwata wáa léenaa quíní-nama cáinabi natáania linácucha liáni wáalii éewidacalashica.

²³Tándá namáca áabai éerri, liá'a lijiáctemicoo íchaba chóniwenai liá'a Pablo yáctamica. Néenee manúlacaiba cáashia táicala, Pablo táania Dios wánacaalactaca. Liwówai'e líiwa nalí Jesús nácu, táda béewami ley Moisés shínaa, natána náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu. ²⁴Áabi éebidenai liá'a Pablo íiwanica, ne náa'a áabica jócani éebida. ²⁵Ne jócu áabenaa nawówa nalíwoo, nachána'eewoo náacoo. Ne jóctanaa náawai, Pablo má'ee nalí:

—Sáicai litáania Espíritu Santo nalími náa'a iwérrinaibimica ibéechala sánamica, linúma rícue liá'a íiwadedeerri Dios chuáni Isaías, limá'ee:

²⁶'Jiá namówai jíiwa nalí náa'a chóniwenai:

Ne áawita mawí néemica, jócai'inaa néewa néemica;
áawitaque'e mawí nacábaca, jócai'inaa nacába.

²⁷Ne liwítee liéni chóniwenai cabálini wérri,
nawíba báyau,
ya liá'a natuí báyeerri lécchoo,
jócubeecha néewa nacábaca,
jiní néewaca néemica,
jiní néewaca náa léenaani;
quéewique'e jócu néejoo nulí,
jócubeecha nuchúni nayá.'

²⁸Yáaque'e léenaa iyá, chóque'e ibéechalau, liéni liwásedauca Dios shínaa, liáni nalí áawita náa'a jócani judíobini, ta nayá éemenaijani. [²⁹Quéecha'inaa Pablo máirri liáni, náa'a judíobini náawai nacáita yáacacoo nayáwacoo.]

³⁰Pablo máacau chámai camuí machácani á'a lijédacta lirrúwoo cuíta, liwíнау liyá nayá, náa'a quínínama yáainecoo nacába liyá. ³¹Cha liwí-teemi íiwa Dios wánacaalactaca, léewidacala urrúnica liá'a wawácali Jesucristo, jiní cáarrucalani jiní namáshidacalani.